

คณะอาจารย์หมอสถิตินิธิ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หลวงพ่อบ : พวกโยมปฏิบัติกันบ้างหรือเปล่า? ว่าไป

โยม ๑: ปฏิบัติบ้าง กะท่อนกะแท่น บางทีก็แอบทำอย่างอื่นบ้าง ใจกะ มันก็เลยกะ
ท่อนกะแท่น

โยม ๒: ผมไม่ทราบว่ ... เล่าอะไรให้ท่านอาจารย์ฟังไปบ้างแล้ว

โยม ๓: ยังไม่ได้พูดอะไรเลย

โยม ๒: อ้อ ยังไม่ได้เล่าอะไรเลย ช่วงนี้ผมไม่ค่อยมีปัญหาอะไรครับท่านอาจารย์
เพียงแต่ รับรู้ว่ทำไปเรื่อยๆ ครับ เดี่ยวมันก็คงถึงของมันสักวันหนึ่ง อาจารย์จะให้
คำแนะนำอย่างไรครับ

หลวงพ่อบ : การแนะนำมันก็อย่างว่ มันหลาย มันอยู่ที่จริตนิสัยเนาะ อย่างที่โยมว่
เรื่องจริตนิสัยหนึ่ง เรื่องจิตของเรา แล้วประพฤติปฏิบัตินี้ ถ้าโดยทางพุทธศาสนา มันก็
ต้องให้ครบ คือ สมาธิ ปัญญา

ทีนี้พอในปัจจุบันนี้ ครูบาอาจารย์บอกว่ไม่ต้องทำสมาธิ ให้ทำปัญญาไปเลย เรา
ทำบางคนก็ว่ไม่ต้องทำปัญญา ให้คู่สมาธิไปเลย มันก็ว่กันไป พอว่กันไปมันก็ยังแตก
แขนงออกไป พอแตกแขนงออกไป มันอยู่ที่ความเห็นนะ พอความเห็นปั๊บ พวกนี้มันไม่
มีสิ่งใดรองรับความจริง ถ้าสิ่งทีรองรับความจริงคือมรรคผล

แล้วถ้ามีมรรคผลขึ้นมาแล้ว เหมือนกับคนทำงาน เพราะคนทำงานเรารู้ทีผลงาน
เห็นไหม เราพูดบ่อย อย่างเช่นหมอนี้ เราผ่าตัดเราเย็บแผลดี เวลาเขามาเห็นผลงาน นี้ใคร
ทำ แล้วถ้าไปเห็นคนผ่าตัดเสร็จแล้ว มันเย็บแผลใช้ไม่ได้เลย ใช้ไม่ได้เลย แล้วยังคิดเชื่อ

อีกนี้แล้วใครทำ อันนี้พูดถึง ย้อนมาที่พระเรานี่ไง ย้อนมาที่ว่าครูบาอาจารย์สอนใครพัน ใครสอนคนนั้นสอน สอนนี้ผลงานเขาเป็นอย่างไร

เพราะตอนนี้ฟังไม่ได้เลยนะ เพราะอย่างในกรุงเทพฯเราก็พูดกัน เห็นไหม นิพพานคือสงบเย็นๆ ไม่ต้องทำอะไรเลยจิตสงบเย็น ถ้าสงบเย็นอย่างนี้ชั่วโลกเหนือก็สงบเย็น มันไปพูดแบบออกไปข้างนอกใจ มันพูดอย่างนี้มันพูดตามตัวบท ตามตัวบทคือในนิพพานคือความสงบ นิพพานคือความว่างใจ ในตามตัวบท

ตัวบทเขาสอนไว้ให้เป็นทฤษฎี ให้เราค้นคว้า ให้เราปฏิบัติ แต่จริงๆ แล้วนิพพานคือว่าเม้มปากไว้ เพราะมันรู้สึกอย่างไรในหัวใจ นิพพานเรารู้นะ เรานี้ทุกข์ เรื่องของคนอื่น ทางโลกเขาจะรู้เรื่องทำวิจัยรู้เรื่องคนอื่น แต่ทางศาสนานี้ให้รู้เรื่องของเร สู้ทุกข์มันเรื่องของเรานะ แล้วปิดไม่ได้ ความลับไม่มีในโลก ไม่มีตรงนี้ไง

แล้วที่เขาจะบอกเรานิพพานขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าเราทุกข์ล่ะ มันนิพพานจริงไหม มันนิพพานไม่จริงหรอก แต่ถ้าเขาบอกว่าเรานี้ใช้ไม่ได้เลย เราเป็นคนที่ใช้ไม่ได้เลย สังคมไม่ยอมรับเลย แต่ถ้าเราเป็นล่ะ ถ้าเราเป็นของเรา แล้วมันไอ้ตรงนี้ถ้าเราเป็น คำว่าเราเป็น เป็นเพราะอะไร ถ้าเป็นมันต้องมีเหตุลึ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุทำให้เป็น พระอรหันต์ทำอย่างไร

ที่นี้เหตุเป็นพระอรหันต์ นี่ใช้เวลาทำในวงกรรมฐานเรา ถ้าพูดถึงการเทศนาว่าการ หลวงตาท่านว่าเหมือนเปิดอกเลยนะ การเทศนาถ้อยคำหนึ่งมันก็เหมือนกับเริ่มต้น ตั้งแต่วิธีการ ตั้งแต่พื้นฐานจนถึงที่สุด ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล ทำไม่มี โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล ต่างกันอย่างไร สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล ต่างกันอย่างไร อนาคามิมรรค อนาคามิผล ต่างกันอย่างไร

มรรค มรรคคือเหตุ ใจ ผล ถ้ามรรคคือผล มรรคมัน เหตุมันไม่สมควร เหตุมันไม่เข้าไป มันเป็นผลได้ไหม ผลไม้ไม่แก่เอามาบ่มเน่าหหมด ถ้าผลไม้มันแก่มันไม่ต้องบ่มหรอก มันสุกบนต้น ไอ้การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเราทำของเราไป มันเป็นเหตุเป็นผล มันเป็นเองเลยนะ มันเป็นของมันไปเลย ถ้าเป็นไปเลย ของเราทำอยู่กับมือ ของเราทำชำนาญ ทำไมเราจะบอกเขาไม่ได้

ถ้าบอกเขาได้มันก็ตรงนี้ไง **ชมุขสากจุมมา เอตมมุงคฺลุมตฺตมฺ** การสนทนาธรรม เป็นมงคลอย่างยิ่ง หลวงตาท่านพูดบ่อย ถ้าเวลาครูบาอาจารย์ท่านมา เห็นไหม หลวงตา เทศน์นะอันดับหนึ่งเลย แต่ถ้ามีการตอบปัญหา การเทศน์เป็นอันดับสอง เพราะการเทศน์ มันเทศน์แสดงธรรม แต่ถ้าการตอบปัญหานี้คือมันมีเหตุมันเข้าเป้าเลย ถ้ามีปัญหา ปัญหา นี้ ทำไมมันถึงไม่สงบ แล้วมันสงบแล้วทำไมมันไม่ทำงานของมันขึ้นมา

งาน งานภายในนะ คูสิ อย่างนักบริหาร ลูกน้อง เห็นไหม เขาแอบเหงื่อต่างน้ำเขา ว่างานเขาหนัก ไอ้เรานั่งเฉยๆ เราก็ปวดหัวนะ แล้วงานข้างในมันเป็นอย่างนี้ งานเวลามัน บริหารข้างในมันยิ่งกว่านี้อีก หลวงตาบอกงานข้างนอกงานของโลกเขา ทำสภาวะแบบ นั้น แต่งานของเรามันต่อเนื่อง งานจากภายใน

โยม :(เสียงไม่ชัดเจน)

หลวงพ่ : ปฏิบัติกันหมดเลยหรือ แล้วปฏิบัติกับใคร

โยม ๑ : อ้อ เคยไปปฏิบัติที่สายวัดมหาธาตุ ค่ะ ที่เป็นยุบหนอพองหนอ

หลวงพ่ : ยุบหนอพองหนอ แล้วไปด้วยกัน ไปด้วยกันหรือเปล่า?

โยม ๒ : อ้อ ครับ ผมทำสารพัดสายเลยครับ สุดท้ายผมลงสติครับ

โยม ๑ : แนวสติปัญฐาน ๔

โยม ๒ : แต่ว่า ก็ความสามารถไม่มีด้วย แล้วก็ผสมผสานกัน

หลวงพ่ : เมื่อวานพูดกับทางนั้นก็เหมือนกัน ทางนั้นลูกศิษย์หลวงปู่เจี๊ยะ เขาทำ ธรรมเนียม ธรรมเนียม ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ธรรมเนียมนะ ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ต้องมี ฐานที่ตั้งแห่งการงาน แต่ถ้าไปทางอื่น ที่ตั้งอยู่ตรงไหน ที่ตั้งแห่งการงานอยู่ตรงไหน ที่ตั้งแห่งงาน

โยม ๑ : ที่ตั้งแห่งงาน งานในธรรมเนียมหรือคะ

หลวงพ่ : ธรรมเนียมวิปัสสนาคด้วย อะไรก็ได้ เริ่มต้นเลยตั้งที่ไหน

โยม ๑: ก็คือว่าเกิดขึ้น รูปและนามคะ ตั้งที่... หมายถึงว่าก็ไม่ค่อยมีอะไรเกิดขึ้น
ในนามก็...(เสียงไม่ชัดเจน)

หลวงพ่ : ถ้าอย่างนี้มันก็ต้อง แล้วเราไม่รู้หรือ ไ้...มันชวนพวกนี้มา เอ็งชวนพวก
นี้มา เอ็งไม่บอกหรือว่าให้สอนเรื่องอะไร

โยม ๓: ตอนแรกหนูกะว่าจะมากราบเรียน เสร็จแล้วมาไม่ทัน เข้ามาพอดี ก็เลย
เริ่มทุกอย่างก่อน คือหนูเห็นว่าทั้งพี่...หนูรู้จักพี่...มาตั้งแต่มาปฏิบัติธรรม แล้วก็ได้อยู่กัน
สนิทสนมกันมาตลอด แล้วพี่เขาก็จะส่งเสริมหนูให้มา เพราะว่าตัวเขาจะไม่ค่อยมีเวลาได้
ปฏิบัติ เขาก็ส่งเสริมให้หนูมา หาเวรหาคนอยู่แทนให้หนู ให้มาปฏิบัติ ส่งเสริมทุกอย่าง

เขาก็เลย พอเสร็จแล้ว ชวนมาตั้งนานแล้วคะ เขาก็บอกเขาอยากมีงานมีคำถาม
อะไรให้ได้เสียก่อน แล้วจึงค่อยมาหาหลวงพ่ แล้ววันนี้พอเขาว่างเขาก็เลยมา พอดีแล้ว
อาจารย์หมอสสมสิทธิ์ หนูไปรู้จักอาจารย์หมอสสมสิทธิ์โดยบังเอิญ ไม่อย่างนั้น คือไปคุย
เรื่องงานกันปกติธรรมดาคะ เสร็จแล้ว คุยกันเรื่องงานแค่สิบห้า นาที พอรู้ว่าเขาเป็นคนที่
เข้าทางนี้ ก็เลยคุยเรื่องธรรมะกันสองชั่วโมงคะ ก็เลยกลายเป็นว่าเรื่องงานคือเรื่องรองไป
ทีนี้ก็เลย หนูก็คุยกับพี่...อยู่บ่อยๆ เสร็จแล้ว พี่...ก็เลยจะมา พอจะมาก็เลยบอกว่าแล้ว
ทำไมไม่ชวนหมอสสมสิทธิ์มาด้วย ก็เลยได้โอกาสก็เลยมาพร้อมกัน ก็เท่านี้คะ

หลวงพ่ : เพราะถ้ามันเป็นธรรมะนะเราให้ถาม ให้เคลียร์ปัญหากันเลย เพราะอะไร
รู้ไหม เพราะอยากให้ไปถูกทาง ให้ไปทางที่ดี ให้เข้าเป้าได้เพราะเราเสียค่าย เสียค่ายชีวิต
เรา เราเสียค่ายชีวิตมนุษย์ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์นี่เกิดยากมาก จิตวิญญาณมีอยู่ทั่วไป
แล้วถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์มันต้องเกิดในสถานะของเขา เป็นสัมภเวสี เป็นเทวดา เป็น
อินทร์ เป็นพรหม เป็นทั้งหมด จิตไม่มีเว้นวรรคนะ

แต่พอมาเกิดเป็นมนุษย์เป็นวาระ วาระของมนุษย์ วาระของเทวดา วาระคือว่าช่วง
อายุขัยเขาแล้วต้องตายไป ตายไป ตายไป ทีนี้พอเกิดเป็นมนุษย์มีพระพุทธศาสนา แล้ว
พระพุทธศาสนามันอยู่ที่ไหน ทีนี้พระพุทธศาสนา คำว่าพุทธศาสนา พุทธโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้
เบิกบาน พุทธะอยู่ที่เรา อยู่ที่ใจเรา พระพุทธศาสนานี้สิ่งที่สัมผัสมันได้คือหัวใจ ทีนี้
คำรับคำรำนี้นั้นเป็นทฤษฎี

พระพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ วางธรรมและวินัย แล้วเราเดินตามธรรมและวินัย แต่ใครเป็นคนพาเดิน ในพระไตรปิฎกบอกไว้เลยนะ ถ้าโคนาฝูงคือหัวหน้า คืออาจารย์ของเราไม่เข้าใจ จะพาพวกเราลงไปในวังน้ำวนหมดเลย เราจะโดนน้ำคูดอยู่ในวัฏฏะนี้ ไปไหนไม่รอดหรอก แต่ถ้าโคจรลาคจะพาเราออกจากวังน้ำวน จะพาเราขึ้นฝั่งได้

ที่นี้ธรรมวินัยมันก็เหมือนกระแส ธรรมวินัย ศาสนา แล้วนี้มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ไปพาขึ้นฝั่งก่อน เพราะถ้าไม่พาขึ้นฝั่งท่านจะไม่สอนเราด้วยความชัดเจน มันต้องมีศีลก่อน มีศีลเพราะอะไร ถ้าเราไม่มีศีล เราทำสมาธิได้นะ พอทำสมาธิได้เขาทำคุณไสยกัน เพราะอะไร เพราะไม่มีศีล

ไม่มีศีลนี้มันทำปาณาติปาตา คือทำร้ายเขาได้ คือทำลายครอบครัวเขาได้ ทำให้เขาเศร้าหมองได้ ทำทุกอย่างได้ แต่ถ้ามีปาณาติปาตา มันเบียดเบียนกันไม่ได้ ถ้าจิตเราสงบแล้ว จิตเรามีกำลังไม่ไปเบียดเบียนเขา มันก็เป็นสัมมา มันก็เป็นสมาธิ ที่นี้เป็นสมาธิขึ้นมา

ที่นี้เป็นสมาธินี้ โดยการปฏิบัติโดยทั่วไป โดยอภิธรรม พวกนี้เขาบอกว่าไม่ต้องทำสมาธิมันเสียเวลา ถ้าพูดถึงการกำหนดนามรูปการกำหนดอะไรต่างๆ มันเป็นเรื่องวิปัสสนา มันเป็นการปฏิบัติสายตรง นี่คือโฆหาร มันไม่เป็นความจริง โฆหารนะ โฆหารทำกัน แล้วก็ทำกันเป็นขบวนการ เป็นกระแส เป็นการปฏิบัติโดยกระแสไปทั้งหมดเลย ปฏิบัติตามกระแสไปแล้วเป็นอย่างไร มีความสบายใจไหม มีความสบายใจ ไม่ต้องปฏิบัติหรอก ไปวัดเราไปอ่านธรรมะกันแล้วไปนั่งสัมมนากันเราก็สบายใจ ใจนั้นเป็นธรรมหรือเปล่า

แต่ถ้าการจะเป็นธรรมนะ มันต้องมีการเปลี่ยนแปลงของใจ ใจนี้ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงนะ อย่างเช่นเรานี่ เราเป็นปุถุชนกัน ปุถุชนคืออะไร ปุถุชนคือคนหนาด้วยกิเลส ปุถุชนคือคนหนา คนหนาทำไมถึงเป็นคนหนา คนหนาเพราะอะไร เพราะจิตนี้ เราพูดนะ เปรียบเทียบ อภิธรรมนี้เหมือนคูจิต คูจิตกับอภิธรรมนี้อันเดียวกัน

คูจิต เห็นไหม เราบอกว่า รถเรานี่ โยมขับรถมา ใครเป็นคนขับ ใครเป็นคนขับ เราจะเปรียบเทียบให้เห็นชัดๆ ใจ เราขับรถมา เราขับรถมาถึงปั๊บ เราไม่ต้องปลดเกียร์ไม่ได้อะไร เราดับเครื่องไปเลยใช้ได้ไหม ไม่ได้ โดยสามัญสำนึกของเรา ความคิดของ

เรานะ ความคิดมันเหมือนเครื่องยนต์ ความคิดนี้ จิตมันเหมือนพลังงานใช้ไหม พลังงานมันเกิดจาก

เครื่องยนต์หมุนจนเกิดพลังงาน ใช้ไหม แต่ถ้าธรรมชาติของจิต จิตมันเป็นพลังงาน แต่ความคิดนี้มันเกิดดับ มันอยู่อย่างนี้ แล้วเรารู้กันอย่างนี้ ให้ดับเครื่อง โดยที่ไม่ต้องปลดเกียร์ มันจะว่างได้ไหม ลองคิด ถ้าเราขับรถมาแล้วเราดับเครื่องเลย โดยไม่ต้องปลดเกียร์ว่างได้ไหม โดยข้อเท็จจริงนั้นเครื่องยนต์มันเป็นไปได้ไม่ได้ แต่โดยนามธรรมมันเป็นไปได้

เราจะเปรียบเทียบให้เห็นใจ เปรียบเทียบให้เห็นว่าถ้าเราดับเครื่องยนต์โดยไม่ปลดเกียร์ว่างมันก็ดับคาเกียร์ ใช้ไหม แล้วเราก็ดับเครื่องอีกก็ไม่ได้ เพราะมันอยู่ในเกียร์ ต้องปลดเกียร์ว่าง ที่นี้พูดถึงนะ มันเป็นวัตถุที่มันขัดแย้งกัน ให้เห็นภาพชัดๆ เลย ว่า อภิธรรมกับการจิตมันเป็นอย่างนี้ แต่ถ้าพูดถึงเป็นนามธรรมนะ ทำไมมันถึงเป็นไปได้ละ ที่เป็นได้เพราะเป็นนามธรรมนะ

ความคิดมันเกิดดับใช้ไหม เราดูความคิดดับ ก็ดูนามรูป ดูเกิดดับ ดูนามรูป ดูเกิดดับ มันก็อยู่อย่างนั้น แล้วมันได้อะไร มันได้อะไร ก็ดับเครื่องในเกียร์ไง แล้วเขาบอกว่า เป็นวิปัสสนา เป็นวิปัสสนาสายตรง โทษนะ นี่เราคุยกันเป็นธรรมนะ เราไม่พูดถึงตัวบุคคล ไม่พูดถึงอะไรทั้งสิ้น เราพูดถึงธรรมะ เราพูดถึงทฤษฎี ทฤษฎีคำสอน แล้วเราจะยกให้เห็นว่ามันเป็นอย่างไร เป็นอย่างไรมา

อันนี้ถ้าอย่างนี้ปั๊มน้ำมันก็อยู่กันอย่างนี้ แล้วเราถึงบอกว่าเวลาเราพูดนะเราถึงสงสารมาก สงสารเพราะว่ามีลูกศิษย์มาเยอะ อย่างนี้ มีอย่างนี้ ...มันก็ชวนพวกโยมมา ลูกศิษย์เรามันก็ลูกศิษย์พระทั่วไป เพราะเป็นชาวพุทธด้วยกัน ก็คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นอาจารย์นั่นแหละ แล้วก็วันเข้ามา เสร็จแล้วก็มาคุยกับเรา

พอมายุกับเราเขาก็เห็นดีเห็นงามด้วย เห็นช่องทาง เขาก็เลยไปเชิญพวกญาติ พวกอะไรเขามา มาอยู่ที่นี้ พวกอภิธรรมมานี้ บางคนปฏิบัติมา ๔๐ ปี ๓๐ ปี มาร้องให้อยู่ที่นี่ บอกว่านี่ปฏิบัติมาอย่างนี้ ว่างๆ ว่างๆ ทำอะไรอยู่ ว่างๆ ดูนามรูปมันก็ว่าง เขาว่าเป็นวิปัสสนา โทษนะ โยมไม่ต้องดูนามรูปหรอก โยมอยู่เฉยๆ นี่ก็ว่าง ถ้าใครมีสติควบคุมตัวเองได้ว่าง พูดขนาดไหนก็ว่าง ถ้าเรามีความคิดนะ คนที่ควบคุมตัวเองได้มันก็อยู่เฉยๆ ได้จริงไหม

นี่ไง แค่นี้ แล้วดูนามรูปมันก็ว่าง ว่างอย่างนี้ เราบอกว่าเวลาเราคิดเราทุกข์นะ มัน
 ความคิดมันเกิดขึ้น นี่มันก็ทุกข์ แล้วเราก็คิดให้มันว่าง มันก็เป็นความคิดใช้ใหม่ คิดให้
 ทุกข์มันก็ทุกข์ คิดให้ว่างมันก็ว่าง มันว่างที่ความคิดไม่ได้ว่างที่ตัวใจ ว่างกันอยู่อย่างนั้น
 ๓๐ ปี ๔๐ ปีนะ มี ๓๐ ปีมาคนหนึ่ง ...พามาма นั้น ๓๐ กว่าปี ผู้ชายนะ บอกว่าว่างๆ
 ว่างๆ นี่ทำไง

ใครมาจะบอกเลยว่าว่างๆ ว่างๆ ทำอย่างไร เพราะคำว่าว่าง นี่ไงเราจะบอกว่า
 นิพพานสงบเย็นมันเป็นโหวหาร ก็พูดกันไปนะ ว่างๆ ว่างๆ ก็ว่างๆ ทั้งนั้น ใครก็ว่างๆ
 ว่างๆ ทั้งนี้นะ แล้วอะไรว่างก็ไม่รู้ แต่มันก็ว่าง ว่างไม่มีสติ เป็นมิจฉา ไม่มีสติ ไม่มี
 สัมปชัญญะ แต่เขาว่ามี มีเพราะอะไร มีเพราะในหมู่เขานี้คุยกัน มันไม่ได้คุยกันได้แย้ง
 ระหว่างธรรมะกับอธรรม ที่ว่ามันคุยให้มันชัดเจนมาไง ก็ไปคุย

อ้าวเรา โทษนะ บัณฑิตคุยในหมู่บัณฑิต บัณฑิตก็คุยกันถึงเรื่องปัญญา คุยกันใน
 หมู่โจรเขาคุยกัน เขาก็ต้องคุยกันแต่เรื่องปล้นเรื่องอะไรเพราะมันเป็นในหมู่โจร นี่
 ในทฤษฎี ในความเห็น ในหมู่คณะของใคร เขาก็ต้องคุยกันในรูปแบบนั้น พูดถึงว่าถ้าเป็น
 ความว่างมันว่างอย่างนี้ แต่ถ้าพูดถึงของเราเนะ เพราะอะไร เราบอกว่า ถ้าการ เมื่อก็ให้ไป
 แล้ว จิตเห็นจิต เต็มจะให้ จิตเห็นจิต มันไม่ใช่จิตหรืออกิธรรมเขาคุยเฉยๆ คุยเฟื่องนี้เป็น
 กถิณ คุณามรูปคุณารมณนี่เหมือนกถิณ

แต่บอกไม่ใช่กถิณ เพราะเราคุยเป็นปัญญา เราคิดว่าเป็นปัญญา คิดว่าเป็นปัญญา
 เพราะอะไร เพราะมันเป็นโลกีย์ปัญญา เราจะบอกนะ หลวงตาท่านสอนอย่างนี้ หลวงตา
 ท่านสอนเพราะว่าครูบาอาจารย์สอนว่า มันมีใจ ในการปฏิบัติของเรา ในหลักใหญ่ๆ
 สาแทรกใหญ่ๆ มีสองอัน

อันหนึ่งคือว่า พุทโธๆๆ คำบริกรรมนี้ มันเป็นสมาธิอบรมปัญญา เป็นผู้ที่เห็นเจ
 โตวิมุตติแบบพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะ พระอัครสาวกเบื้องซ้าย แล้วถ้าเราใช้
 ปัญญาอบรมสมาธิ เห็นใหม่ มันใช้ปัญญานำ มันเป็นสายพระสารีบุตร มันเป็นปัญญา
 วิมุตติ

ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตตินี้ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันคือ
 ปัญญาอบรมสมาธิ คำว่าปัญญาอบรมสมาธิ จิตเห็นจิต เราให้จิตๆ จิตเห็นจิต โยมมาที่นี้

กันใครเป็นคนพามา ถ้าบอกว่าก็รถพามา มันก็ไม่ใช่ โยมตั้งใจมา โยมตั้งใจมา โยมมีเจตนา มา โยมอยากมา ความคิดอยากมาถึงพาร่างกายนี้มา

ร่างกายนี้ถ้ามันนอนหลับมันไปไหนไม่ได้หรอก แต่เพราะเราอยากมา จิตมันพามา นี่เหมือนกัน ความคิดมันเกิดจากจิต แล้วเราไปคุมมันอยู่เฉยๆ ใจ มันก็เหมือนสามัญสำนึกนี้แหละเราก็อยู่กันไปวันๆ เราจะบอกว่าเป็นเรื่องโลกๆ ใจ เป็นเรื่องฉานโลกีย์ เป็นเรื่องของ โลก สวากภายิต พุทธภายิต

พุทธภายิตคือพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนไว้ สวากภายิตนะ ถ้าสวากภายิต ถ้าสวากภายิต สวากนั้นที่เป็นปฏิบัติธรรมมันก็เป็นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในหัวใจ แต่สวากภายิต สวากเป็นสมมุติสงฆ์ สมมุติสงฆ์ศึกษารวมแต่ยังไม่เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ไม่เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าไม่เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันสอนด้วยสวากภายิต ก็ภายิตของเขา ภายิตของเขาก็ได้แก่ความเห็นของเขา แต่ถ้าเราเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์คือที่ไหน เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะว่าหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ หลวงตาท่านเล่าให้ฟังบ่อยว่า เจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ มาจัดให้หมู่คณะมาสนทนาธรรมกัน

อย่างเช่นหลวงปู่มั่นท่านบอกเลย คุณะ ให้ไปกับหลวงปู่ขาวนะ เพราะได้สนทนาธรรมกันแล้ว เราจะบอกว่าตรวจสอบ เช็กันแล้วไง ถึงจะเป็นสวากภายิต แต่สวากที่ปฏิบัติถึงธรรม ธรรมกับธรรมตรวจสอบกัน เห็นไหม มันทำให้เชื่อมั่นได้ แต่สวากภายิตที่ว่านามรูปต่างๆ นี่มันเป็น ไม่ใช่บอกว่านามรูป คำว่านามรูป คำบริกรรมอย่างนี้ใช้ไม่ได้นะ ใช้ได้ทั้งนั้นนะ

แต่คำว่ามิจฉาคือมันทำผิด ถ้าพูดถึง อย่างคุณติ เพราะเวลาเราสอนไป เราจะบอกว่าอะไรก็ได้ คำบริกรรมนี่อะไรก็ได้ อย่างเช่นหลวงปู่เจี๊ยะ มีคนไปบอกว่าพุทโธนี่โง่มาก พุทโธนี่โง่ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย นี่หลวงปู่เจี๊ยะเล่าให้ฟังเอง ตอนอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะคนที่พูดนี้เป็นมหาอยู่วัดอโศก

ทีนี้หลวงปู่เจี๊ยะก็บอกว่าวันนั้นท่านต้มน้ำร้อนมา ก็นิมนต์มาฉัน ก็เป็นพระด้วยกันก็คุยธรรมะกัน ท่านนิมนต์ฉันน้ำร้อน ทำปฏิสันถารคุยกันจนเข้าใจ ผมขอถามปัญหาข้อหนึ่ง แล้วเขาเป็นมหานี เราเป็นพระปฏิบัติ

“ผมอยากถามปัญหาข้อหนึ่งได้ไหมครับ?”

“ได้”

“สมมุติว่ามีนักปฏิบัติคนหนึ่งอยากปฏิบัติมากแต่ไม่มีปัญญา เขาใช้คำบริกรรมว่า จี้ จี้ จี้ คนคนนั้นใช้คำบริกรรมอย่างนั้นจะทำให้จิตสงบได้ไหม?”

“ได้ครับ”

ท่านบอก “ถ้าได้ครับ แล้วพุทโธมัน โง่ตรงไหนวะ”

เทียบเลยนะ ท่านบอก ถ้าไม่ได้ท่านจะมีลูกต่อนะ นี่จะบอกเห็นไหม คำว่า จี้ จี้ เราจะย้อนกลับไปทิมหายาน เห็นไหม นิพพานอยู่ในจี้ นิพพานอยู่ในตัวสัตว์ มด นิพพานอยู่ในอะไรเห็นไหม คือว่าไม่ให้เรามีมานะ ไม่ให้เรามีมานะ อันนี้คืออุบายอันหนึ่งแต่ไม่ใช่ความจริง จี้ จี้ จี้ มันก็เป็นคำบริกรรมที่เกะไว้เฉยๆ

ถ้าจิตมันเกะไว้ จิตมันมีจุดยื่น พุทโธ ัมโม สังโฆ มรณานุสติ ถ้าคนมีจุดยื่น คำว่าจุดยื่นมันทำให้เราไม่เหลวไหล แต่ถ้าไม่มีจุดยื่นนี้มันจะเหลวไหล เหลวไหลนี้มันจะไม่มีจุดยื่น จิตนี้จะเข้าสมาธิไม่ได้เลย แล้วก็ว่างๆ ว่างอะไร ว่างเหมือนเราปฏิเสธ มันว่างเพราะการปฏิเสธ มันไม่ใช่ว่างเพราะความจริง

ถ้าว่างเป็นความจริงนะ จิตมันลงมานี้ มันว่าง ถ้าว่างนะ คนๆ นั้นจะเห็นคุณค่าอันนี้ ทรัพย์สินเงินทองทุกอย่างที่มีอยู่จะไร้ค่าทันทีเลย เพราะทรัพย์สินเงินทองมันให้ผลเป็นบวกลบตลอด คือวิตกกังวลด้วยรักษาด้วยทะนุถนอมรักษา ทุกอย่างมันให้โทษหมด แต่สุขอันนี้มันมหัศจรรย์มาก แล้วจะมีกำลัง

เราจะบอกว่าแม้แต่สมาธิตอนนี้ยังทำกันไม่เป็นเลย ไม่มีใครเคยทำสมาธิได้ ไม่มีใครเคยรู้จักสมาธิ ถึงได้ไปพูดว่าว่างๆ ว่างๆ ครับทำอย่างไรต่อ ผมว่างๆ มา ๕ ปีแล้ว ถ้าพูดอย่างนี้ละ ก็มึงนอนหลับมาไง มึงก็นอนหลับมาแล้วเพิ่งตื่นมา มึงจะให้ทำอย่างไร

จิตมันไม่มีกำลัง จิตไม่มีกำลัง จิตไม่รู้จักตัวตน จิตเห็นจิต นี่พูดถึงว่าง ว่างเป็นสมาธินะ แล้วถ้าเกิดว่าอย่างที่ว่าปัญญาวิมุตติ ถ้ามันไปไม่ได้ เราจะใช้ปัญญา

ปัญญานี้ดูเฉยๆ มันดูเพ่ง พอดูเพ่ง ดูปฏิเสธ ดูให้หายไป นามรูป ดูนามรูป คำว่าดู นามรูปเป็นปัญญา มันไปดู สมมุติเรานี่ เราเป็นไข เราไม่สบาย เราให้อันนี้กินยาแทนเรา เราหายไปไหม เพราะว่าอาการของจิตไม่ใช่จิต ความรู้สึกไม่ใช่จิต แล้วจิตไปดูที่ความรู้สึก แล้วความรู้สึกนี้หายไป ไม่ใช่ว่าง แต่ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญามันจะคิด เราใช้ใหม่ เรามีความคิด ความคิดมันให้ผลดี และผลเสียกับตัวเองตลอดเวลา เพราะมันคิดแล้วมันเสียใจ ถ้าปัญญาไล่ความคิดนี้ไป ปัญญานะ สติตามความคิดไป ความคิดนี้มันต้องหยุดโดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของความคิดมันเกิดดับ

ที่นี้เขาดูเฉยๆ แต่ถ้าปัญญาไล่ไป คำว่าปัญญา ถ้าไม่มีสติปัญญามันจะไล่ไหม เพราะมีสติมันถึงไล่ได้ พอมีสติก็ตัวสติมาจากไหน สติคือความระลึกอยู่กับจิต สติไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่สติ สติมันเกิดจากจิต ถ้ามีสติขึ้นมาจิตมันก็มีจุดยืน จุดยืนนี้มัน หมายถึงว่ามีจุดยืนปั๊บ ก็เจ้าของใจ สิทธิหน้าที่ของเรา แล้วเราดูไป

พอดูไปนี่มันเห็นโทษ คิดอย่างนี้ แล้วก็เจ็บทุกทีเลย แล้วก็อยากคิดบ่อยๆ คิดทุกทีเลย มันก็ปล่อย ก็ทัน ถ้าบอกคิดไป มันไม่ใช่ดูเฉยๆ ปัญญาอบรมสมาธิ ฟังว่าคำว่าปัญญาอบรมสมาธิ มันคิดไปแล้วมันเห็นโทษ ใครไม่เห็นโทษไม่รู้จักเห็นคุณ พอเห็นโทษมันก็ปล่อย ปล่อยมันก็หยุด หยุดนี้ สมาธิ ปัญญาอบรมสมาธินี้มันไม่ลืก ถ้าสมาธิ พุทโธๆ สมาธิอบรมปัญญานี้ละ เวลามันลงนะ ฌณิกะ สงบเบาๆ

ที่นี้อุปจาระมันจะลึกลงเข้าไป พอลึกลงเข้าไปอุปจาระมันจะระลึคนิมิต ถ้าเราไม่ให้ นิมิตเราก็พุทโธเข้าไปอีก มันก็เป็นอุปปนา สักแต่ว่ารู้มันดับหมด ดับหมดเลยนะ ดับ ความรู้สึกทั้งหมดเลย แต่ใจไม่เคยดับ ใจจะหยุดนิ่งเลย อันนี้คิดไม่ได้ อันนี้จะมีกำลัง รู้สึกมาก โอ้อโฮ ใครเข้าตรงนี้ได้ นี่กว่านิพพาน คิดสมาธินี้กว่านิพพานหมดเลย แต่ถ้ามัน คลายตัวออกมาก็เป็นปกติ

นี่เราจะเทียบผลของสมาธิก่อน แล้วถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เวลาปัญญามันไล่เข้าไปแล้วมันปล่อยเข้ามา ปล่อยเข้ามา มันสบายๆ เฉยๆ ฮ้า แค่นี้ ฮ้า แต่มันไม่ลืก แต่มัน

จะรักษาได้ด้วยสติมันตัด พอมัน เอ้อ เบา พอคิดไล่ไปอีก ไล่ไปอีก ไล่จนชำนาญ พอชำนาญพอความคิดจะเกิดนะ ฮั่นแน่ๆ มันจะไม่กล้าเกิดแล้ว จิตเป็นสมาธิตลอด ต้องให้ละเอียดเข้ามา มีปัญญาเข้ามา

นี่นะฟังนะ จิตเห็นจิต ถ้ามันเห็นจริง ตัวจิตมันจะสงบเข้ามาแล้วเห็นอาการของจิต การเห็นอาการของจิตคือเห็นสิ่งที่เขาว่าเป็นนามธรรมๆ ในตำราบอกว่าสิ่งที่ป็นนามธรรม มันป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่พระพุทธเจ้าเทศน์กับหลานพระสารีบุตรที่เขาศิษย์คุณู หลานพระสารีบุตรไปต่อว่าพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าเอาตระกูลพระสารีบุตรมาบวชเป็นพระอรหันต์ตั้งหลายองค์

หลานพระสารีบุตรมาต่อว่าพระพุทธเจ้าว่า “ข้าพเจ้าไม่พอใจพระพุทธเจ้า” จะพูดอย่างนี้แต่เกรงใจ

“ข้าพเจ้าไม่พอใจในโลกนี้ ข้าพเจ้าไม่พอใจโน้น ข้าพเจ้าไม่พอใจนี่”

พระพุทธเจ้าบอกถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ ที่พูดอยู่นี้ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกรของเธอด้วย เพราะอารมณ์อันนั้นมันเป็นธาตุวัตถุ อารมณ์ความรู้สึกมันเป็นธาตุวัตถุ ถ้าจิตมันเห็นนะ สิ่งที่เป็นนามธรรมนะมันเป็น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จับต้องได้เลยแล้วไปแยกแยะ พอจับได้บีบจับจำเลยขึ้นศาลได้ วิปัสสนาเกิดตรงนี้

ถ้าจิตสงบเข้ามามันเห็นกายนะ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เพราะจิตมันเห็น จิตมันเห็นมันสะเทือนกิเลส เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิต ถ้าจิตมันเห็นเหมือนกับรักษาคณไข้เลย ถ้าคนไข้นอนอยู่นี้ รักษาคณไข้ คนไข้จะหาย เรารู้ว่าคนนี้เป็นไข้ แต่เราไม่เจอตัวเขา รักษาอย่างไรก็ไม่หายเพราะไม่ได้รักษาที่ตัวมัน กิเลสมันอยู่ที่จิต ถ้าจิตมันเห็น จิตมันดู มันรักษาที่นี้

นี่จะถอนอุปาทานกันที่นี้ เพราะจิตมันวิปัสสนากาย ตัวจิตมันเห็น มันต้องวิปัสสนาเพราะจิตเป็นผู้วิปัสสนา จิตมันเห็นกาย จิตมันแยกกาย วิกาคะ ถ้าจิตแยก วิกาคะ ถ้ามันแยก กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ นี่แหละ โสดาบัน ถ้าเป็นปัญญา อบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธินี้มันเป็นปัญญาวิมุตติ มันจะเห็นป็น รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เห็นป็นนามธรรม แต่แยกเป็นขั้นได้

ที่เขาว่าเป็นนามรูปๆ นั้นละ นามรูปๆ นะ มันพูดแล้วมันไม่เข้าหลักเกณฑ์ ไม่เข้าหลักเกณฑ์คือว่าไม่เข้าข้อเท็จจริง ไม่เข้าอริยมรรค มันเป็นจินตมยปัญญา จินตมยปัญญามันฆ่ากิเลสไม่ได้ แต่ถ้าเข้ามาถึงนี้ปั๊บมันเห็น มันต้องเห็น มันต้องจับต้อง เห็นแล้วจับต้องได้แล้วแยกแยะได้ บ่อยครั้งเข้าๆ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ ขาดปั๊บ โสคาบัน สกิทา อนาคา ขึ้นไปเรื่อยๆ เลย หลักเกณฑ์มันเป็นแบบนี้

แต่ที่คุณไป ยี่สิบปีสามสิบปี เรารู้ทันนะ เรารู้ทันหมายถึงว่า เวลาจะสอนพวกโยมนี่นะ เขาบอกว่าให้กำหนดนามรูป นี่เป็นวิปัสสนาสายตรง แต่พอโยมปฏิบัติเข้าไปบ่อย จนเป็นคนในนะ คือสนิทชิดเชื้อเข้าไปนะ นิพพานไม่มีหรอก เพราะกึ่งพุทธกาลไม่มีมรรคผล ไม่มี ไม่มีแล้วสอนทำไม ก็กุหลอกพวกมึงใจ (หัวเราะ)

อ้าว พอปฏิบัติเข้าไปถึงวงในแล้วจะบอกานิพพานไม่มี เพราะคำสอนเขาเป็นอย่างนั้น กึ่งพุทธกาลแล้วมรรคผลไม่มี ถ้าไม่มีก็ขัดแย้งกับธรรมะไข่มุข อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา แล้วถ้ากึ่งพุทธกาล ๒,๕๐๐ ปีแล้ว มรรคผลไม่มี ๕,๐๐๐ ปีก็ต้องยังไม่มีใหญ่ ฉะนั้นต่อไปนี้ศาสนาทุกศาสนาที่นี่ ศาสนาก็ทุกศาสนาที่นี่ไง พระศรีอริยเมตไตรยมาตรัสรู้ไม่ได้ อนาคตวงศ์อีก ๑๐ องค์ ไม่มีมาตรัสรู้ไม่ได้เพราะกาลเวลามันปิดกั้น คำพูดของเขานี้ไม่มีเหตุมีผลเลย แล้วพูดกัน แล้วสั่งคมก็เชื่อ มันน่าเศร้า

โยม ๒ : อาจารย์ครับ ผมจะถาม ถามให้เขาก็ดูแล้วกันนะครับว่า ผมคิดว่าผมพอเข้าใจเพราะว่าปฏิบัติมาทำนองนี้นะครับ ที่นี้คือโดยทั่วไปที่กำหนดนามรูปหรืออะไรก็แล้วแต่ ที่ว่า กำหนดสติปัญญาอาจารย์ คือในระยะแรกก็เหมือนที่อาจารย์ว่า ก็คือว่ากดไว้ก่อน เหมือนเป็นสมถะคือกดไว้ก่อน พอคิดก็คือกดซะ คือเปลี่ยนจากอาการคิดมาเป็นอาการจิต แล้วมันก็จะเปลี่ยนไปอีก คือเขาตั้งอยู่ไม่ได้หรอกครับ โดยธรรมชาติของจิตมันต้องตั้งอยู่ไม่ได้ อันนี้คือธรรมชาติที่เขาปฏิบัติโดยทั่วไป ผมมองว่า ก็คือลักษณะตอนแรกผมก็ปฏิบัติแบบนี้ ผมมองว่ามันเป็นพื้นฐานเหมือนกันครับ จนกระทั่งเรามองว่าอาการคิดอย่างนี้เป็นอย่างไร ทำไมเราถึงเจ็บปวด ทำไมเราถึงพอใจ ทำไมเราถึงไม่พอใจ อันนั้นก็เหมือนกับเราเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ผมมองว่าในระยะแรกเหมือนเป็นสมถะ

หลวงพ่ : ไซ้ ไซ้ๆ

โยม ๒ : แล้วพอระยะหลังคือเป็นวิปัสสนา คือมองให้เห็นสภาพธรรมชาติตามความเป็นจริง ผมเข้าใจอย่างนี้ครับอาจารย์

หลวงพ่ : มองสภาพตามความเป็นจริง แล้วพูดถึงนะ โยมเข้าใจ แล้วถ้าโยมมองตามสภาพความเป็นจริง แล้วความเป็นจริง ใครเป็นคนรู้จริง แล้วจับจริงตรงไหน

โยม ๒ : คือในระยะแรก เรายังพัวพันกับมันอยู่

หลวงพ่ : อ้าว ว่างไป

โยม ๒ : ครับ เสร็จแล้วเราก็ก้อยถอน แล้วต่อไป ก้อยเหมือนกับเราเป็นผู้ใหญ่ขึ้น คือมองสิ่งต่างๆ เราจะมองแบบผู้ใหญ่ มองแบบไม่ยึดไม่ถือ ครับ อันนี้คือที่ผมปฏิบัติ แล้วผมก็มองว่ามันก็แซ่ไปอย่างนี้ครับ แล้วมันก็จะดีขึ้น ดีขึ้นตามระยะเวลาที่เราปฏิบัติไปเรื่อย

หลวงพ่ : ดีขึ้นๆ คำว่าดีขึ้นกับครั้งแรก อารมณ์มันเป็นอย่างไร อารมณ์ความรู้สึก

โยม ๒ : ก็คืออย่างที่อาจารย์ว่าเมื่อกี้ ก็คือว่า ว่าง เห็นอย่างว่าง ไม่ใช่เห็นอย่างยึด

หลวงพ่ : เห็นอย่างว่าง ถ้าเห็นอย่างว่างมันเป็นสมณะหมด ทีนี้เห็นอย่างว่างมันเป็นสมณะหมดนะ วิปัสสนานะ สติปัญญา ๔ ไข่มุข พวกสมณะ กำหนดพุทโธ เขาบอกว่าไม่มีปัญญาเพราะว่ามันเป็นสมณะ ต้องวิปัสสนา ทีนี้การวิปัสสนาของกรรมฐานเรานี้ ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ต้องจิตสงบเข้ามาก่อน

ถ้าจิตสงบเข้ามาก่อนมันมีฐานที่ตั้ง แล้วฐานที่ตั้งนี้ออกเห็น เพราะมันเห็นจากจิต ถ้ามันไม่ได้เห็นจากจิตนะ เราพูดสບประมาณโลกเยอะ บ่อยมากเลย ว่าพวกหมอยู่ในวงการแพทย์นี้ผ่าตัดทุกวันเลย แต่ไม่เคยเห็นกาย มีคนี่กรีดทุกวันเลย ไม่เคยเห็นกายเลย เพราะมันเห็นจากตาเนื้อ ถ้าคนเห็นกายนะ จิตมันสงบเข้ามา แล้วพอเห็นกายขึ้นมาะ มันจะกระเทือนชั่วหัวใจ

เพราะบนชั่วหัวใจ ตัวจิตมันเห็นมันจะสะเทือนชั่วหัวใจเพราะว่ากิเลสอยู่ที่ชั่วหัวใจ พอมันเห็นปั๊บมันสะเทือนทีนี้ พอสะเทือนทีนี้ นี่พูดถึง เดี่ยว เอาทีละชนิดนะ นี่

จะพูดแต่เอาใจ โต้ก่อน เอาเห็นกายก่อน พอเห็นกายนี้ พอมันสะท้อนถึงหัวใจ มันจะหลุดมือเลย เพราะมันเป็นงานรื้อถอนอนชาติ มันเป็นงานใหญ่

งานใหญ่เพราะจิตมันเกิดตายในบุพเพนิวาสานุสติญาณมันไม่มีภพ มันไม่มีต้น ไม่มีปลาย มันเกิดตายมาทับซ้อนมานี้มันสะสม สะสมไอ้อุปาทาน สะสมไอ้อวิชา สะสมไอ้อกิเลสในหัวใจเราเยอะมาก ทีนี้ถ้าเราไม่มีอย่างนี้ไป มันก็จะหมุนไปอย่างนี้ มันกลิ้งไปในวัฏฏะ จิตนี้

นี่พอมันไปเห็นอย่างนี้ปั๊บมัน ไปเห็นข้อมูล พอมันเห็นข้อมูลนี้มันสะท้อนมาก ใครเห็นกายนะ เห็นกายครั้งแรก ผู้ที่เคยปฏิบัติ เห็นกายครั้งแรก ขนพองสยองเกล้า ไอ้ไอ้ มันจะซึ้งมาก มันไม่พูดกันพล่อยๆ พูดกันปะปะที่ว่าเห็นนามรูป เป็นไปไม่ได้เลย เห็นนี้ ไอ้ไอ้ สะท้อนเลย

พอสะท้อนแล้วจะบอกว่า พอสะท้อนปั๊บมันก็จะหลุดมือ เหมือนกับภพนี้ คือใจกำลังมันไม่พอ พอไปเจออะไรเข้ามันก็จะหลุดมือไป ก็ต้องมาพยายาม พยายาม สะสมขึ้นมา พอสะสมขึ้นมาจนมันมีกำลังขึ้นมา เหมือนเราเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา งานเราก็ทำได้ง่ายขึ้น พอง่ายขึ้น พอกำหนดเห็นภาพกาย ถ้าจิตมันดี กายมันก็จะเห็นอยู่ ถ้าจิตไม่ดี มันจะไหว มันจะหลุด มันจะไม่เป็นไป

ถ้าเห็นดีปั๊บ กำลังพอ วิภาคะคือให้มันขยาย ภาพนี้ให้เป็นภาพขยาย เหมือนกับเราทดสอบเชื้อโรคให้เห็นว่าเราเป็นโรคอะไร ถ้ามันขยายไปมันขยาย มันขยายมันคืออะไร มันคืออนาคต คือแปรสภาพไปโดยธรรมชาติ พุดถึงเหตุผลนะ แล้วถ้าเป็นจิตมันดู มันเห็น คำว่าเห็นเมื่อไหร่ยังไม่ปล่อย เรายังไม่ปล่อยหมายถึงว่าถ้าจิตเห็นจิต จิตเห็นจิตนะ อย่างที่โยมพูดว่ามันเป็นเด็ก แล้วมันจะพัฒนาขึ้นมา

โทษนะ จิตนี้ไม่มีวัย ถ้าเราอายุร้อยปีนะ เรายังรักสาวๆ ได้เลย จิตมันยังรัก อายุร้อยปีก็รัก จิตนี้ไม่มีวัย แล้วถ้าจิตนี้ไม่มีวัย มันไม่มีแก่ชราคร่ำคร่า มันแก่ชราคร่ำคร่าที่ร่างกายนี้ มันหมดวาระที่ร่างกายนี้ แต่วาระของจิตไม่มีวันหมด ฉะนั้น พอไม่มีหมดปั๊บ ที่โยมบอกว่าเดี๋ยวมัน พอมันพัฒนาขึ้น มันพัฒนาขึ้นขนาดไหนนะ มันอยู่ในวงของสมมุติ มันอยู่ในวงของสมณะนี้ แต่ถ้ามันจะเห็นจิตเห็นจิตนะ จิตนี้มันสงบเข้ามา พอมันเห็นเข้ามา ตัวจิตนี้จะไหว สิ่งที่เป็นนามธรรม โยมว่ามันจับต้องได้ไหม?

โยม ๒ : อ้อ จับไม่ค่อยคิดหรือครับ

หลวงพ่ : มันเป็นวัตถุอันหนึ่งเลย มันเห็นจิตนี่นะเห็นเป็นวัตถุเลย ถ้าเห็นเป็นวัตถุ เพราะอะไร เพราะตัวจิตนี่มันละเอียดกว่า สิ่งที่เหนือกว่าจะเห็นสิ่งที่ต่ำกว่า ถ้าจิตมัน พัฒนาขึ้นมาจนมันเป็นสมาธินะ มันมีกำลังของมันนะ มันจะเห็นเชื้อโรคของมันเอง เพราะอะไรรู้ไหม จิต ความคิดกับจิตไม่ใช่อันเดียวกัน มันจับต้องกันได้

ฉะนั้นความคิด อากาของขั้น ๕ กับตัวจิตมันจับต้องกันได้ วิปัสสนา มันเกิด อย่างนี้ แล้วนี่มันยังจับต้องกันไม่ได้ มันจับต้องกันไม่ได้เพราะอะไร เพราะอย่างที่พูด มันดับในเกียร พอดับในเกียรนะมันไม่ว่าง พอไม่ว่างมันก็ไม่เป็นอิสระ มันก็ ผลประโยชน์ทับซ้อน ทับซ้อนด้วยกิเลส เราปฏิบัติกันด้วยกิเลส ครอบงำโดยกิเลส ปฏิบัติโดยกิเลส แล้วกิเลสชักจูงมันไป แล้วเคลิบเคลิ้ม เกลมว่าเป็นธรรม

ถ้ามันเป็นธรรมนะ เราต้องถอนอรรถานุกิณฺฐิ ถอนการฝังใจ ถอนสิ่งที่มันฝังอยู่ใน หัวใจ ถอนสิ่งที่มันคาใจอยู่นี้ออก แต่ไม่ได้ถอนออก เกลม นั่นนะ ถ้าพูดถึงนะ ถ้าจิต มันสงบแล้วนะ ถ้าจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ การเห็นจิตนะ จิตเห็นจิต ที่พูดกันว่าจิตเห็นจิต มันสงบอย่างนั้นแล้วมันไปเห็นอาการอย่างนั้น เราจะบอกเลยนะ มันว่างอยู่ที่อวกาศ ไม่ได้ว่างอยู่ที่เรา

ในพระไตรปิฎกเห็นไหมที่หลวงตาพูดบ่อย เวลาโมฆราช พราหมณ์ทั้ง ๑๖ ไป ถามพระพุทธเจ้า เห็นไหม โมฆราชเธองดูโลกนี้เป็นความว่าง เธองดูโลกนี้เป็นความ ว่างนะ เอาแค่นี้ ดูเป็นความว่างมันก็เป็นความว่างใจ ไม่ใช่ เธองดูโลกนี้เป็นความว่าง ถ้าเราไม่ดูโลกนี้เป็นความว่าง เราจะมีอารมณ์ความรู้สึกเราจะไปติดมัน เธองดูโลกนี้ เป็นความว่าง พอมันเป็นความว่างมันเป็นสากล แล้วให้ถอนอรรถานุกิณฺฐิ ไม่ใช่ดูความ ว่างแล้วจบนะ ดูความว่าง เห็นไหม พอดูความว่าง จิตปรับพื้นจิตให้มันเสมอกาก แล้ว ถอนอรรถานุกิณฺฐิ ไ้คนที่รู้ว่าว่าง ไ้คนที่รู้ว่าว่างกันหมด ฐึ้ไปหมดเลย แต่ตัวมันกิเลส ท่วมหัวเลย ไม่ได้สะกิดมันเลย

โยม ๒ : แต่จริงๆ ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้เองใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ไหน ไซ้

โยม ๒ : คือหมายความว่า เราจะต้องรู้ได้เองว่า เหมือนกับเราทานข้าว แล้วกิเลส มันอยู่ในงานข้าวไข่ใหม่ครับ ทีนี้ถ้ากิเลสเราบางลงไปเท่าไร เจ้าตัวผู้ปฏิบัติก็น่าจะรู้ถูก ใหม่ครับ

หลวงพ่ : ถ้ารู้พะพอจิตมันดีขึ้นมา พอจิตขึ้นมาก็เราพูดอย่างนี้ละ ในการปฏิบัติ ของเรานะ น้ำลง สวะก็ลงด้วย น้ำขึ้น สวะก็ขึ้นด้วย ถ้ากิเลสเรารู้เองได้หมด คำว่ารู้เองนี้ เรายอมรับครึ่งหนึ่ง เพราะว่า สันติภูริโกนี้ต้องรู้เองเห็นเอง คำว่ารู้เองเห็นเองนี้มันต้องรู้ จริง แต่ถ้าบอกว่าเรารู้โดยกิเลสมันเคลม ถ้ารู้โดยกิเลสมันเคลม เหมือนกับที่ว่า ถ้าน้ำเรา น้อย กิเลส สวะมันก็อยู่ต่ำ เพราะมันอยู่บนเหนือ น้ำ ถ้าน้ำมากขึ้นมา น้ำท่วม น้ำมันขึ้นมา มันก็ยกสวะขึ้นมาด้วย

เราจะบอกว่ากิเลสนี้เราพูดบ่อย ในวงกรรมฐานนะ หลานกิเลส ลูกกิเลส พ่อ กิเลส ปู่กิเลส แล้วในทางโลกนี้ละ ไอ้หลานนี้ก็ต้องอ่อนแอหน่อย แต่ในทางธรรมนะ ไอ้ พวกนั้นกิเลสหยาบหยาบ ไอ้พวกหลานนี้ ไอ้ปู้มันนี่ ก็ปู้มันนี่ เพราะปู่ กิเลสเป็นเรา เรา เป็นกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส

จิตเดิมแท้ที่ส่องใส มันเป็นพ่อ มันเป็นปู่ เรือนยอดของเรือนสามหลัง เรือนยอด ของนางตันทานางอรดี ทีนี้ที่บอกว่ารู้เอง มันรู้เองโดยสัญชาตญาณ แต่ถ้ามันรู้โดยกิเลส มันรู้ อย่างนี้มันไม่รู้ ถ้ารู้มันไม่หลง ในวงการปฏิบัติ ครูบาอาจารย์เรานี้จะมีครูบาอาจารย์ คอยแก้เพราะมันจะมีการคิดเข้าข้างตัวเอง

มันจะคิดเข้าข้างตัวเองตลอดหมด ทีนี้ถึงบอกว่า พอวิปัสสนากิเลส มันก็ต้องหา เหตุผลอ้างอิงให้มันเป็นถูกไข่ใหม่ ฉะนั้น พอบอกว่า พอปฏิบัติไป ไอ้ยี้ นี่ว่างละ รู้ นิพพานละ มันบอกว่าให้กะแนนสองเท่าเลย ไข่ใหม่ ไข่ แล้วเดี๋ยวพอมันเสื่อมนะ มันก็ หมด หมดเลย เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะกรรมฐานมันเสื่อมนี้บ่อยมาก แล้วจิตเจริญแล้ว เสื่อม มันจิตเจริญแล้วเสื่อม ไอ้เรื่องอย่างนี้มันไม่มีใครไม่ประสบเลย

ในปฏิบัติเรา มันมีปฏิบัติมาแล้วมันถอย มันจะอยู่อย่างนี้ตลอดจนกว่าเราจะขึ้น ไป กุปปธรรม อกุปปธรรม จากกุปปธรรมมันเป็นอกุปปธรรมอย่างไร ถ้าเป็นอกุป ปธรรมแล้วนะ ไม่มีวันเสื่อม คงที่ๆ ทีนี้พอทำไปอย่างนั้น เราจะบอกว่าที่ทำนี้ มันมี กรรมฐานเรานี้เยอะมากเลยที่ไปเรียนอภิธรรม เพราะในการปฏิบัติแล้วนี้ ปฏิบัติไปแล้ว

มันไปอันตู่ ไม่มีทางออก ไปศึกษาก่อน ไปศึกษาอภิธรรม ทีนี้พอไปศึกษาอภิธรรมแล้ว
มากรรมฐานก็เยอะ นี่เพียงแต่เราพูดกันนะ เราพูดด้วยวิชาการ

โยม ๒ : ครับ ท่านอาจารย์ผมถามอย่าง

หลวงพ่ : ว่าเลย

โยม ๒ : ครับ อย่างถ้อยอย่างนั้นเราจะมี จุดอะไรที่เป็นตัวสังเกตที่ชัดเจนว่า อาการ
ที่ว่ากายเบาใจเบา หรือว่าความรู้สึกที่ ครับ ตัวไหนที่ว่าเป็นจริงหรือไม่จริง

หลวงพ่ : เป็นจริงหรือไม่จริงนะ เห็นกายมันเป็นอย่างนี้ เรายกอย่างนี้ เมื่อกี้พูดไป
รอบหนึ่งแล้ว หลวงปู่มันนะ หลวงปู่มันนะ เพราะท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์
เพราะท่านพิจารณากาย ท่านทำจิตท่านสงบได้ เพราะพระโพธิสัตว์ใช้ไหม พระโพธิสัตว์
ต้องมีบารมี

พอท่านทำจิตสงบแล้ว พอไปเห็นกาย พิจารณากาย พิจารณาอย่างไรก็แล้วแต่ มัน
ก็เฉยๆ ออกมาแล้วนี่เป็นปกติ นี่ไง ที่ว่าพิสูจน์ได้อย่างไร พิสูจน์ว่าถ้าเรา เรานี่พิสูจน์
บ่อยนะ เอาหลวงปู่มันก่อน เอาพื้นฐานก่อน เพราะเวลาพิสูจน์ เวลาออกมาพิสูจน์ พอ
ออกมาแล้ว จิตมันรู้สึกว่ามันเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย

ขณะที่อยู่ในสมาธิ ขณะที่วิปัสสนาอยู่มีปัญหา แต่เวลาออกมาแล้วมันก็เหมือน
ปกติ คือเหมือนกับว่าเราไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย แล้วพอท่านว่า ท่านว่า เอ๊ะ มันไม่ใช่
มันไม่ใช่ แล้วมาพิจารณาตัวเอง เพราะท่านมีปัญหา ท่านบอกว่าท่านปรารถนาพุทธภูมิ
ท่านก็ลาพุทธภูมิก่อน พอลาพุทธภูมิเสร็จแล้ว

พอลาพุทธภูมิแล้ว พอเข้าไปเห็นกาย พิจารณากาย พอพิจารณากายมันเห็นโทษ
มันเห็นโทษอะไรรู้ไหม ทิฏฐิ สักกายทิฏฐิ เรานี่ร่างกายเป็นจริงสมมุติเราเป็นอย่างนี้ จริง
ในสมมุติ นี่เป็นของเราจริงไหม เป็นจริง จริงตามสมมุติ แต่ไม่จริงหรอก ไม่จริงเพราะว่า
เราต้องตาย ไม่จริงเพราะเราสั่งไม่ได้ ไม่จริงเพราะเราควบคุมไม่ได้ เราต้องสละมันไป

ทีนี้สละมันไป มันเป็นไปตามข้อเท็จจริงในวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าขณะที่จิตเราเห็น
จิตมันเป็นสมาธิไม่มีมิติไม่มีกาลเวลาเป็นปัจจุบัน แล้วพอมันมาแยก แยกขยาย มันเห็น

พอมันเห็นบีบมันสะเทือนตรงนี้ พ้อออกมา เอ้อ จิตได้สำนึกนะ ไอ้ที่ว่าเราเรานะ เอ้อ เอ้อ เราอ่านธรรมะกันมาทั้งนั้น กายไม่ใช่เรา ไม่ใช่เรา ปากนะว่าไม่ใช่หมดเลย

เอ็งถามใจว่าใช่หรือเปล่า ใจยอมรับไหม ใจไม่ยอมรับหรือ จิตได้สำนึกมันไม่ยอมรับ มันยอมรับที่ปากนี่ ปากก็บอกว่าเป็นชาวพุทธ แต่ที่นี่ไม่ยอมรับ แต่ถ้าไป วิปัสสนาบีบมันเห็นจริงนะ มันแทงใจ แล้วใจมันเริ่มเบาลง นี่รู้ได้แบบนี้ มันรู้ที่ใจเลย แล้วพอรู้ที่ใจบีบ อันนี้แค่ไปเห็นทางที่ถูกเท่านั้น

แล้วพอถูกทางบีบมันก็แรงใหญ่เลย แรงใหญ่เลย พอแรงไปบีบจิตมันก็เริ่มเสื่อม พอเสื่อมนะมันทำไม่ได้แล้วมันขัดแย้งหมด ร่างกายก็ไหว กายก็ไม่เห็น กายก็ไม่เป็นไป ถ้ายิ่งเรื่องยิ่งอยากทำนะยิ่งละเลย ต้องกลับมาที่พุทโธก่อน สร้างให้ใจมันมีฐาน ให้มันมั่นคงก่อน แล้วพอน้อมไปที่กาย ชัดเจน พอเหนี่ยวมันก็รู้สึกว่าจะต้องหยุดงานกลับมาที่พุทโธอีก ต้นทุนนะต้องมีไปตลอด แล้วพอไปนะ มันออกมานะ ทำไป บางคน บางทีมันคิดว่าใช่ คิดว่าใช่ พระปฏิบัติก็เหมือนกันคิดว่าใช่ พ้อคิดว่าใช่บีบ ก็นึกว่าใช่ก็รักษาไว้ เดียวเสื่อมหมดเลย

ถ้ายังไม่เป็นอกุปปิธรรมนะ มันอยู่กฎของไตรลักษณ์ มันอยู่กฎของอนิจจัง ไม่มีอะไรคงที่หรือ สมาริจะดีขนาดไหน จะอย่างไรก็แล้วแต่นะ ไม่มีอะไรคงที่เลย แล้วถ้าอย่างนั้นบีบ พอมันเสื่อมแล้วนะ พอเสื่อมบีบมันก็รู้ว่าเสื่อมเพราะตัวมันทุกข์ พอรู้สึกตัวเองทุกข์บีบ มันก็ต้องกลับมาเริ่มทำใหม่ ก็เหมือนเศรษฐีล้มละลายแล้วมาสร้างตัวใหม่ มันจะมีวิธีการต่อสู้แบบนี้บ่อยครั้งมาก จนกว่ามันจะทำ มันเข็ด

พอมันเข็ด ทีนี้กลัว กลัวแล้วถ้าถึงไม่มีคำตอบไม่มีเหตุผล ยังต้องทำไปเรื่อยๆ ทำไปเรื่อยๆ หลวงปู่มั่นพูดไว้ในมุตโตทัย หมั่นคราดหมั่นไถ หมั่นตรวจสอบหมั่นทดสอบ ตลอด จนถึงที่สุดนะ พอมัน ชั้นนี้เป็นชั้น จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์บีบ หลวงตานั่งตลอดรุ่ง

พอขาดบีบ แต่เดิมเคยเคารพศรัทธา ไม่กล้าพูดเสียงดังเลย แต่พอมันเป็นจริง ขึ้นมานะ โอ้โฮ รายงานผลนะ ท่านก็ยิ่งใหญ่เลย เอ้อ จิตมันไม่ตาย ๕ อตภาพเวทย์ ได้หลักแล้ว ต่อไปนี้ให้เร่งเลย ได้หลักแล้วคือได้โสดาบันแล้ว จิตนี้บอกชัดเจนมาก เพียงแต่ชัดเจนตามข้อเท็จจริง แต่ถ้ามันชัดเจน โดยกิเลสมันก็หลุด โคนหลอกหมด มันถึงมีครูบาอาจารย์คอยช่วยเหลือคอยประคองกัน เพราะมันปล่อยที่มันมหัศจรรย์มากนะ โอ้โฮ

ล้านเปอร์เซ็นต์เลยอันนี้แหละใช่ เดี่ยวเสร็จ เดี่ยว มันล้านเปอร์เซ็นต์เลย เพราะมันธรรมดา
เหนือโลก มหัศจรรย์มาก

โยม ๒ : ที่นี้ผมถามต่อ นะครับ คือโดยทั่วไปที่ผมเรียบเรียงมานะครับ ครูบา
อาจารย์จะบอกว่าปฏิบัตินี้ต้องละ เหมือนกับที่อาจารย์เล่าเมื่อกี้ครับ ก็คือว่าต้องวางกาย
ให้ได้ ให้เห็นกายสักแต่ให้ได้ก่อนแล้วจะเหลือจิต แล้วก็ให้ทำลาย จนถึงขณะว่าให้
ข้ามพ้นตัวจิตแทน แล้วจึงจะเข้าถึงอนัตตา จำเป็นต้องเป็นขั้นตอนอย่างนี้เสมอไหมครับ

หลวงพ่ : ไม่ ไม่จำเป็นเพราะอะไร เพราะว่ามันแบบว่า ผู้ที่เห็นใหม่ มันมีกาย
เวทนา จิต ธรรม แล้วพิจารณากายก็ส่วนพิจารณากาย ถ้าพิจารณาจิตส่วนพิจารณาจิต
พิจารณาเวทนาคือพิจารณาเวทนา ถ้าไปเรียงตามขั้นตอน มันเหมือนกับ พุคประสาธา
นะ เรายกตัวอย่างเลย อย่างเช่น หลวงปู่คำดี หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่ชอบ พิจารณา
เหมือนกัน

โยม ๒ : ครับ สายทางอีสานจะเป็นอย่างนี้หมด

หลวงพ่ : ไม่หมด หลวงตาไม่เป็นอย่างนี้ หลวงตา คือพิจารณาจิต ที่จริง สายอีสาน
ส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่ท่านจะเป็นอย่างนี้

โยม ๒ : โดยพระกรรมฐานนำ

หลวงพ่ : ใช่ แล้วพอเป็นอย่างนี้ปั๊บ ความหยาบละเอียดแก่ก่อนก็ต่างกัน คำว่า มัน
ไม่ใช่ว่าอย่างนี้ปั๊บนะ มีคนมาถามบ่อยมากเลยว่า ถ้ามรรค ๘ มรรคสามัคคีรวมตัวใช้คำ
ของสมาธิค่าของปัญญาเท่าไร มันไม่ใช่ ก็อย่างที่ว่า แม้แต่อาหารนะ แกง บางคนว่ารส
กลมกล่อม บางคนก็ว่าเค็มไป เปรี้ยวไป เผ็ดไป เห็นใหม่ เขาต้องเติมให้กลมกล่อมของ
เขา

คำว่ากลมกล่อมของเขาคือจุดสมดุลของเขา ถ้าจิตนี้เป็นสมดุลของเขาแล้ว มัน
รวมตัว มรรคสามัคคีรวมตัวตรงนั้น ถ้ารวมตัวแล้วมันก็มาลงอันที่โยมพูดเมื่อกี้ มันต้อง
เป็นอนัตตา พอเป็นอนัตตานะ สัพเพ ชัมมา อนัตตา สัพเพ ชัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลาย
เป็นอนัตตา นี่คือธรรมที่เป็นสมมุติธรรม ธรรมที่เป็นวิธีการ สัพเพ ชัมมา อนัตตา พอมัน
พ้นจากอนัตตา รวมตัวปั๊บ จิตมันพ้นออกไปนี้ อันนี้เป็นอกุปป์ธรรม พ้นจากสัพเพ ชัมมา

อนัตตา ผลของมันไม่อยู่ในสัพเพ ฐัมมา อนัตตา วิธีการเป็นสัพเพ ฐัมมา อนัตตา อตฺตา
อนัตตา ใจ อตฺตา คือกิเลสตัวตน อนัตตา คือสิ่งที่เข้ามาทำลายมัน ทั้งอตฺตาและอนัตตา
ไม่ใช่ผล ผลมันเป็นอกุปปธรรม

โยม ๒ : ก็พอเข้าใจอยู่ แต่ว่า ก็ใช้เวลาไปเรื่อยครับผมท่านอาจารย์

หลวงพ่ : พูดถึงว่าถ้ามันเป็นปัญญาวิมุตติมันใช้ปัญญาไล่เข้าไป ปัญญาไล่เข้าไป
มันมีผู้รับผิดชอบ มีคนเป็นเจ้าของงาน มันต้องมีผู้รับผิดชอบคือสติชอบ งานชอบ เพียร
ชอบ งานชอบ งานอะไรชอบ สัมมาอาชีวะ ทำอาชีพชอบประกอบอาชีพชอบ อันนี้มัน
สัมมาอาชีวะมันเป็นมรรคของคฤหัสถ์ มันไม่เข้าอริยมุข ถ้าเข้าอริยมุขนะ เลี้ยงชอบ คิด
ชั่ว โจร คิดดี บัณฑิต นี้สมาธิชอบ

ถ้าเป็นสมาธิแล้วเราจะเอาสมาธินี้ไปทำคุณไสย นี้สมาธินี้มีจนา แล้วสัมมา สัมมา
ก็เข้ามา นี้ มรรคนี้มันมีมีจนาสัมมา มีมีจนา ถ้ามีจนา นี้ ถ้าศีลมันเป็นตัวกรอให้มันเป็น
สัมมา ถึงต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา เพราะศีลนี้มันไม่ร่วมกับคนอื่น

โยม ๒ : คือถ้าผมจะเปรียบอย่างนั้นนะอาจารย์ อย่างเรื่องการปฏิบัติที่อาจารย์บอก
ว่าเดี๋ยวมันก็ได้เดี๋ยวมันก็ล้มนะ ผมเปรียบเหมือนกับว่าสมมุติว่าด้านนี้แคดส่อง แล้วเรา
จับรถรอบภูเขาจะขึ้นเขาไป เราจับตั้งแต่รอบกว้างไปจนรอบแคบไปเรื่อยๆ จนขึ้นถึง
ยอดเขา ถึงนิพพานที่ว่ามันรับ คือช่วงไหนเราได้แสงแดดเราก็บอก โอ๊ย ดีจังเลย พอเรา
จับไปด้านมืดที่ไม่มีแสงเราก็ว่าแยจังเลย คือการปฏิบัติที่ผมปฏิบัติมามันเป็นลักษณะนั้น
แล้วระยะแรก รอบมันจะไกลมาก บางทีรอบมันเป็นอาทิตย์ๆ ดีเป็นอาทิตย์ หรือแยเป็น
อาทิตย์ หรือว่าแยเป็นเดือน ดีเป็นอาทิตย์อย่างนี้นะครับอาจารย์ เสร็จแล้ว ความถึมันจะ
สูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งเต็ม นาฬิกาเกือบทุกนาฬิกาจะต้องอย่างนี้ๆ ไข่มุขครับ คือเวลา
ปฏิบัติมันต้องอย่างนี้เสมอไหมครับ

หลวงพ่ : ไอนี้ พูดถึงว่ามันดีหรือไม่ดี

โยม ๒ : อันนี้เปรียบครับ

หลวงพ่ : พอเปรียบอย่างนี้แล้ว พอดีหรือไม่ดี ผลมันเป็นอย่างไร ความรู้สึก

โยม ๒ : ก็คือความที่ว่า คำว่าดีไม่ดีคือผลรวมทั้งหมด แม้แต่ว่าการนั่งสมาธิได้สงบดี หรือนั่งสมาธิได้ไม่สงบ หรือว่ามีสติรู้ได้ดี หรือว่าช่วงนี้เราปล่อยวางได้ดี หรือว่าเราปล่อยวางไม่ได้ดี คือมันเป็นช่วงๆ มันมีคมันสว่างอย่างที่อาจารย์ว่าครับ ก็คือว่ามันถูกหลอกกันได้ใหม่ เวลาคือได้จังหวะ

หลวงพ่ : หลอก เราพูดเราจะถามว่าผลของมันนะ เวลาปฏิบัติมานี้เวลาผลของมันเกิดขึ้นมาแล้ว เราต้องเอาผลของมันมาตรวจสอบด้วย

โยม ๒ : ก็คือดู

หลวงพ่ : ไซ้ๆ

โยม ๒ : ผมคิดว่า ความลึก ผมเป็นคนช่างโกรธในสมัยก่อนครับ ที่นี้ผมก็ดูความโกรธว่ามันน้อยลง น้อย จำนวนครั้งก็น้อย หรือมีจำนวนครั้งก็มีจำนวนเวลาที่ลดลง อย่างนี้เป็นต้น นี่ยกตัวอย่างให้เห็น

โยม ๑ : ถ้ารู้เท่ารู้ตามไปเรื่อยๆ รู้เท่ารู้ตามลมไปเรื่อยๆ มันจะรู้แจ้งเห็นจริงไปได้เองใหม่

หลวงพ่ : ไม่ได้ มันไม่ได้หรอก ไม่ได้เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะมันอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามันอยู่ในวงอย่างนี้มันก็อยู่ในวง เราจะบอกว่าผลของการปฏิบัติอย่างนี้ ขบวนการของมันคือสงบเสงี่ยม คืออยู่ในธรรม แต่เป็น ตรงนี้ละ โลกียธรรม โลกุตระธรรม ถ้าโลกียธรรม เราเป็นคนดี ศีลธรรม จริยธรรม เราเป็นคนดี เราเป็นคนมีศีล มีศักดิ์ แล้วพูดอย่างนี้ เมื่อก่อนโทษนะ มีหลายคนมากที่อยู่โพธาราม

เมื่อก่อนคนกินเหล้าเป็นคนขี้โกรธ แล้วเดี๋ยวนี้มาสนใจในธรรม เดี่ยวนี้หายโกรธ ไม่คิดโกรธ ไม่ใช่หรอก เพราะว่าเรามีสติสัมปชัญญะเราควบคุมได้ มันยังไม่โดนแห่รังแตนไง ถ้ารังแตนโดนแห่จับโกรธทันทีเลยนะ เพราะรังแตนเป็นสิ่งที่รักสงวนใจ อะไรที่รักสงวน ทีมเข้าไปเลย ทันทีเลย เป่านี้ไม่ได้ว่านะ นี่ข้อเท็จจริง เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะ ดี ต้องอย่างนี้ก่อน เราต้องพัฒนาขึ้นมา เราต้องควบคุมตัวเองได้ก่อน แต่เชื่อไหมมันยังไม่ได้ถอดออก

โยม ๒ : ต้องทำยังไงครับอาจารย์ ถึงจะว่า อ่า.. ถอดเขี้ยวเล็บออกไปครับ

หลวงพ่ : ใจ่ ความ โกรธนี้ เราพูดเลยนะ ถ้าพิจารณากาย ขอโทษนะ พิจารณากาย หรือพิจารณาจิตก็แล้วแต่นะ ถ้าเห็นชั้น ชั้นไม่ใจเรา เราไม่ใจชั้นเป็น โสคาบัน ถ้าเห็นกายกับจิตแยกจากกัน โดยธรรมชาตินี้เป็นสภิกา แล้วไปเห็นกามราคะ ถ้าถอนกามราคะได้จะหายโกรธ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะปฏิมะ กามราคะ กามราคะนี้เกิดจาก ปฏิมะ ปฏิมะคือข้อมูล ปฏิมะ ปฏิมะใจ ใครชอบใครไม่ชอบอย่างไร ปฏิมะ ผูกโกรธ ปฏิมะนี้ แล้วพอ มันก็เกิดกามราคะ ใจใหม่ ถ้าไม่มีปฏิมะ..

โยม ๒ : ปฏิมะนี้เน้นเรื่องกามคุณทั้ง ๕ หมดใหม่ครับ คือรูป รส กลิ่น เสียง หรือว่าเน้นเฉพาะเรื่องเพศอย่างเดียว

หลวงพ่ : ไม่ เพศเลย ถ้า รูป รส กลิ่น เสียง นะมันขาดไปตั้งแต่ปุณฺช กัลยาณปุณฺชแล้ว ปุณฺชนะ อย่างเวลาเรา เราทำ โทษนะ ถ้าอย่างของเราดูนามรูปไป เราก็ดูนามรูปกันไปเฉยๆ เราไม่รู้ว่าจะมีขึ้นตอนหรือว่าเราจะพัฒนาอย่างไร แต่ถ้าเรา กำหนดพุทฺโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธินะ เดี่ยวสมาธิก็ดี เดี่ยวสมาธิก็เสื่อม

คำว่า “สมาธิเสื่อม” มันไปตามอารมณ์ความรู้สึกมันเป็นเพราะเหตุใด เพราะสมาธิมันไปเพราะเหตุใด จิตนี้มันธรรมชาติที่รู้ พอมันมี รูป รส กลิ่น เสียง เห็นใหม่ รูป รส กลิ่น เสียง เห็นใหม่ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร อย่างเสียงไม่พอใจ รูปไม่พอใจ เสียงไม่พอใจ มันจะตามไป นี่ใจที่ว่ากามราคะที่ละลงนี่ ใจ พออย่างนี้บ๊ีบ พอเห็นนะ จิตที่มันควบคุมไม่ได้เพราะมันติดรูป รส กลิ่น เสียง เสียง คำ เสียงดี เสียงดิง เสียงชม มันไปหมดละ

แต่ถ้าพูดถึงนะเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้าไปบ่อยครั้งเข้า มันเห็นนะ เห็นว่า เพราะรูป รส กลิ่น เสียง เห็นใหม่ เรามีอุปาทานใน รูป รส กลิ่น เสียง เราติดไปหมดเลย เรายังควบคุมมัน ไม่ได้เลย มันเหมือนกับเราควบคุมไม่ได้ ทุกอย่างเป็นสิ่งเร้าหมด แต่พอ เราเห็นโทษของมัน บ่อยครั้ง พออีกครั้งเพราะเห็นโทษ

โยม ๒ : ...(เสียงไม่ชัดเจน)

หลวงพ่ : ขาดไม่ใจรู้ทันมัน ใจคำว่าขาดเลย

โยม ๒ : ให้เห็นขาดเลย

หลวงปู่ : เห็นขาดเพราะอะไรรู้ไหม ขาดเพราะมันเห็นว่ามันเป็นโทษของมัน เพราะมันเห็นพิจารณาบ่อยครั้งมันจะขาด ขาดตรงไหนรู้ไหม ขาดที่อุปาทาน พอขาดที่อุปาทาน รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่กิเลสไม่ใช่อะไรเลย เพราะอุปาทานของมัน เป็นเครื่องล่อแล้วเราไปติดมัน เพราะฉะนั้นเราถอนตัวเราทั้งหมดบ๊ีบ รูป รส กลิ่น เสียง มัน เก๋ๆ เงินๆ อยู่อย่างนั้นเลยนะ

เสียงก็คือเสียง โลกก็คือโลก ทุกอย่างเป็นอย่างนั้นหมดเลย เราเป็นเรา นี่คือ กัลยาณปุถุชน มันควบคุมสมาธิได้ คนอย่างนี้ทำสมาธิได้ง่ายเพราะมันตั้งสติปัฏ ประสทา ตั้งสติเฉยๆ มันก็แทบจะเป็นสมาธิในตัวมันเองอยู่แล้ว ถ้ามันไม่คิดในรูป รส กลิ่น เสียง แต่เพราะไปติด พอไปติดบ๊ีบ ความคิดมันไป มันไปตาม

แต่ถ้าเราเห็น โทษเราจะถอน ถอนความยึด รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร แล้วมารมันล่อไม่ได้ ใจนี่ก็เป็นอิสระ พอเป็นอิสระปั๊บบมันถึง น้อมไปหา น้อมไปดูจิตจะเห็นจิต น้อมไปดูกายจะเห็นกาย อันนี้ถึงจะเป็นวิปัสสนา มัน เห็นจากตาของใจ แล้วมันก็จะผ่าน โสดาบัน สกิทา แล้วไปเห็น.. อนาคามรรคนี้ แล้วไป ถอนกามราคะปฎิฆะ คนนี้จะละความโกรธได้ จะละ โกรธ รูป โลก โกรธ หลง ตรงนี้ ที่ จะละรูป รส ใครจะถอนความโลภ โกรธ หลง ใต้ต้องเป็นพระอนาคา

ถ้ายังเป็นสกิทายังเป็น โสดาบัน โสดาบันไปแห่ลิ ลองแห่คูสิ เสร็จ เสร็จทั้งนั้น นางวิสาขาเป็นพระโสดาบัน หลานตาย ร้องให้กับพระพุทธเจ้าเลย ร้องให้ “วิสาขาเธอ เป็นอะไร?” “หลานตาย” ร้องให้โฮโฮ พระโสดาบันนะ “วิสาขา ถ้าคนในโลกนี้เป็น หลานเธอทั้งหมด เธอไม่ต้องร้องให้ทุกวันหรือ เพราะมันมีคนตายทุกวัน” พระ โสดาบัน กึก! หยุคร้องให้เลย

โยม ๒ : อาจารย์ครับ ทีนี้ของผมถามแบบทั้งประสาหนังสือของผมกับ ประสภารัตนะครับอาจารย์ ผมมองว่าเรื่องพระโสดาบัน ที่เมื่อที่อาจารย์พูดว่าเราวาง เรื่องกามคุณ ๕ มันจะต้องเป็นพระอนาคา เพราะมันอยู่ที่ขั้นข้อที่ ๔ กับ ๕ ใช่ไหมครับ หลักปฎิฆะ กามราคะกับปฎิฆะเป็นข้อที่ ๔ กับ ๕ ใช่ไหมครับ

ทีนี้ผมมองว่า ๓ ข้อแรก มันเป็นเรื่องของความเห็น ความเห็นผมนะครับ ผมมอง ว่าเป็นเรื่องความถูก อย่างเช่นสักกายทิฎฐิ คือมีความถูกกว่ากายนี้ไม่ใช่ตน แต่ไม่ใช่ที่เรา

ร่างกายนี้ไม่ใช่ตนจะ"ได้"เลย เพียงแต่มองเห็น คือคำว่าทฤษฎีลงท้าย ทฤษฎีที่แปลว่า
 ความเห็น อย่างที่ว่ากายนี้ไม่ใช่ตนใช่ไหมครับ ที่นี้พออีกสองข้อต่อมาก็คือวินิจฉัยกับ
 สัตัพพตปริมาส ก็คือว่าไม่มีความลึกลับเลย แล้วก็"ไม่รู้"ปลคำคิด คือหมายถึงว่ามอง ๒
 ข้อนี้หมายถึงว่ามองแนวทางการปฏิบัติทั้งสองด้าน ก็คือเป็นความเห็น ผมมองว่า ๓ ข้อ
 นี้เป็นเรื่องการปรับความเห็นทั้งหมดเลยครับ

หลวงพ่ : นั่นนะสิ ถ้าพูดอย่างนี้นะ นี้เราคุยด้วยเหตุผลนะ ถ้าอย่างนั้นนะ

โยม ๒ : แต่ว่าต้องยอมรับด้วยนะครับ ไม่ใช่ให้คำตอบเฉยๆ

หลวงพ่ : เราจะบอกว่าถ้าเป็นอย่างนั้นนะ ถ้าเป็นอย่างนั้นนะ ในมหาวิทยาลัยมหา
 มงกุฎราชวิทยาลัย มหาจุฬามหาวิทยาลัยเป็นพระ โสดาบันหมดเลยเพราะว่าเขาเรียนมหา
 กัน

โยม ๒ : ที่เมื่อกี้ผมเกริ่นนะครับอาจารย์ ก็คือว่าพูดทั้งประสาและการปฏิบัติ

หลวงพ่ : ใช่ๆ มันไม่ใช่อย่างนั้น เพราะอะไรรู้ไหม มันไม่ใช่อย่างนั้นเพราะเรานั่ง
 อยู่ที่นี่ โทษนะ โยมนะ ไม่ใช่เอามาเป็นเหตุผล ๗ ประโยค ๘ ประโยค ๙ ประโยค มาหา
 เรานี่เยอะมาก ศึกษาอยู่ ศึกษา ศึกษาความเห็นมันจะไม่เห็นเหตุให้ศึกษา ตอนนั้นพอดี
 หลวงตาท่านพูดถึงว่าขณะของท่านที่วัดคดอยธรรมเจดีย์ ขณะท่านรุนแรง แล้วท่านเห็น
 การแยกออกกระหว่างโลกกับธรรมเลย ท่านสะเทือนใจเป็นปลงธรรมสังเวชแล้วท่าน
 น้ำตาไหล

พวกนั้นก็มาหาเราเยอะเยะไปหมดเลย บอกพระอรหันต์เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร
 พระอรหันต์เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร นี่ความเห็นใจ ความเห็นถึงพระอรหันต์ เราก็พูดกับ
 เขาว่า เราพยายามพูดให้เขาฟังว่า มันมีในสวนมะพร้าว ในพระไตรปิฎก ในสวน
 มะพร้าวมันมีพระอรหันต์ ๕ องค์เถียงกัน พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระอุบาลี อีก
 สององค์จำไม่ได้ พระโมคคัลลานะก็บอกว่าฉานดีที่สุด ความเห็นคือฉานนี้อันดับหนึ่ง
 คือฉานสำคัญที่สุด เพราะมีความรู้เรื่องฤทธิ์ใจ ฤทธิ์ดีที่สุด พระสารีบุตรก็บอกว่าปัญญา
 ดีที่สุด พระอุบาลีบอกวินัยดีที่สุด ทุกคนบอกว่าความถนัดของตัวเองคือสิ่งที่ดีที่สุด

โยม ๒ : ความถนัด

หลวงพ่ : ความถนัดของตัวคือสิ่งที่ดีที่สุด ตกลงกันไม่ได้ ก็เลยไปเฝ้าพระพุทธเจ้าด้วยกัน พระพุทธเจ้าคือผู้ตัดสิน ไปถึงพระพุทธเจ้าบอกว่า ถามว่า เขาว่าสิ่งนี้เขาบอกทุกอย่างดีที่สุด พระพุทธเจ้าบอกว่าอัสวัคขยญาณสำคัญที่สุด อัสวัคขยญาณ ญาณที่ชำระกิเลสสำคัญที่สุด เพราะญาณอันนั้นชำระให้ผู้นี้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา สิ่งที่ตัวเองถนัดไม่ใช่ที่สำคัญที่สุด เพราะถนัดของตัว ตัวว่าสำคัญที่สุด

เราพูดอย่างนี้ไปใช่ไหม พวกนี้ะ เราแปลกใจ เขาถามว่า แล้วจริงหรือเปล่า เราก็ถามกลับ เฮ้ย พวก ๘ ประโยค ๑๐ ประโยคนี้นะเป็นอาจารย์สอนอยู่ในมหามงกุฏฯ มหาจุฬาฯ นี้ กอดตำราอยู่ เราพูดเรื่องตำรามานานเราได้อย่างไร เราชะอีกต้องถามพวกอาจารย์สอนต่างหาก แล้วพวกอาจารย์สอนทำไมกลับมาถามเรา นี้เลยบอกปรับความเห็นใจ ความเห็นนะ ทัศนคติคือความเห็น สัมมาทัศนคติ มิจฉาทัศนคติ ความเห็นนะมันเป็นความเห็น เวลาเราพูด เราพูดแบบให้เป็นคตินะ เรบอกพระไตรปิฎกนะปลวกมันกินทั้งเล่มเลย ปลวกมันยังไม่ได้อะไรเลย ปลวกนะ แล้วความเห็นมันเป็นความเห็นของเรา

โยม ๒ : คือที่เมื่อกี้ผมพูดก็หมายความว่าเห็นแบบที่เรายอมรับด้วย

หลวงพ่ : ไม่ใช่

โยม ๒ : ทีนี้ถ้าเห็นทั่วไปก็คือแค่เข้าใจใช่ไหม

หลวงพ่ : ใช่ มันไม่ยอมรับ

โยม ๒ : แต่มันไม่เข้าซึ่ง ทีนี้ถ้าเราปฏิบัติไปด้วย เราก็จะเข้าซึ่งถึงสามคำที่ว่าไหมครับ สักกายทัศนคติ วิจิกิจฉา..

หลวงพ่ : ไม่ นี่ อันนี้อันหนึ่งนะ แต่ที่พูดในวงการปฏิบัตินี้นะ เวลามันปล่อยอย่างนี้ มันปล่อย เป็นตทั้งคปหาน ใช่ไหม การปล่อยโดยชั่วคราว กับสมุจเฉตคปหาน การขาดโดยกิเลส ทีนี้เวลาวิปัสสนาไป เวลาทำไปมันมีตรงนี้ มันมีตทั้งคปหาน ขณะตทั้งคปหานมันปล่อยขนาดนี้ ที่พูดเมื่อกี้ไงว่า เราจะรู้ไปเรื่อยๆ ใจ ปฏิบัติจะเข้าถึงใจ ใจ ถ้าเข้าถึงใจขนาดไหนมันก็เป็นตทั้งคปหาน พอมันปล่อยมันก็มีหัตถรรพณ์แล้ว

เราจะบอกว่าสมาธินะ ผลของสมาธิคือความสุขอันหนึ่ง ถ้าผลของภาวนาที่ว่ารู้ได้อย่างไร เพราะเวลามันปล่อย มันมีความว่าง ว่างของสมาธิกับว่างของปัญญามัน

ต่างกัน ว่างของปัญญามันมีสมาธิหนุนรับมันจะปล่อยลึกกว่าซึ่งกว่าแต่มันก็ไม่มีจุดสรุป ไม่มีขณะจิต ขณะจิตคือขณะที่มันขาดมันจะเป็นสมุจเฉตฯ ถ้าสมุจเฉตฯ อย่างนี้ปั๊บ เห็นใหม่ คำว่าสมุจเฉตฯ ความกิเลสมันขาด สังโยชน์มันขาดออกไป มันไม่ใช่ความเห็น ไม่ใช่ประสบการณ์ มันเป็นข้อเท็จจริงเลย

โยม ๒: ใจครับ แต่พระโศดาก็ยังไม่ใช่เป็นสมุจเฉตฯ

หลวงพ่อก : สมุจเฉตฯ

โยม ๒: สมุจเฉตฯ ของพระโศดาหรือ

หลวงพ่อก : แน่นอน

โยม ๒: อย่างเช่น อาจารย์ยกตัวอย่าง อย่างเช่น ตัวอย่างครับ ว่าเหตุการณ์จะต้องเป็นอย่างไรครับที่ว่าสมุจเฉตฯ ของพระโศดา

หลวงพ่อก : สมุจเฉตฯ พระโศดาบั้นนะ ถ้าพิจารณาเป็นปัญญาวิมุตตินะ พิจารณา พิจารณา พอจิตมันสงบเข้าไปไซ้ใหม่ พอจิตสงบ จิตนี้สงบ แล้วจิตมันจับจิตได้ จิตจับจิต ได้จิตคือจับสิ่งที่เป็นนามรูป นามรูปที่ว่านามรูปที่เป็นปัญญา ปัญญาเป็นความคิดที่จับได้ พอจับได้ พอจับได้ พอจับได้มันเป็นสสาร เป็นสสารที่ธาตุรู้ มันแยก รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แยกอย่างไร เพราะอะไร เพราะมันมีวิญญาณเป็นตัวเชื่อม

มันแยกขนาดไหน พอมันแยกปั๊บมันก็ปล่อยทีหนึ่งปล่อยทีหนึ่ง ถึงที่สุด ถึงที่สุด ถ้าเป็นสมุจเฉตฯ นะ ชั้นนี้ ชั้นนี้เป็นชั้น จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ขาดแยกปั๊บ ขาดออกจากกัน จิตรวมตัวลง รวมตัวลง รับรู้ขึ้นมา สัมปยุติ วิปยุติ คลายออกมา ขาด พิจารณากาย พิจารณาถ้าเป็นเจโตวิมุตติ พิจารณากาย จิตนี้เห็นสภาวะของกาย กายที่เป็นนิमित ที่นี้เป็นวิภาคะมันแยก แยกนี้เป็นอนัตตา จากอुकหนิมิตเป็นปฏิภาคนิมิต แยก พอแยกไปแยกไปมันก็ปล่อย แยกนี้มันสอนตัวใจ

เหมือนกับเราแลคเซอร์ให้นักเรียนดู โอ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้ อันนั้นมันทำให้จิตดู ปัญญาของจิต พอจิตมันดู ที่แรกมันดูที่ก็.. ก็มันหลงผิด พอดูอีกที ก็มันก็ผิด แล้วมันยิ่งผิดใหญ่เลย มันจะผิดไปเรื่อย มึงผิดๆๆ พอผิดถึงที่สุดปั๊บนะ ธรรมมันสมควร พอธรรมสมควรปั๊บ

รวมลง ต่างอันต่างจริง มันต่างอันต่างสมมุติ กายก็เป็นเรา ชันชาก็เป็นเรา จิตก็เป็นเรา ทุกอย่างเป็นเราหมดเลย นี่ไงสมมุติไง

มันต่างกันต่างสมมุติ แล้วจิตมันจริง จิตมันจริงเพราะมันไม่เคยตาย แต่มันสมมุติสมมุติว่าเกิดเป็นมนุษย์ แล้วพอมันพิจารณาไป กายก็กาย จิตก็ต่างอันต่างจริง ต่อไปนี้ กายก็จริงของกาย จิตก็จริงของจิต ทุกข์ก็จริงของทุกข์ นี่จิตก็จริงของจิต แล้วอะไรอีกที่มันรวมตัวลง นี่คืออริยสัจ พอขาดปั๊บ จิตเป็นจิตเลยไม่มีอะไรเลย

โยม ๒: อันนั้นคือสภาวะแสดงออกในขณะนั้น ถูกไหมครับอาจารย์ เสร็จแล้วพระโศดาก็ยังต้องกลับมาที่ว่าร่องให้ได้อะไร ได้ก็แสดงว่ากลับมายึดเหมือนเดิม

หลวงพ่ : ไม่มีทาง ถ้ามันขาดไปแล้วจะมายึดได้อย่างไร คำว่าต่างอันต่างจริง

โยม ๒: ครับ แต่ว่าขณะนั้นที่อาจารย์ยกคือพระโศดาหรือพระอรหันต์ครับ

หลวงพ่ : พระโศดา นี่แค่โศดาตัวเอง

โยม ๒: นั่นนะครับ

หลวงพ่ : เออ

โยม ๒: ทีนี้พระโศดา สมมุติว่า ไม่ได้สมมุติครับ เรื่องจริงก็คือว่า

หลวงพ่ : เออ ร่องให้

โยม ๒: มีสภาวะนั้นก็คือ

หลวงพ่ : ขาดไปแล้ว

โยม ๒: ก็คือขาดไปแล้ว

หลวงพ่ : เออ

โยม ๒: แต่พ้อออกมา พ้นจากสภาวะนั้นล่ะ แล้วพ้อถึงวันรุ่งขึ้น

หลวงพ่ : ก็ไปร่องให้

โยม ๒: ซึ่งผมมองว่าสภาวะนั้นเหมือนเป็นสภาวะที่ จะเรียกว่า สมมุติเราเข้าใจ สมมุติถูก ผมยกตัวอย่างมีผู้ปฏิบัติคนหนึ่งเข้าใจคำว่าอนัตตา แต่ต่างกับปฏิบัติ มีอาการ คล้ายๆ อย่างที่อาจารย์เล่านี้ะครับ แต่เขาก็สามารถกลับมาที่จะ..ร้องไห้ที่ว่า นี้ครับ ยกตัวอย่าง

หลวงพ่ : ร้องไห้ได้ ร้องไห้ได้ทั้งนั้นนะ คำว่าร้องไห้ได้นั้นมันไม่เกี่ยวกับตรงนี้ เลย ใจตรงนี้พอขาดแล้วคือขาดแล้ว โยมเป็นหนี้เราสี่ล้าน โยมใช้หนี้เราแล้วล้านหนึ่ง แล้วโยมมีสิทธิเสียใจร้องไห้ได้ไหม ร้องไห้ได้อยู่ตามปกติใช่ไหม เพราะอะไรเพราะ โยมก็คือโยม แต่หนี้ที่ใช่เราแล้วก็คือใช่เราแล้ว ใช่หนี้แล้วกับร้องไห้เกี่ยวอะไรกัน

โยม ๒: ก็คือผมฟังว่าอาจารย์เล่านี้มันค่อนข้างจะเหมือนสมุจเฉทฯ

หลวงพ่ : สมุจเฉทฯ

โยม ๒: ที่อาจารย์เล่า

หลวงพ่ : ใช่ๆ

โยม ๒: อาจารย์ก็ยืนยันว่าเป็นสมุจเฉทฯ

หลวงพ่ : สมุจเฉทฯ ใช่

โยม ๒: แต่ผมมองว่าโดยสภาวะอารมณ์ของเราที่ผู้ปฏิบัตินี้ะครับ

หลวงพ่ : เป็นอย่างนี้ได้ทุกคน

โยม ๒: จะย้อนไปย้อนมา ก็จะเจอสภาวะนี้ก็เจอกันได้

หลวงพ่ : ใช่ แล้วเจอ ถ้าคิดว่าจะเจอสภาวะแบบนี้ เราจะบอกว่าเป็นเขาคิด ทาง อภิธรรมบอกว่าเป็นนิमित

โยม ๒: อ้อ ไม่ใช่ครับ

หลวงพ่ : นี่คือจิตที่มันเป็นประสบการณ์อันนิตเดียว อันที่ว่ามันเป็นประสบการณ์ ได้ คือแบบว่าเป็นจินตนาการได้ มันสร้างภาพได้

โยม ๒: คือผมว่าส่วนมากผู้ปฏิบัตินี้

โยม ๑: อันนี้คือสันตติหรือคะ

โยม ๒: ยัง

หลวงพ่ : ยัง

โยม ๒: ยัง สันตติแปลว่าความต่อเนื่อง

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒: อันนี้มันยังไม่ผ่าน แต่ว่าอาจารย์ สมุจเฉตฯ เฉพาะ จะว่าเป็นช่วงของพระโศคา ซึ่งผมมองว่าอย่างไรครับอาจารย์

หลวงพ่ : ได้ๆ ใช่ อยากให้โยมคุยเต็มที่เลย

โยม ๒: ผมเล่าประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติคนหนึ่งแล้วกันนะครับคือว่าจะเป็นคนใครก็ได้ ก็คือว่าโดยธรรมชาติผู้ปฏิบัติจะต้องพบสภาวะที่อาจารย์เล่าอยู่บ่อยๆ เหมือนกัน เพียงแต่ แต่ละครั้งเราจะรู้สึกเลยนะครับว่า เหมือนกับเราก้าวข้ามไปหลายขั้นในสภาวะจิตของเรา ที่อาจารย์เล่าอย่างนี้ อาจารย์ใช้คำว่าสมุจเฉตฯ แต่ผมไม่ได้ใช้คำว่าสมุจเฉตฯ แต่ผมมองว่ามันเป็นอัศจรรย์ขึ้นมาในจิตเรา

หลวงต่อ : ว่าไปสิ ว่าไปเลย

โยม ๒: ที่นี้มันจะเกิดอยู่ หลาย ครั้งก็แล้วกันนะครับอาจารย์ คือแต่ละหนึ่งครั้ง มันก็จะทำให้เรามองเห็นว่า เหมือนกับอย่างที่ผมบอกเหมือนมันพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ แต่ผมไม่ได้หมายความว่าความเป็นผู้ใหญ่มันน่าหึงผยองอะไรนะครับอาจารย์ แต่ผมมองว่า เหมือนกับว่าจิตของเรา เวลาเรา สมัยก่อน เราจะเป็น ถ้าเป็นนักแสดง เป็นผู้แสดง ลงไป พัวพัน ไม่ได้ก็ ไม่ได้สิ่งที่ต้องการก็จะเป็นทุกข์มาก ถ้าเป็นผู้ใหญ่เราก็จะทุกข์น้อยเพราะ เหมือนกับเราผ่านมาแล้ว เหมือนอย่างนั้นนะครับอาจารย์ ฉะนั้นการปฏิบัติก็จะพบ สภาวะอย่างที่อาจารย์เล่า

หลวงพ่ : ไม่ มันพบสภาวะแต่ถ้ามันไม่มีอาจารย์ มันไม่มีอาจารย์รู้ทัน เราก็ยึดของเราแล้วเราก็หลงของเรา มันจะหลง มันจะหลงหมายถึงว่ามันวุฒิภาวะมันไม่พอ ทำไมนะ ทำไมเวลาบางทีครูบาอาจารย์ต้องรอ อินทรี พละ พละนะ คุณติ ในพระอภิธรรมบอกว่า พระอรหันต์จะต้องสร้างมาเสนากับพระพุทธเจ้าต้อง ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ไซ้ใหม่ มันเป็นภวสภาวะที่จิต มีภาวะมีกำลังจะรับอริยมุมิได้หรือไม่ได้

ไอ้ตรงนี้นั้นก็มีส่วนไซ้ใหม่ แล้วอย่างที่พูดเมื่อกี้ ในการปฏิบัติมาอย่างโยมพูดยังน้อยไป เวลาเราปฏิบัติกันนี้ธรรมมันเกิด คำว่าธรรมเกิดธรรมไม่ใช่อริยสัจ เข้าใจคำว่าธรรมกับคำว่าอริยสัจใหม่ อริยสัจคือสัจจะความจริงที่เราก่อสร้างตัวขึ้นมา สัต สมมติ ปัญญา แต่ถ้าเราทำสมาธิขึ้นไปมันมีสภาวะธรรมเกิด สภาวะธรรมเกิด สมมุติว่าจิต ไม่สมมุติจริงๆ เกลื่อนี้ จิตเรารวมตัวลง สงบลงนี่มันธรรมพรั่งพรูออกมา มีธรรมพรั่งพรูออกมา นะ พอธรรมพรั่งพรูนี้มันแตกฉาน

พอแตกฉานขึ้นมา พระบางองค์เวลาประพฤติปฏิบัติ พอมีปัญหาอยากจะเทศน์มาก อยากจะสอนมาก ทั้งๆ ที่ยังไม่เข้าอริยสัจเลยนะ มันมีธรรม คุณติ เขาเรียกธรรมแตก ใจ สภาวะธรรมมันเกิดได้ตลอด สภาวะธรรมมันอยู่ที่หัวใจเรา หัวใจเราสงบขนาดไหน มันมีความรู้สึก รู้ตื่นลึกหนาบาง ไม่ใช่อริยสัจเลย

อริยสัจ ที่ว่าสภาวะที่เป็นอย่างนั้นๆ บางคนมันเป็นไปได้จริงๆ มันเป็นเพราะอะไร เป็นเพราะว่าเราศึกษาธรรมะกัน เราศึกษานะมันมีข้อมูล พอมีข้อมูล จิตนี้สร้างภาพได้หมด มันเป็นสัญญาใจ แต่ถ้าเป็นของเรานะ สัญญาขนาดไหนนะ สัญญาที่คือสัญญา ความจริงก็คือความจริง จับอย่างนี้จริงๆ ก็จริงอย่างนี้ ถ้าจับอย่างนี้ อืม กูก็จับอยู่อย่างนี้ อืม อืม กูก็จับอยู่ที่นี่มันก็จับต่างกัน

เราเองนี่แหละจะต้องทดสอบเราเอง ในการปฏิบัติไปนี้ ครูบาอาจารย์บอกจับ ก็ผมก็จับแล้วนี่ ก็จับสิ ก็จับแล้วนี่ เถียงกันจนตาย ให้จับอย่างนี้สิ ก็ผมก็จับอยู่แล้วนี่ มันจับเหมือนกัน แต่จับ โคนหรือจับไม่ โคน จับถึงจิตหรือจับไม่ถึงจิต แล้วคนฟังจะรู้ อาจารย์จะรู้ เพราะอะไรรู้ใหม่ คนจับเป็นกับคนจับไม่เป็น เพราะเราพูดนะ อย่างคณะสังฆกรรมท้าวมาเมื่อก่อนมาบ่อยมาก มาถึงก็บอกว่างๆ ว่างๆ เราบอกว่าพวกโยมนี่ทุจริตหมดเลย สมมุติว่าให้โยมกำหนดพุทโธได้ใหม่ ได้ละ ก็ทำไมไม่กำหนดละ ก็มันหยาบไป

นี่ ก็จับแล้วนะ ก็จับแล้ว ก็ว่างแล้ว ก็บอกว่าให้กำหนดพุทโธๆ ให้อ่าง ก็นี่ว่างแล้ว ทำ
อย่างไรต่อไป ไปไหนมาสามวาสองศอก พวกคนละเรื่องเดียวกัน

โยม ๑: ถ้าเป็นอย่างนี้แสดงว่า ถ้าไม่ว่าพิจารณาความคิดหรือพิจารณาสังขาร ถ้า
คิดว่ามันสิ้นสุดก็ต้องเห็นทุกข์ ต้องเห็น โทษของสิ่งที่คิดนั้น

หลวงพ่ : อี เห็นทุกข์เห็นโทษนี่นะ มันเห็นทุกข์เห็น โทษมันต้องสงบเข้ามา แล้ว
มันต้องจับได้ คำว่าจับได้นี้สำคัญมาก คำว่าจับได้ นี้ วิปัสสนามันเกิดตรงนี้ กาย เวทนา
จิต ธรรม มันเหมือนกับที่สกปรกที่ไหน ต้องทำความสะอาดที่นั่น แล้วความจริงๆ แล้ว
มันสกปรกที่จิต กายเกษมันเป็นภาพล่อให้จิตออกมาวิปัสสนาเท่านั้น จริงๆ เรื่องกาย
เรื่องเห็นกงเห็นกายนี่ กายนี้มันก็คือสภาวะกาย มันก็เป็นธาตุอันหนึ่งเท่านั้นแหละ แต่
เพราะจิตนี้มันยึด จิตนี้มันเข้าใจผิด ถึงต้องเอากายล่อให้จิตมันออกมาวิปัสสนาให้มันมา
ศึกษา

ถ้ามันศึกษามันเห็นจริงขึ้นมาแล้วมันเห็นโทษ เห็นโทษหมายถึงว่าเพราะถ้ามัน
พอเราพิจารณาไป ถ้าพิจารณาภายนอกนะ มันเป็นตัวลักษณะคือมันแปรสภาพ ถ้าพิจารณา
ถึงสภิกานะ มันจะกลับคืนสู่สภาพของมัน คือว่าดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็น
ไฟ มันจะกลับคืนสู่สภาพเดิมของมัน จะไม่มีอะไรเลย จะหลุดออกหมดเลย จิตจะพ้น
ออกไป

แล้วพอพิจารณาเข้าไปมันจะถึงอสุภะ อสุภะเพราะอะไร อสุภะเพราะจิตโดย
สามัญสำนึก เพราะคนนี่ชอบสวยชอบงาม ที่กามราคะชอบเพราะชอบกลิ่นหอมสวยงาม
ของดีๆ ทั้งนั้นนะ แล้วมันดีจริงไหมละ มันดีไม่จริงเพราะอะไร มันดีไม่จริงเพราะว่าจิต
นี่มันชอบความงามอย่างนั้น มันเป็นสุขะ มันชอบงาม ชอบสวยงาม แต่ถ้าโดย
สภาวะธรรม โดยสภาวะธรรมถ้าจิตนี้มันมีสมาธิมันมีสติแล้วนี้ พอมันเจอกายขึ้นมา มัน
วิปัสสนาไป มันจะแปรสภาพ คือมันจะเน่า มันจะหนอง

ไอ้โฮ มันจะแปรสภาพเพราะมันเป็นอสุภะ อสุภะเพราะมันเป็นสภาวะของ
น้ำหนัก ของสมาธิ ของสติปัญญา แล้วมันเห็น เห็นที่ใจ อ้อ อ้อ ตลอดเลยนะ อ้อ เป็น
อย่างนี้ เป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้มันก็ถอน ถอนมันก็ละเอียดเข้ามาๆ พอ
ละเอียดเข้ามามันก็เข้าไปที่ใจ แล้วมันไปทำลายกันที่ใจ ก็เพราะมันเห็นดีเห็นโทษ เรา

ก็พูดอย่างนี้ โดยสามัญสำนึกแล้วนี่ คิดแบบวิทยาศาสตร์ทั้งหมดเลย ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้

พอพิจารณาไป ข้อเท็จจริงมันจะเป็นอย่างอื่น กลับไม่ยอม จะดึงให้เป็นอย่างนี้ ตายห้าเลย อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด เพราะจิตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ปัจจุบันมันจะเป็นอะไรให้มันเป็นไป มันจะเป็นปัจจุบัน เดียวนี้ก็ต้องเป็นอย่างนี้ มันจะเป็นเดี๋ยวนี้ก็ต้องคุมมันเดี๋ยวนี้ มันจะเป็นอย่างไรก็ต้องคุมมันตรงนั้น เพราะมันเป็นที่ มันเป็นค่าของใจ ค่าของบุญกุศล ค่าของคนมันไม่เท่ากัน ค่าของชีวิตนี้ เอ็งสร้างมานี้ บาปกุศลเอ็งสร้างมานี้ ไม่มีใครเท่ากันเลย

จะนั่นพิจารณาภายใต้เหมือนกันหมด พิจารณาภายใต้เหมือนกันหมด บางคนพิจารณาแค่นี้ พรึบ หายแล้ว บางคนพิจารณาขนาดนี้ยังไม่หายสักที เพราะอะไร เพราะกิเลสทิฐิฐิมานะมันมากกว่าเขา ธรรมของใจนี้มันไม่เท่ากัน ที่นี้มันไม่เท่ากันหมายถึงว่าเป็นปัจจุบันตลอดไป อย่าเอาของใครมาเทียบกับของใคร นี่คำว่าเห็นคุณเห็นโทษ เห็นคุณเห็นโทษ เห็นคุณเห็นโทษในปัจจุบัน เห็นคุณเห็นโทษเพราะมันเป็นไตรลักษณ์ คือมีจะบ้าเหวอไปจับของที่ไม่มี

โยม ๒ : ครับอาจารย์ ผมสรุปอย่างที่อาจารย์พูด

หลวงพ่ : แล้วเขาไม่ทำอะไรเลย เขาปฏิบัติอย่างเดียว เขาบอกเขา โน้มเอียงไปทางมหายาน แล้วพอถึงเวลาเขาภาวนาไป เขาไปเห็นกามราคะ เขามาหาเรานะ หลวงพ่อ ทุกข์นำคุณเลย นั่งอย่างนี้แล้วก็เอาหน้าให้มันต้อย สู้มันไม่ได้เลย ต้องยื่นหน้าให้มันต้อยอย่างนี้ เราก็บอกว่า ก็ไหนมีงบอกว่าคุณไม่มีผลใจ นี่มัน เพราะมันสร้างมาอย่างไร คุณทำไมพระสืวลีกับพระอรหันต์ที่ว่า บวชเป็นพระอรหันต์ แต่กินข้าวไม่เคยอิมเลย พระอรหันต์เหมือนกัน อีกคนรวมมหาศาลเลย อีกคนหนึ่งไม่มีจะกิน นี่มันเป็นอย่างนี้ถึงบอกว่าจะเราทำไปโดยปัจจุบัน ทำอะไรก็ได้ ทำอะไรก็ได้แต่มีสติ แล้วไล่ ไล่ไป ไล่กับความคิด ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิก็ไล่กันไป ถ้าพุท ุโธก็ต้องพุท ุโธเข้ามา

โยม ๒ : อย่างนี้โดยทั่วไปนี้ครบอาจารย์ คือผมพูดถึงผู้ปฏิบัติที่จะพยายามมีสตินะ ครับ แต่มันก็พยายามไม่ได้เพราะกำลังมันไม่พอ

หลวงพ่ : กำลังไม่พอเราพูดตรงนี้แล้วใช้ใหม่ พูดถึงว่าเราต้องย้อนกลับมาดู

โยม ๒: ที่ว่า ทาน ศีล ทีนี้จะได้ภาวนาไหมครับ หมายถึงว่าภาวนาในแง่ต้องนั่งสมาธิมากเพื่อให้เกิดกำลังหรือเปล่า อย่างนี้หรือเปล่า

หลวงพ่ : โออย่างนี้เท่ากับทำโอได้ แต่ที่นี้มันอยู่ที่ว่าพอมีเวลาหรือเปล่า เพราะการภาวนานี้เดินจงกรมก็ได้อะไรก็ได้ การเคลื่อนไหวก็ได้ ไซ้ไหม เพราะว่าการเคลื่อนไหวได้มันก็ทำได้ แต่ถ้าพูดถึงว่าให้แน่นนะแน่น เพราะอะไร เพราะคนตั้งสติ คนเตรียมพร้อมดีกว่าคนเผอเรอ ถ้าแน่นได้

โยม ๒: หมายถึง อาจารย์ก็ยังไม่ส่งเสริมว่าการนั่งสมาธิจะเป็นตัวสร้างพลัง

หลวงพ่ : แน่นอน ตัวตั้งสมาธิเพราะมันมีโอกาส เราต้องเน้นให้คนมีโอกาสมากที่สุด แล้วจะทำให้ไม่ได้มันอีกประเด็นหนึ่ง การนั่งสมาธิการเดินจงกรมนี้เป็นโอกาสของเรา เราสร้างโอกาสของเรา เราไม่ทำลายโอกาสของเรา

โยม ๒ : อ้าว ใครจะถามอาจารย์ ให้คนอื่นถามบ้าง

หลวงพ่ : อ้าว มีอะไรว่ามา ทีนี้พูดถึงเขา เขาไม่ถามแล้ว แสดงว่าเขายังไม่มีการถาม ทีนี้ย้อนกลับมาเมื่อก็นี้ ย้อนกลับมาที่ว่า ถ้ามันขาดแล้วนี้ การร้องให้อยู่ การร้องให้อยู่เมื่อก็ หมายถึงว่า มันร้องให้อยู่ มันยังมีทุกข์อยู่ หรือมันขาดแล้วทำไมถึงต้องร้องให้

โยม ๒: พระอรหันต์ก็ร้องให้

หลวงพ่ : ร้องให้ ร้องให้นี้พูดถึง ร้องให้ โยมเข้าใจแค่นี้ ทุกข์ถึงร้องให้ไซ้ไหม

โยม ๒: ส่วนมากเราไม่ได้ตั้งใจเราร้อง

หลวงพ่ : ฮะฮะฮะ ถ้าได้ตั้งใจ สมใจเกินไปร้องให้ มีไหม

โยม ๒: ก็มีครับ ก็ผมมองว่ามันเป็นการสวิงที่ไม่อยู่ตรงกลาง ถึงร้องให้

หลวงพ่ : การร้องให้มันเป็นเรื่องของธาตุขันธ์ ดูอย่างทีนางวิสาขาร้องให้นี้เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่าพระโศคานันมันยังมีความทุกข์ได้ เพราะว่าพระสกิทา อนาคา เห็นไหม ถ้าเป็นพระโศคานัน ทำไมนางวิสาขาได้เป็นพระโศคานันตั้งแต่อายุ ๘ ขวบ ทำไมมีครอบครัว มีลูก๒๑ คนล่ะ เพราะยังละกามราคะไม่ได้ แต่อย่างพระอรหันต์ พระ

อรหันต์นี่นะ พุคถึงนะ มันเป็นปลงกรรมสังเวช อย่างพระอรหันต์นะ อย่างโยมนี่ แล้ว
เกิดถ้ามีอะไรสะท้อนใจถึงในศาสนา โยมจะเสียใจไหม

โยม ๒: ตอนนี้ยังเสียอยู่ครับ

หลวงพ่ : เป็นพระอรหันต์ก็เสียใจ คำว่าเสียใจนี้มันเป็นกรรมสังเวชใจ เพราะอะไร
รู้ไหม พระอรหันต์นะ ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ สอุปาทิเสสนิพพาน สะ คือความคิดใน
เศษส่วน สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ยังมีร่างกายมีจิตใจอยู่

โยม ๒: แต่ผมมองว่าความพลิกตัวพลิกใจมันจะเร็วนะครับ

หลวงพ่ : เร็ว โอ้โฮ เร็วสิ

โยม ๒: ทีนี้ถ้าเราร้องไห้ มันเหมือนกับมันไข้ มันลงไปลึกเกินกว่าที่จะพลิก คือ
ผมมักจะนึกถึงคำของ เอาคำของหลวงปู่ดูลย์ส่วนหนึ่ง แล้วอีกส่วนหนึ่งจาก
ประสบการณ์ของเราเองนะครับอาจารย์ ก็คือว่าที่มีคนถามว่า “หลวงปู่ดูลย์ยังโกรธ
ไหม?” หลวงปู่บอก “มีแต่ไม่เอา” คือคำนี้ผมก็ตีความว่า รับรู้ได้อย่างที่อาจารย์ว่านะ
ครับ แต่ว่าความเร็วของมันก็คือว่าไม่ไหลตามมันไป

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒: ทีนี้ผมมองว่าการร้องไห้มันเหมือนไหลตาม มันน่าจะ

หลวงพ่ : อันนี้ไหลตามนี้มันไม่ใช่ไหลตาม เพราะว่ามันอยู่ที่ประสบการณ์ใน
ประสบการณ์ว่าซึ่งใจกับอะไร มันเป็นกรรม ถ้าพุคถึงเรา เราก็ร้องไห้มันเป็นกิเลส แต่
มันเป็นกรรม พอเป็นกรรม เพราะมันมีกรรมสังเวช ปลงกรรมสังเวช มันเป็นกรรมแล้ว
มันสังเวช มันสะท้อนใจ

โยม ๒: แต่ระยะเวลามันคงจะนานมาก

หลวงพ่ : ไม่นาน

โยม ๒: คือโดยทั่วไป อย่างสมมุติว่าเราถูกปั่น เราก็โกรธง่าย ๆ เลย แต่ผมบอกผม
ไม่โกรธแล้วนะ แต่ว่ามันมีน้อยจนกระทั่งเรารู้สึกพอใจกับมันนะครับ คืออย่างเรื่อง

โกรธนะครับ ถ้าเมื่อเราไหวตัวทันคือเรามีสติหรืออะไรก็แล้วแต่ เขาเรียกพลังเรานี้เนะ มันก็จะไม่โกรธ หมายถึงว่า คือรู้ว่ากำลังจะโกรธหรือว่าอาการอย่างนี้เป็นสิ่งที่เราเคยไม่พอใจ แล้วมันก็จะหายไปเองโดยอัตโนมัติครับ

หลวงพ่ : ไซ้ๆๆ ไซ้เพราะอะไรรู้ใหม่ ถ้าจิตมันดี เราพูดถึงน้ำขึ้นน้ำลงเมื่อกี้ ถ้า น้ำมันขึ้นนะ เวลาจิตมันดีนะ โอ๊ย พระอรหันต์ดีๆ โลกนี้มีความสุขมากเลย ถ้าจิตมันเสื่อมนะ โอ๊ย ทุกข์ทั้งโลกบีบทุกคนเดี๋ยวเลยละ ถ้าจิตมันดี นี่ไง ถ้าภาวนาอยู่ ถ้าจิตมันดีนะ ทั้งหมดเหมือนพระอรหันต์เลย แล้วเข้าใจว่าพระอรหันต์ พอเข้าใจว่าเพราะจิตมันดี

พอจิตมันดีแล้วมันไม่มีเขาวนั้ปัญญาที่จะหาเหตุหาผลมาทำงานได้ มันต้อง จิตจะดีขนาดไหนนะ เวลาอัปนาสมาธินี้ มันสักแต่ว่าเลย มันตัดหมดคนะ สมาธินี้ตัดกายได้เลย เพราะอะไร เพราะมันเข้าไปสงบจนไม่รู้กาย ถ้ามันรับรู้กาย หูตาจะไม่ได้ยิน อัปนาสมาธิ หูนี้ดับหมด ทุกอย่างดับหมด มันละลายได้เลยนะ แต่เดี๋ยวมันก็คายออกมา นี่ถ้าจิตมันดี ถ้าจิตมันดีนะ โอ๊ย ไม่โกรธ โทษนะ ใครตบหน้าให้ตบอีกทีหนึ่ง ไม่โกรธเลย ถ้าจิตมันดี โอ๊ย ฉันทิมาก ขณะที่มีมันดี

แล้วขณะที่มันเสื่อมนะ อย่าเข้ามาใกล้เลยนะ พอเราเสื่อม แต่ แต่ถ้ามันขาดแล้วนะ มันไม่มีตรงนี้ ไม่ใช่ว่ามันจะเร็วนะ มันไม่มีเลย มันไม่มีเลยหมายถึงว่ามันจะเข้ามาที่พระโศดาบัน ต่างอันต่างจริง ระดับที่ต่างอันต่างจริง สักกายทิฎฐิ ความเห็นเรื่องกายมันต่างอันต่างจริง แต่เวลามันเสียใจว่าหลานตาย มันเสียใจเรื่องความผูกพันลึกๆ เห็นไหม มันก็เสียใจ

ทีนี้พระอรหันต์เวลาที่ว่าร้องไห้ปลงธรรมสังเวช อะไรที่มันจะกระเทือนกับวัฎฎะ คูสิ เวลาพระอรหันต์ที่ว่าเป็นฌเระ เป็นองค์อุปฎฐากหลวงตา หลวงตาเอาพัดตบจนตาแตกไม่รู้ตัว พอบอกว่า

“ฌเระทำไมทำอย่างนั้น?”

“ก็ตามันแตกแล้ว”

ไอ้โฮ สังเวชมาก “ขอขมา”

“ไม่ต้องขอขมาหรอก มันเป็นเรื่องของวัฎฎะ”

เรื่องของวิญญูคือว่ามันเกิดมาเจอกันนะ แล้วเหตุการณ์มันก็มาเจอกันอย่างนี้ ไม่เสียใจไม่อะไรใจเลยไม่ทุกข์ใจเลย นี่มันผลของวิญญูไง ทีนี้ผลของวิญญู สิ่งที่มีมันสะท้อนใจเรื่องอย่างนี้ เรื่องว่านี่วิญญู อย่างเรานี้ โทษนะ เราเป็นหมอ เวลาเห็นคนไข้เข้ามาที่เขาประพடுத்தตัวไม่ดี เขากินเหล้าห่าเปแล้วเขาเป็นโรคมานี้เราสังเวชใหม่ แต่เขาทำตัวเขาไม่ได้เขาใช้ชีวิตอย่างนั้นใช่ไหม เขาต้องกินเหล้ากันทั้งปีทั้งชาติ เขาต้องล้มละเลเทเมา เขาต้องเสียเงินเสียทอง แล้วชีวิตเขาก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น เราเห็นแล้วก็ของแค่นี้ละไม่ได้ แต่เขาละไม่ได้นะ

โยม ๒: ถ้าตัวอย่างนี้ได้ไหมครับอาจารย์ ความสังเวช ถ้าเราปฏิบัติช่วงต้นเราจะสังเวชมาก รวมทั้งไม่พอใจ ถูกไหมครับ แต่ถ้าเกิดพออาการจิตเราพัฒนา ผมมองว่าใช้คำว่าพัฒนาก็แล้วกันนะครับอาจารย์ เราก็จะมองว่าก็สังเวชอย่างที่อาจารย์ว่า แต่มันเร็วไวครับ ก็คือว่า เราก็จะไม่ เหมือนกับทำงานกันตามปกติละ คือสังเวชก็เวาหนึ่งหรือน้อยหนึ่ง อะไรอย่างนี้

หลวงพ่ : มันเป็นสุขวิสัยที่จะคุมได้ มันเป็นเหตุสุควิสัยที่เราจะไปควบคุมมัน

โยม ๒: คือผมใช้ศัพท์ว่าเรามองธรรมชาติตามความเป็นจริง คือผมมองว่าเวลาเราปฏิบัติไป ถ้าเราเหมือนกับที่ว่าเป็นผู้ใหญ่ขึ้นก็คือคำนี้ละครับ

หลวงพ่ : ใช่ อันนี้เราจะพูดไป เราจะพูดว่า ไอ้อย่างนี้มันเป็นเรื่องของวิญญู เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องธรรมชาติ แต่ถ้าเป็นเรื่องของธรรม มันเป็นธรรมะที่เหนือธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นกฎของธรรมชาติ ใช่ไหม กฎธรรมชาติ ความแปรปรวนของกฎธรรมชาติ ชีวิตนี้ก็กฎตายตัวธรรมชาติ กิเลสก็เป็นธรรมชาติ เพราะมันอยู่กับใจ เพราะใจมันต้องหมุนไปตามมัน แล้วพอธรรมะมันเกิด มันเกิดเหนือธรรมชาติ อริยสังขมันเป็นสังขจะ อริยสังขจะ มันไปทำลายสิ่งที่รู้ตามกฎธรรมชาติ สิ่งที่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ทำลายสิ่งนั้นจนพ้นออกไปจากธรรมชาติ ธรรมเหนือโลกคือธรรมะที่เหนือธรรมชาติ มันถึงไม่เวียนกลับมาที่ธรรมชาติ

โยม ๒: หลวงพ่อครับ นักปฏิบัตินี้งานอยู่ที่การทำงานที่ความคิด หรืออยู่ที่ทำงานด้วยความรู้สึก

หลวงพ่ : ถ้าเริ่มต้น พูดถึงว่ามันเกี่ยวเนื่องกันนะ เพราะความคิดนะ ถ้าไม่มี
ความรู้สึกความคิดคิดไม่ได้ ความคิดมันต้องความรู้สึกเป็นฐานของความคิด ความคิด
ไม่ใช่ความรู้สึก ความรู้สึกไม่ใช่ความคิด แต่ความคิดถ้าไม่มีฐานความรู้สึก ความคิดเกิด
ไม่ได้ เพราะความคิดเกิดจากจิต

โยม ๒ : แสดงว่าความคิดที่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากความรู้สึกอีกทีมันเป็นแต่
ละบุคคล

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒ : แสดงว่าความคิดนี้อาจเป็นตัวปิดล้อมความรู้สึกได้ใช่ไหมครับในแต่ละ
บุคคล

หลวงพ่ : ถ้าพูดอย่างนี้ ถ้าความคิดปิดล้อมความรู้สึกเรา ความคิดปิดล้อมความรู้สึก
ความคิดอบรมสมาธินี้ไง นี่ ปัญญาอบรมสมาธิเลย ความคิดปิดล้อมเข้ามา เพราะ
ธรรมดาพอดคิดแล้วมันต่างออกไป พลังงานมันออกไปกับความคิด เพราะความคิดนี้มัน
คิดเองไม่ได้ มันต้องมีพลังงาน พลังงานไปกับความคิด ความคิดพอดคิดออกไปก็ทุกซ์
ออกไป ก็ส่งออกหมด ส่งออกหมด คนก็เลยห่างพากันอยู่ที่นี่ก็เลยทุกซ์ร้อนเพราะไม่มี
อะไร

แต่ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิก็ย้อนกลับ ความคิดก็ไล่ต้อนกลับ ไล่ต้อน
ความรู้สึกให้มันทรงตัวขึ้นมา ความสะสมของความรู้สึกนั่นคือสมาธิ พอสมาธิมันมี
กำลังขึ้นมา สมาธิมันก็ย้อนออกไปวิปัสสนา คือออกไปดูความคิดเพราะความคิดไม่ใช่
จิต แล้วมันติดกันอยู่ตรงนี้ คือว่าสังโยชน์มันติดอยู่ตรงนี้ สังโยชน์มันติดอยู่ที่ฐิติจิตนี้
แล้วพอปัญญามันเป็นธรรม

ธรรมก็คือสัญญานี้แหละ คือสังขารความคิดนี้แหละ แต่ว่ามันมีสมาธิ พอมีสมาธิ
นี้มันไม่มีกิเลส ไม่มีกิเลสเจือปน แต่พอโดยคิดเราปกตินี้ คิด โดยธรรมชาติของเรานี้มันมี
กิเลสเจือปน ก็ความคิดเราเหมือนกัน คิดธรรมะนี้เหมือนกัน แต่กิเลสมันเจือปน มันถึง
ไม่เป็นธรรม มันถึงเป็นโลกีย์ปัญญา

แต่ถ้าเป็น มันมีสมาธิขึ้นมา พอสมาธิมันเกิดขึ้นมา เพราะมันมีสมาธิ สมาธิเป็นสากล สมาธิเป็นแบบ..สมาธินี้เหมือนพระอรหันต์ก็ได้ เพราะสมาธินี้ ก็เสถียรสงบตัวลงถึงมีสมาธิ พอสมาธิเกิดขึ้น พอมีสมาธิปุ๊บ ความคิดมันเกิดขึ้นมาจากความรู้สึกอันนี้มันก็เป็นธรรมชาติ แล้วเขามันเป็นความอยาก ห้ามมีความอยากเลย ความอยากอันนี้ ความอยากในการดำรงชีวิต ความอยากจะมีสถานะ นั่นคือกิเลส

ความอยากในธรรมชาติ อันนี้มันเป็นมรรค เป็นมรรคแล้วมันย้อนกลับมาก่อน ย้อนกลับมาเพราะความอยากอันนี้จะให้พลังงานตรงนี้มันสร้างตัวขึ้นมา อันนี้พูดโดยหลักนะ แล้วไปทำนี่แล้วแต่ไปทำ จะไปเก็บเล็กผสมน้อย ใอันนั้นมันเรื่องส่วนตัว

โยม ๑: ก็คือสมมุติว่าจะมีขั้นตอนใหม่ะในการปฏิบัติ คือตอนช่วงแรกจะเป็นเรื่องของการปรับยกกำลัง (ใจ) แล้วก็การเดินวิปัสสนา (ใจ) ที่นี้ในช่วงการสะสมกำลังของแต่ละบุคคลก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีในรูปแบบว่า พุทโธ ยุบหนอพองหนอ อะไรอย่างนี้ใช่ใหมะ

หลวงพ่ : ใช่ ๆ ใช่ทั้งหมดเลย แต่เรากันหน่อยเดียวเท่านั้นละ เรากันว่าต้องมีสติ ที่นี้เรากันว่าต้องมีสติ สตินี้เหมือนกับเรา เรานี้เรารู้ว่าเราทำงานอะไร ที่เรากันอภิธรรมที่คิดตรงไหนรู้ใหม่ ผิดที่ไม่รู้จะทำอะไร เพราะคิดว่าตัวเองเป็นวิปัสสนาสายตรง เป็นการวิปัสสนาทางตรง วิปัสสนาทางตรงก็คิดว่าเป็นวิปัสสนาทั้งๆ ที่มันเป็นสมถะ สมถะพอมันใช้ความคิดไปแล้วมันหยุด คิดนามรูปคิดอะไรนะ อย่างที่โยมว่านี่มันหยุด นั่นสมถะทั้งนั้นละ เพราะมันไม่มีการแก้อกิเลสเลย แต่มันเป็นการสร้างกำลังใจขึ้นมา พอสร้างกำลังใจขึ้นมาแล้ว เพราะมันไม่เข้าใจตัวเองก็เลยเป็นมิจฉา

มิจฉาเพราะว่ามันไม่มีสติควบคุมตัวเอง พลังงาน มันเป็นพลังงานขึ้นมา แต่พลังงานไม่มีเจ้าของ แต่ถ้ามีสติตามไป ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ มันมีสติตามไป เห็นไหมเวลามันเป็นพลังงานขึ้นมา เราก้ ก็กูเป็นเจ้าของพลังงานนะเว้ย ก็กูเป็นแล้วกูก็ยก กูก็บังคับ สมาธิใช่ไหม พอมีสติใช่ไหม มันนุ่มไป นุ่มไปดูกาย นุ่มไปดูเวทนา นุ่มไปดูจิต นุ่มไปดูธรรม ถ้านุ่มไปเห็นนะ ขอให้โยมได้เห็นเถอะ ถ้าโยมได้เห็นนะ มันจะมาได้แย้งกับสิ่งที่โยมเห็นมาข้างหน้า เพราะสิ่งที่โยมเห็นมาแล้วนี่มันเห็นในโลกสมมุติเห็นในโลกก็ปัญหา มันเป็นข้อมูลที่สะสมเพราะเราเห็นเองรู้อย่างนี้มันอยู่เต็มหัวอก แต่เรา

จะไม่มีข้อมูลอันอื่นมาเปรียบเทียบ แต่ถ้าจิตเราสงบนะ จิตเรามีฐานแล้วนะ เราย่ำฟิ่งไปที่กายหรือร่ำฟิ่งไปที่จิต

ถ้ามันเห็นขึ้นมานะ แล้วยกตัวเองขึ้นมาเนาะ เรามาอยู่ที่โพธาราม โยมเกียเฮงนี้ แยกังวิฑูทุกวัน แยกมาหาเราบ่อย แยกเป็นคหบดีอายุเจ็ดสิบแปดสิบแล้ว เวลามหาเราอายุมาก แล้วเป็นนักธรรมมาตั้งแต่เด็กๆ เพราะว่าเขาอยู่ในวงนี้ เพราะเขาบอกว่า เขามาเจอเราบอกว่า “ผมมานี้ผมไม่มีตัวของกูแล้ว” เราก็อ๋อ อ๋อ บอก เพราะเขาฟังธรรมะไง แล้วพอถึงเวลาเราจะแก่เขานะ พอเขาบอกเขาไม่มีตัวของกูแล้ว เราบอก “ไอ้ที่ไม่มีตัวของกู ในโรงพยาบาลศรีธัญญาเต็มไปหมดเลย”

ไอ้โฮ แยกโกรธาใหญ่เลยนะ “แล้วนี่ให้ทำอะไรละ อย่างนี้ให้ทำอะไร” เราบอกต้องทำจิตสงบก่อนสิ ทำจิตสงบก่อน ก่อนที่จะไม่มีของกูนี้มันต้องมีเหตุมีผล แยกก็ไปทำของแกละ แยกไปทำของแก ทำเรื่อย อายุตั้งเจ็ดสิบแปดสิบแล้ว แยกปฏิบัติมาตลอด แต่ไม่มีใครบอก พอแกทำไป จิตแกลสงบนะ พอสงบปั๊บแกเห็นเป็นโครงกระดูกมาเลย

ตกบ่ามานะ แยกมาทุกวัน คหบดีนี้ แยกมาหาพระต้องมีอะไรติดมือมา แยกจะมีถาดใบหนึ่ง แล้วมีถ้วยกาแฟถ้วยหนึ่ง ชงกาแฟมาให้ทุกวัน วันละถ้วย ทุกวันจะมาเถียงกับแก แล้วนั่งคุยกันเรื่องธรรมะ คนแก่นี้ พอแกไปเห็นโครงกระดูก ขนลุก แยกถือถ้วยกาแฟนี่ “ไอ้โฮๆ หลวงพ่อ เมื่อคืนนะเห็นกระดูกนะ จะว่ากลัวก็ไม่กลัว จะว่ากลัวก็ไม่กลัว ไอ้โฮๆ”

คนเรานะจะไม่มีตัวของกูเนะมันต้องเห็นกายก่อน มันต้องเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้ววิปัสสนา กาย เวทนา จิต ธรรม ให้มันสัจจะ เป็นสัจจะความจริง มันถึงจะไม่มีตัวของกู นี้ไม่ได้ทำอะไรกันเลย ฟังเฉยๆ แล้วก็ไม่มีตัวของกู ก็บอกกูก็ไม่มีตัวของกู กูก็ไม่มีเพราะกูกดมันไว้ กูก็ไม่มี กูก็ไม่มี พอไปพูดให้แยกัง โยมเกียเฮง แล้วพระที่มาอยู่กับเรา “โห หลวงพ่อ หลวงพ่อ เท่ากับมาเอาเขาโดยเฉพาะ”

เพราะเราไปอยู่ที่โพธาราม บ้านแยกอยู่ข้างๆ แล้วแยกบอกแกลสนใจเรื่องพระมาก แล้วแยกไปคุยกับใครก็ไม่รู้เรื่อง พอมาคุยกับเรานี้ถูกอกถูกใจไปหมดเลย แล้วก็ให้เรายอมรับว่าแกมีขั้นมีตอนไง เราก็อ๋อ ฟิ่งไปเรื่อยๆ พอถึงวันไหนเราก็บอกว่าไม่มีอย่างนี้ ไม่มีของกู อยู่โรงพยาบาลศรีธัญญาเต็มไปหมดเลย เพราะมันปฏิบัติธรรมหมดใจ

โยม ๒: อาจารย์ครับ แล้วคนเราจะหลงตัวเองได้ขนาดนั้นหรือครับว่าเราไม่มีตัวกูของกู โดยที่ทุกวันนี้จะต้องมีอารมณ์แสดงออกอยู่เนะครับ แล้วทำไมจะไปเข้าใจว่าเราไม่มีอยู่ได้อย่างไร

หลวงพ่ : อ้าว ก็เขาเข้าใจของเขาอย่างนั้น เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะเขาคิดว่าเวลาเขามีอารมณ์ขึ้นมาเนี่ยเขาคิดว่าเขาทันใจ เพราะอารมณ์เป็นเรา สังเกตได้ใหม่ เด็กลูกเราหลานเรานี้มันจะบอกมันไม่ผิด เพราะอะไร เพราะมันเป็นคนทำผิด มันก็บอกว่ามันไม่ผิด ไอ้เราก็เหมือนกัน มันมีอยู่เนี่ย บอกว่ามันไม่มี

โยม ๒: แต่อันนั้นมันเด็กเนะครับ เราเป็นผู้ปฏิบัติ เราต้องยอมรับสภาพธรรมชาติ ต้องยอมรับความจริง

หลวงพ่ : เออ อันนั้น เราดูเขาอยู่ เราไม่ได้ดูเราเอง เราพูดอยู่ได้ใครผิด

โยม ๒: แต่ว่าในความเป็นจริงเราก็...ก็มีการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้

หลวงพ่ : ไม่ดูตัวเองเลย ก็เลสมันส่งออกหมดคนะ ก็เลสไม่ย้อนกลับหรอก

โยม ๒: คือผมเทียบกับประสบการณ์การปฏิบัติของที่ทุกคนต้องทำผ่านมานะครับ มันก็ต้องยุติธรรมกับตัวเองใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : เราว่ายุติธรรมนะ ก็เลสมันให้ค่าเรานี้เนะ เวลามันให้ค่ามันบวกสองบวกสามนะ ฟังเทศน์หลวงตา ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์เนี่ย เหมือนกุเลย เหมือนกุเลย ปีนบันไดเทียบตลอด เหมือนกัน เหมือนกัน แล้วเอาจริงๆ เข้าเหมือนใหม่ ไม่เหมือนหรอก ก็เลสมันให้คะแนนตัวเอง สองเท่าสามเท่า โช้ ถ้าปฏิบัติมันจะรู้ มันให้คะแนนตัวเอง พอให้คะแนนปีบเนะมันก็สบายใจ มันก็เคลิบเคลิ้ม มันก็เหมือนจริงเลย ทั้งๆ ที่ไม่จริง

ไม่จริงเพราะอะไรรู้ใหม่ ไม่จริงถ้าอยู่กับครูบาอาจารย์ไม่จริงตอนนี้ ไม่จริงตอนเวลาท่านพูดอะไรนี้ เราจะไม่เข้าใจเหมือนกันหมด มันจะขัด เราไม่ทันใจ เวลาท่านพูดอะไรนี้ เอ๊ะ ทำไมกูไม่รู้วะ หืม.. มันน่าจะรู้สิ ไม่รู้หรอก แต่ถ้าเราพูดถึงผลนะ เออ คล้ายกัน แต่เวลาท่านฝึก เหมือนเราเป็นหมอ เทคนิคในการกระทำ หมอจบใหม่มามันรู้ เราไม่ได้หรอก เราชำนาญกว่าเขาเยอะ นี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัติไปถ้าเราเป็นนะ ไอ้ไม่เป็น

ทำไมไม่ได้หรอก แต่เวลาพูดมันเห็นผลข้างนอกว่าถูกก็ทำได้ ถูกทำได้ดีกว่านี้เยอะ แต่ให้ทำจริงๆ ทำไมไม่ได้ ทำไมไม่ได้หรอก

โยม ๒: มันมีคขนาดหนักนะครับ ถ้าพูดอย่างนั้น

หลวงพ่ : ลองดูสิ ลองดูสิ โธ่ กิลสนะ เราอยู่ในวงการพระ พระเรานี่เป็นร้อย นักปฏิบัติล้วนๆ นะ โธ่ แล้วเราคุยกันนะ โธ่ เหมือนกับโยมอยู่ในวงการวิชาการ ลองย้อนกลับไปดูในวงวิชาการสิ เวลาไอ้คนที่ไอ้มันแรงๆ โยมคิดว่ามันเป็นอย่างไรล่ะ พระก็เหมือนกัน เวลามันปฏิบัติมันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้นเลย แล้วเวลาทำออกมา มันดูที่ข้อเท็จจริง ธรรมะนี้เวลาพูดนี้สำคัญ นี้อย่างพูดเมื่อกี้ โพอโยมพูดถึงว่าไอ้ที่ว่า ร้องให้ ร้องให้นะ โยมยังคิดใจ ยังคิดใจอย่างนั้นเลย เพราะอะไรรู้ไหม เพราะความคิดของเราเป็นอย่างนี้

เราขณะเวลาเราเรานั่งอยู่นี้นะ เวลาทุกคนเห็นหลวงตาเป็นอย่างนั้น แล้วทุกคนถูกศิษย์หลวงตามาหาเรา นี่ จะเอากริยาอย่างนั้นมาแสดงให้เราดู ว่าร้องให้แล้วให้เรายอมรับ เราบอกว่า “เฮ้ย ถ้าร้องให้เป็นพระอรหันต์นะ เด็กอนุบาล ตอนเช้าๆ ไปโรงเรียน มันร้องให้เต็มเลย นั่นพระอรหันต์ทั้งนั้นล่ะ” การร้องให้ของเด็ก กับสิ่งที่เกิดเป็นการปลงธรรมสังเวช ท่านพูดขนาดนี้ หลวงตาเวลาพูดกับข้างในนะ “นี่มันเป็นกริยาของชั้น ชั้นทำงาน ชั้นทำงาน”

คือสมมุติทำงาน นี่ย้อนมาเวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย เห็นไหม คือธาตุร่างกาย ร่างกาย มันจับ มันจับเคลื่อนของมันไป ชั้นมันทำงาน ชั้นมันทำงาน โอ้โฮ ท่านพูดนะ เวลา มันออก “ดูสิ ดูสิ ดูชั้นมันทำงาน” คือใจมันฟรีแล้ว เหมือนรถมันฟรีไปแล้ว แต่แรงเฉื่อยมันยังมี ชั้นทำงาน ชั้นทำงาน โอ้โฮ แล้วท่านก็เต็มทีของท่านนะ ทีนี้ ชั้น ชั้น ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ไม่ใช่นิพพาน ธาตุ ๔ ชั้น ๕ นิพพานไม่ได้ ใจนิพพาน ความคิดนิพพานไม่ได้ ความคิดคือชั้น ๕ คือสังขารความคิดเกิดดับ

โยม ๑: หลวงพ่คะ หนูต่อด้วยเรื่องกำลังเมื่อกี้คะ คือถ้าอาศัยกำลังเราจะต้องเข้าไปถึงสมาธิขั้นอัปปนาก่อนหรือเปล่าคะ หรือว่าแค่..

หลวงพ่ : โดยหลัก ถ้าพูดอย่างนี้นะ คนจะพูดบ่อย โดยหลัก ถ้าเราภาวนา ขณิกสมาธิ ถ้าอุปจารสมาธิ ขณิกะนี้สมาธิสงบเล็กน้อย แต่ถ้าขณิกะ คำว่าขณิกสมาธิ ขณิกะคือ

วงรอบของจิต เพราะฉะนั้นถ้าวิปัสสนานี้มัน ขณิกสมาธิเพราะจิตมันมีวงรอบ มันมีฝึกมีความรับรู้ มีความรับรู้ที่มันฝึกงาน คือมีการทำงานของจิตมันอยู่ที่ขณิกะอยู่ที่อุปจารสมาธิ ทีนี้พอถึงนี้ปั๊บ พอถึงตรงนี้ปั๊บกำลังไม่พอ คำว่ากำลังไม่พอมันยกของไม่ได้ อย่างเด็กนี้ยกของหนักไม่ได้

ถ้าจิตอย่างนี้ปั๊บบัน ไม่เห็นกายไม่เห็นอะไรเลย ถ้าไม่เห็นกายจะทดสอบอย่างไรว่าเราคือมีนิสัยอย่างไร คือนิสัยเราต้องพิจารณากาย หรือต้องพิจารณาจิต หรือต้องพิจารณาเวทนา หรือพิจารณาธรรม ไซ้ใหม่ อย่างนั้นปั๊บบเราก็พยายามทำให้สงบเข้าไปอีก เข้าไปถึงอัปนาสมาธิ ก็มีฐานขึ้นมา แล้วออกมารำพึง รำพึงถึงกาย ถ้ามี เรารำพึง เราฝึกขึ้นมา คือว่าปัญญาต้องฝึก ถ้าปัญญาไม่ฝึกนะ พระพุทธเจ้าไม่ต้องเกิด ฤทธิชีไพรไปนิพพานหมดแล้ว

สมาธิเกิดปัญญาไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิ โลกุตระปัญญาก็เกิดไม่ได้ เป็นโลกียปัญญาหมด ต้องมีสมาธิ พอมีสมาธิถ้ามันไม่ได้สัก มันไม่ได้ไซ้ใหม่ เราก็ใช้รำพึงขึ้นมา ถ้ามันเห็นเอง เห็นใหม่ คำว่าเห็นเองมันเป็นวาสนาไซ้ใหม่ เหมือนเราจบมานี้ โอ้โฮ งานรอกอยู่แล้ว แต่ถ้าจบมาแล้วงานไม่มีก็ต้องไปหางานทำ ถ้าจบมามีงานเลยมันก็มี ถ้าจิตสงบมันก็เห็นกายเลย

แต่ถ้าจบมาแล้วงานไม่มีทำอะไร รำพึง รำพึงคือในใจนี่นึกในสมาธิ นึกกายขึ้นมานึกขึ้นมาก่อน จุดประเด็นมันขึ้นมา รำพึงมันขึ้นมา ตั้งประเด็นมันขึ้นมา ถ้าตั้งประเด็นขึ้นมามันได้ก็คือได้ ถ้าไม่ได้นั้นก็พิจารณากายโดยปัญญาแล้ว ถ้าไม่ได้ ไม่ได้ไซ้ใหม่ เราจะพิจารณากายแบบหลวงปู่ดุลย์ หลวงปู่ดุลย์พิจารณากายโดยไม่ต้องเห็นกาย ใช้ปัญญาเปรียบเทียบ

ร่างกายมนุษย์มันเกิดมาโดยเพราะเหตุใด ร่างกายใช้อะไรเป็นอาหาร ร่างกายมนุษย์มันเสื่อมสภาพอย่างไร ร่างกายมนุษย์มันแปรสภาพอย่างไร นี่คือการพิจารณากายโดยปัญญาไง แต่ถ้าจิตมันสงบก่อน ทีนี้คำว่า คำว่า เรานั่นตรงนี้ปั๊บบ ทุกคน พระกรรมฐานลูกศิษย์กรรมฐานก็เลยเข้าอ่อนเลย โอ้โฮ แล้วเมื่อไรจะมีสมาธิ แล้วเมื่อไรจะได้อธิวิปัสสนาเสียที มันก็อย่างนี้ ถ้าจิตของเรา เราทำสมาธิ พอทำสมาธิ สมาธินี้มันเข้าได้ยาก มันไม่สงบซะที เราใช้ปัญญาได้ คือใช้ปัญญา

ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาเปรียบเทียบ คือพิจารณาภายในก็ได้ พิจารณาภายนอกก็ได้ พิจารณาเพื่อ พิจารณาให้มันสังเวช เห็นภายนอก เราไปเที่ยวป่าช้ามานี้ภายนอก โดยสามัญสำนึกเราไปถนน เราไปเจออุบัติเหตุ เห็น ไหม เห็นอุบัติเหตุ มันยังสยดสยองของมัน เห็นแล้วมันสังเวช ถ้าเราไปดูภายนอก เราไปดูพิจารณาอย่างนี้ เพื่อให้มันสลัดขึ้นมา คือไม่ให้มันฟุ้งซ่านไป ฟุ้งซ่านมันก็สงบเข้ามา

ถ้าเราใช้ปัญญา ปัญญามันใช้ได้แต่ แต่เราว่าปัญญาที่เราใช้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ อย่าให้กิเลสมันหลอกใจ พอใช้ปัญญาปั๊บมันปล่อยวาง ก็คิดว่าผล พอคิดว่าผลแล้วมันประมาท พอประมาทปั๊บมันทำให้การปฏิบัติเรามันไม่ต่อเนื่อง มันไม่ต่อเนื่อง มันไม่สืบต่อ แล้วมันก็ขาดวรรคขาดตอน มันก็ขลุ่ยขลัก มันก็กลับตัวไม่เป็น ก็พลิกไปพลิกมา เลิกดีกว่าวะ จบกันเลย

โยม ๑ : ถ้าอย่างนั้นกลับมา คำว่าสัมมาสมาธิคือสมาธิที่ใช้งานได้

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๑ : ก็ตั้งต้นที่อัปปนาสมาธิเท่านั้น คำพูดนี้ถูกหรือผิด

หลวงพ่ : ไม่ ผิด อัปปนาสมาธินี้ะ มันเป็นแบบว่า เพราะบางคนไม่เคยเข้าถึงอัปปนาสมาธิเลยก็มี แล้วพิจารณาไปเรื่อยๆ อัปปนาสมาธินี้มันเป็นฐิติจิต คือข้อมูลคือฐานของจิตที่ลึกที่สุดคือแก่นี่ จิตที่เข้าไปถึงทิฏฐิคือจิตเดิมแท้ ปฏิสนธิจิต คือตัวที่จิตเกิดจิตตายคือตัวนี้ คือสภาวะคือภพ คือตัวจิต เข้าไปถึงตรงนี้ปั๊บมันจะตัดเลย นี่สมาธิที่ละกายได้ พอถึงตรงนี้ปั๊บมันจะไม่รับรู้เรื่องกายเลย จิตอยู่ในร่างกายนี้ แต่มันถอยลงมา หลงมา จนไม่รับรู้ร่างกายนี้ได้เลย บางคนก็เข้าถึงได้ ถ้าบางคนเข้าถึงไม่ได้ พอจิตนี้เองไม่ต้องทำเลยหรือ

จะนั่นเข้าถึงนี่เพื่อตรวจสอบไป เพื่อตรวจสอบนิสัยพวกเราเพื่อตรวจสอบว่ากำลัง เพื่อตรวจสอบว่าเราควรจะทำงานชนิดไหน ถ้าเราจะตรวจสอบนะ ทีนี้ถ้าเราโอกาสเราตรวจสอบมันไม่มี เราก็ใช้วิปัสสนาไป พอมันทำไป เดี่ยวมันจะมีช่องทางให้มันจะมีช่องทางไปเพราะอะไรรู้ไหม คำว่าช่องทาง เพราะเราปฏิบัติมาแล้ว ถ้าเราทำไปเมื่อก่อนนะ เราพิจารณาเราเห็นกายเยอะเยอะเลยแล้วเรานึกว่าพิจารณากาย แล้วพอพิจารณาๆ ไปมันอันตู้

พออันตู่ขึ้นมาเราก็พยายามเปรียบเทียบ เพราะเราเคยอยู่โพธารามมันมีการเก็บศพ มันมีการรูดศพ เขารูดศพกันนะเก็บศพ เราก็เอาภาพนั่นมานึก มันก็สลัดใจวันสองวันแล้วมันก็ไม่เอา มันก็ไม่เอา ขนาดเราเห็นแล้ว เรานึกเรายังต้องพิจารณาเลยแล้ว ทำไมมันอันตู่ มันไปไม่ได้ ทำอย่างไรมันก็เหมือนกับเอาหัวนี้ชนภูเขาเลย ทำอย่างไรดีแล้วก็ลองมาใช้ปัญญาที่ว่านี้

ปัญญาอบรมสมาธินี้ พอใช้ปัญญาอบรมสมาธินี้มันปล่อย มันคิดแล้วมันดี พอคิดไปแล้วมันสลัด มันหดเข้ามา มันรู้เท่าความคิด พอรู้เท่ามันก็หยุด เอ๊ะ ทำไมมันทำแล้วรู้สึกว่ามันคล่องตัว นี่น่าจะเป็นทางของเรา นั่งสมาธิอยู่นะ พอดกกลางคีนั่งสมาธินั่งตรงนี้อยู่ นะ กลางคีนั่งสมาธิอยู่เกิดนิมิต หลวงปู่มั่นเดินมานะยืนตรงหน้าถือไม้เท้ามาอย่างนี้ “นี่ทางของมึง ทางของมึง” ตั้งแต่นั้นมาเราก็ใช้ปัญญาใหญ่เลย

พอใช้ปัญญาใหญ่เลย พอใช้ปัญญาไปมันก็ไปจับจิตได้ เราเห็นจิตเลยนะ เพราะที่แรกโดยสามัญสำนึกนี่เราว่าจิตนี้เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ คำว่านามธรรมคือมันไม่มีตัวตน คือมันไม่มีสิ่งใดใด แล้วก็จิตเราก็ไล่เข้าไปเรื่อยๆ พอจิตมันดีขึ้นมาเราก็ไล่โซ่ใหม่ พอไล่เข้าไปมันก็ติด ติดเพราะว่ามันนั่งไปแล้วมันเกิดอาการที่ว่า มันตกวงค์ นั่งไป ๗-๘ ชั่วโมงหายหมดเลย นั่งนี้จะออกเมื่อไหร่ก็ได้ พอออกมาเนี่ย วันหนึ่งมันเห็นน้ำลายติดที่จิวร เฮ้ย มึงนั่งหลับ มึงนั่งหลับ

โยม ๑: คือมันไม่ใช่สมาธิ(ใช่) คือนั่งนานๆ แต่นั่งหลับอย่างนี้(ใช่) ถ้ายังมีสติแล้ว มีสมาธิต้องนั่งตรง(ใช่) ถ้านั่งแล้วหลับนี่คือไม่ใช่(ใช่) ถึงจะนั่งทั้งคืนก็ไม่ใช่

หลวงพ่ : ไม่ใช่ พอไปได้ น้ำลาย อ้วก น้ำลาย เอ็งนั่งหลับ พอนั่งหลับก็รู้ตัวเอง พอรู้ตัวเองก็หาทาง หาทางจะแก้วงค์ ก็เริ่มผ่อนอาหารแล้วมันไม่ได้ พอผ่อนอาหารปั๊บ เราก็แบบว่าพอจะผ่อนอาหารไป มันก็อยู่ในป่า กลอยนี่แช่น้ำก็คิดว่าต้องให้อิมหนึ่ง เพราะมือเดียนะ อะไรมาก็ตัก มันผลอ เวลาเดินจงกรม เอาละ โทษนะ ไอ้สัตว์ ไอ้ชาติชั่ว มึงเลวชาติ มึงเฮงชวย มึงชาติชั่ว ครูบาอาจารย์ท่านไม่ติดคนรก มึงนี่เลวชาติมาก มึงนี่เฮงชวย เกิดมาเสียชาติเกิด อู๊ย เพราะเข้าใจว่า ถ้าคนสละรสได้คืออรสมันจิต คือไม่มีรสไป

พอมันถึงเต็มที่แล้ว ค่าจนอยู่สามวันเดินจงกรมนี้ รูป รส กลิ่น เสียง ใจ เวลามันขึ้นนะ พอเวลาปัญญามันทันนะ เฮ้ย ครูบาอาจารย์ไม่ใช่ตะเข้ นะ ครูบาอาจารย์ท่านก็มี

ลีน รสก็คือรส เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม ก็อันเดิมนั้นแหละ แต่ท่านถอนอัตตานุทิฎฐิ ท่านถอนทิฎฐิ ท่านถอนอุปาทานในรสนั้น บั๊บ พຽງนี้มานะ กลอยมานะ ตักขึ้นเดียวแล้วพุดกับมันด้วย กูตักมึงขึ้นเดียวเท่ากับกูตักมึงทั้งกะละมัง เพราะในกะละมังนี้กับขึ้นนี้รสเดียวกัน กูกินขึ้นเดียวกูเท่ากับกินทั้งกะละมังเลย สติมันพร้อมขนาดนั้นนะ แล้วก็กินวันละคำ วันละคำมา

พอวันละคำจะเข้าตรงนี้ มันก็ไล่เข้าไปเรื่อยๆ พอมันตัดรูป รส กลิ่น เสียง แล้วมันไม่มีอารมณ์ มันเฉยตลอด เฉยเราก็ไล่เข้าไปเรื่อยๆ ไล่เข้าไปเรื่อยๆ พอไล่เข้าไปเรื่อยๆ จิตมันสงบไปเรื่อยๆ สงบไปเรื่อยๆ นะ พอมันไปเห็นจิต จิตนี้ะมันเป็นเหมือนกับผ้าแพร แต่เป็นแบบใสดุๆ นะ ผ้าแพรมันเหมือนกับสายฟ้าณะ พอเดินจงกรมอยู่ มันฟาดใส่หน้านี้ พับ! พับ! พับ! เฮ้ย ไหนว่าจิตมันไม่มีวะ แล้วที่มันฟาดใส่หน้ากูนี้มันอะไร ทางจงกรมเดินซัดๆ นี่ะกลางวัน กลางวันนี้ ฟาดใส่หน้าเลย พับ! พับ! เป็นเหมือนผ้าแพรนี้เป็นสายเลย ฟาดใส่หน้า

“เฮ้ย จิตมันมีอย่างนี้หรือ” จับได้แล้วนะมันเห็น จิตเห็นจิต พอเสร็จออกจากทางจงกรมวิ่งไปหาอาจารย์เลย จะเอาพยานนะ “อาจารย์ อาจารย์ ไหนว่าจิตมันไม่มีใจ” “แล้วใครบอกมึงว่ามันไม่มี” กูเดินลงบันไดเลย ก็ความเข้าใจของปุถุชนเราใช่ไหม อ่านหนังสือ อ่านแม่งทั่วโลกอ่านหมดเลย ว่าจิตเป็นนามธรรม จิตจับต้องไม่ได้ แต่กูนี้ มันฟาดใส่หน้ากูเอง จับต้องไม่ได้ได้อย่างไร

แล้วตั้งแต่นั้นมา พอจับได้แล้วก็แยกแล้ว ความรู้สึกอันนี้คือรูป มันมีเวทนาคือความรู้สึก มันมีเวทนาคือแบ่งได้ชั่วและดี มันมีสัญญาถึงมีข้อมูลให้ความคิดเกิดขึ้นมาได้ ความคิดเกิดขึ้นมาได้มันมีสัญญาปรุง สัญญาจะปรุงได้มันต้องมีวิญญาณรับรู้ ให้ขั้น ๕ นี้รวมเป็นอารมณ์ความรู้สึกความคิดถึงเกิด ความคิดเกิดเกิดเพราะข้อมูลเกิดเพราะความรู้สึก แล้วพอปัญญามันไล่เข้ามาปั๊บ ขั้น ๕ แยกปั๊บ ปล่อย จิตเป็นจิต ขั้นเป็นขั้น อยู่อย่างนั้นนะ วันแล้ววันเล่า วันแล้ววันเล่า

แล้วเวลามันทันขึ้นมา สติมันทันขึ้นมา ไปที่สัญญา คือความรู้สึกนี้อยู่ที่สัญญาไว้ จะไม่มีความคิดเลย ปล่อยมันออกมา ปล่อยมาคือสังขาร สังขารคิดเพราะอะไร สังขารคิดเพราะมีข้อมูลเพราะข้อมูลแล้วมีความรู้สึก รู้สึกคือเวทนา เวทนาดีหรือชั่ว ดีหรือชั่ว วิญญาณสมานให้ขั้นทั้งห้ากองนี้เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึก เป็นอารมณ์ อารมณ์ก็

หมุนไปอยู่อย่างนี้ แยกออก แยกออก พออารมณ์เป็นไป พออารมณ์เอาไป อารมณ์คือ
 สสาร สสารสิ่งที่ทุกข์ที่สุดคือให้ค่า ให้ค่าของกิเลส ให้ค่าว่าดีก็เป็นสุข ให้ค่าว่าชั่วก็เป็น
 ทุกข์ ไล่เข้าไป ไล่เข้าไป มันก็ ปล่อย ปล่อย ปล่อยเพราะมันเจ็บ

เจ็บเพราะมันเคยเจริญแล้วเสื่อมมากแล้ว ก็เลยไล่ไปเยอะ วันหนึ่งหลายรอบ
 นะ เคนจกรม ทั้งวันๆ อยู่อย่างนั้น พิจารณาไป ปล่อย ปล่อย ถึงที่สุด ชั้นนี้เป็นชั้น มัน
 แยก ฟูบ! จิตปล่อยหมดเลย เอออันนี้ละใช่ อันนี้ใช่ พอใช่ขึ้นมาละ โอ้โฮ ตั้งแต่นั้นมาก็
 เข้าบ้านตาตาค พอใช่ พอดีเครื่องบินก็ตก เครื่องบินอาจารย์จวนตกปี ๒๔ พอตกก็ทุหมด
 หมออีกแล้ว ความทุกข์ไม่มี ช่างไม่มีความทุกข์ห่า เดียวไปขวิดเขาตาย ต้องไปหาความ
 ใหม่ เข้าบ้านตาตาคเลย

พอเข้าบ้านตาตาคไป ท่านก็ไล่เข้าไปอีก อัดเข้าไปเลย อัดเข้าไปเลยก็ไล่เข้าไปอีก
 พอไล่เข้าไป ไล่เข้าไป ทีนี้แบบว่า หมอกับหมอกุยกั้นนะมันส์ตายห่าเลย นี่คนภาวนาใส่
 กั้นนะโอ้โฮ ชัดกันทั้งวัน ชัดกันอยู่อย่างนั้น มันรู้จริงเห็นจริง นี่ยกมาให้โยมฟังตั้งยาวตั้ง
 ยืดเลย ก็เพราะว่าถ้าจิตนี้มันมีพลังงานก่อนใช่ไหมแล้วค่อยออกวิปัสสนา เราจะบอกว่าที่
 ยกมาให้ฟังตลอดนี้ มันออกฤทธิ์ มันใช้ปัญญาได้เลย ไม่ใช่ต้องรอให้เป็นอัปนาสมาธิ
 หรือมีกำลังแล้วค่อยวิปัสสนา

แต่เราเข้าใจว่าที่เราใช้ปัญญานี้คือปัญญาเพื่อจะให้จิตมันสงบ เพื่อจะสร้างฐาน
 แล้วถ้ามันเห็นอีกทีหนึ่ง พอมันคิดอย่างนี้ปั๊บ จิตมันอยากทำงาน จิตมันจะค้นคว้า ไม่ใช่
 ว่าเราบอกนี่เป็นวิปัสสนาแล้วนะ กิเลสมันก็จะสวมรอย ว่ามันใช้ปัญญาแล้ว วิปัสสนา
 แล้ว เหมือนกับมันจะไม่ละเอียดยัง มันไม่ละเอียดยังคือมันไม่คอยค้นคว้า มันไม่จับจำเลย
 ใจ แต่ถ้าจิตเรา

ถ้าเราบอกว่านี่ นี่ นี่นี่เป็นการสร้างพลังงานนะ ปัญญานี้ก็เป็นปัญญาสร้าง
 พลังงาน เพื่อให้พลังงานมันแก่กล้าขึ้นมา เพื่อพลังงานนี้ให้เห็นจำเลย ให้เห็นกาย เห็น
 เวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วถ้าเห็น มีการกระทบให้เห็นแล้วขึ้นมาละ แล้วเดียวเราจะ
 จับมันได้สวน การได้สวนนั้นเป็นวิปัสสนา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดย
 ธรรมชาติ โดยข้อเท็จจริง โดยสังขธรรม นั่นจะเป็นวิปัสสนา

โยม ๒ : ที่เมื่อกี้อาจารย์เล่าหมายถึงว่าเราแยกอาการจิต โดยที่อาจารย์ไม่ได้แยกอาการกายเลยใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒ : เราไม่ผ่านอาการกายก่อนเลยใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ไม่ผ่าน

โยม ๒ : แล้วเราก็จะซึ่งในอาการกายด้วยไหมครับ ถ้าเราซึ่งอาการจิตที่ว่านี้

หลวงพ่ : เพราะมันเห็นว่าขั้นไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขั้นนี้มันปล่อยกาย เพราะกายมันเกาะไว้ด้วยนามธรรม

โยม ๒ : คือกาย จะพูดว่ากายมันหยาบกว่านั้นหรือกายมันอยู่ในระดับเดียวกันกับการปล่อยวางอาการจิตที่เกิดขึ้น

หลวงพ่ : ระดับเดียวกัน เพราะอะไร เพราะนี่ขั้น ขั้นอย่างหยาบ ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียด พระโศดฉบับละขั้น ๕ ละขั้น ๕ ขั้น ๕ ขาดหรือยัง? ยัง ขั้น ๕ ไปขาดที่อนาคา

โยม ๒ : คือถ้ามันแยกเป็นว่า รูปและอีก ๔ ตัวนี้ก็เป็นนามใช่ไหมครับ คือไม่แน่ใจว่าเป็นรูปกับเป็นนาม ทีนี้ถ้าที่อาจารย์เล่าคือว่าอาจารย์เล่าถึง เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โดยไม่ได้ใช้รูปกาย แต่ว่าใช้รูปของอาการ เออของนามครับ ใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ใช่ นี่ไง การพิจารณาจิตนี่เพราะนี่เราพูดถึงการพิจารณาจิต แต่เรามาพิจารณาอีกกรอบหนึ่งตอนมาฝึกงานกับหลวงปู่เจี๊ยะ พิจารณาที่ตั้งกายขึ้นมาเลย แล้วกายละลายลงเลย

โยม ๒ : แต่ถ้าตัวเราพิจารณาจิตได้แล้ว กายมันน่าจะเหมือนกัน

หลวงพ่ : ไม่มีแล้ว

โยม ๒ : มันอยู่ในระดับเดียวกันอยู่แล้วอาจารย์ ทีนี้มันจะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ไม่ใช่หรือ

หลวงพ่ : ไซ่ ไม่ทำก็ได้ แต่ต้องทำเพื่อเข้าไปในวงวิชาการเดียวกัน

โยม ๒ : อ้อ

หลวงพ่ : ต้องทำงานวิจัยเพื่อ

โยม ๒ : จะได้พูดอาสาสมัครกรรมฐานให้คนอื่นเข้าใจได้อย่างนั้นหรือครับ

หลวงพ่ : ไซ่ เราถึงบอกว่า เวลาเราพูดกับโยมบ่อยว่าเราได้สองทาง ได้สองทาง พูดบ่อย องค์อื่นเขาจะได้ข้างใดข้างหนึ่ง คือได้อย่าง ถ้าได้ทางจิตพิจารณาจิตอย่างที่พูดเมื่อกี้ที่ว่าขั้น ๕ คำว่ารูปนั้นนะ รูปของนามธรรมนะ รูปของจิต

โยม ๒ : ครับ รูปของอาการจิต

หลวงพ่ : รูปของความรู้สึกมันจับได้แล้ว มันเห็นเป็นรูปเลย แล้วก็มาซึ่งในพระไตรปิฎกที่บอกว่า ความรู้สึกนี้เหมือนวัตถุก้อนหนึ่งเลย มันจับได้แล้ว พิสูจน์ได้เลย ก็มันพาดใส่หน้ากูเอง ใครจะพูดอย่างไรเรื่องของมิ่ง ประสบการณ์ใครประสบการณ์มันนี้พูดถึงพิจารณากาย พิจารณากายมันเป็นอีกทางหนึ่ง อันนี้เวลาครูบาอาจารย์ ส่วนใหญ่เวลาท่านเทศน์ ท่านจะเทศน์ด้วยประสบการณ์ ถ้าเทศน์ด้วยประสบการณ์นี่ปลาในลุ่ม

เรื่องในหัวใจเรา กูพูดได้ทั้งปีเลย ถ้าไปพูดข้างนอกกะกูต้องคิดเหมือนกัน แต่ถ้าเรื่องในใจเรากูพูดทั้งปีเลย แล้วเราบังเอิญเรามีทั้งสองอย่าง เวลาเทศน์หรือเวลาสอนมันจะบอกว่า จะพูดบ่อยมาก เจโตวิมุตติกับปัญญาวิมุตติ แล้วแยกเลย พระสารีบุตรพระโมคคัลลานะ เพราะเราเอามาจากพระพุทธเจ้าแล้ว เอามาจากต้นสายเลยไม่ต้องเถียงกัน ไม่ใช่ที่เราไปแต่งมาจากไหน กูออกมาจากพระสารีบุตรพระโมคคัลลานะเลย แล้วมันเป็นกรรมฐาน อย่างที่ว่าพิจารณานามรูปนี้ อภิธรรมนี้มันเป็นเรื่องนามธรรม พิจารณา

ถ้ามันทำถูกหมายถึงว่าตั้งคำสอนไว้ถูก ที่นี้คำว่าตั้งคำสอนไว้ผิด ทฤษฎีมันผิด เข้มทึสมันผิดมันไปไหน ตั้งคำสอนไว้ถูกนั้นะ มันต้องบอกว่าอะไร เป็นอย่างไรโยมว่า มันหยาบละเอียดขึ้นมา อันนี้มันบอกว่าพิจารณาโดย โดยการปัญญาทางตรง แล้วพอใช้นามรูปพิจารณานามรูปนี่คือวิปัสสนา คนมันเข้าใจผิดตรงนี้หมดนะ พอวิปัสสนาไปก็ทำไปเรื่อยๆ เหมือนเด็ก เด็กนี้เราตั้งเป้าให้มันผิดมันก็เดินไปทางที่ผิด เป้านี้อยู่ที่ใจ

เป้านี้มันอยู่ที่ใจนะ พอเป้านันอยู่ที่ใจ ใจมันเจอเป้านั้น แล้วมันก็เดินไปตามเป้านั้น แล้วมันก็โค่น มันเป็นนามธรรมใช่ไหม มันก็หลอก หลอกอยู่ข้างใน

หลอกอยู่ที่เราเป็นทิวทัศน์ ว่าเป็นนี้เดินวิปัสสนาสายตรง ทั้งๆ ที่ผลของมันคือปล่อยวาง เพราะมันเข้าไปถึงนามรูปแล้วมันปล่อยวาง รื้อนามรื้อรูปไป มันก็รู้อาการของจิต มันก็ปล่อยวางโดยธรรมชาติของมันจริงๆ แต่แต่เพราะความเข้าใจผิด พอเข้าใจผิดปั๊บ มันเข้าใจใจ แล้วสิ่งที่พูดถึงเมื่อก็ว่า ถ้าพูดถึงมันเป็นสภาวะธรรม นี่สภาวะธรรม สภาวะธรรมมันเกิด แต่ไม่ใช่อริยสัจ เวลาปัญญาเราเกิดขึ้นมา เรามีไหมปัญญาเราเกิดขึ้นมา เกิดมาแล้วรู้เท่า โอ้โฮ นั่นละสภาวะธรรม ฟังธรรมทุกวันเลยแต่ไม่ใช่อริยสัจ ถ้าอริยสัจนี้เราบริหารมัน ตัวจิตมันเป็นตัวคิด ตัวจิตมันเป็นตัวทุกข์ ตัวจิตมันเป็นตัวเห็น ตัวจิตเป็นตัวสร้าง ตัวสร้างเลยนะ สร้างขึ้นมาเป็นอะไร สร้างขึ้นมาเป็นธรรมจักร จักรอยู่ที่ไหน จักรคือปัญญามันหมุน ปัญญามันหมุน หมุนไปด้วยอะไร มันหมุนไปด้วยศีล หมุนด้วยงานชอบเพียรชอบ

งานชอบตรงไหน งานชอบที่มันเห็นกายชอบ งานไม่ชอบ นี่ใจ สัมมากัมมันโต มันเป็นมิจฉา มิจฉากัมมันโต มันไปคาดกายผิด คาดรูปผิด คาดทุกอย่างผิด พอคาดผิด มันก็หมุนผิด คำว่าหมุนผิดนี่หมุนผิดโดยสังขธรรม แต่เราทำอยู่โดยกิเลส ใจ ถูก ถูก ถูกตี เว้ย ถูกต้องถูก เพราะอะไรรู้ไหม เพราะคำนี้ โทษนะ หลวงตาก็เถียงกับหลวงปู่มั่น ขึ้นไปล่ะ แหม จะใส่เลย เราก็ ถูกก็จะหัวชนฝาเลย กูจะเอาหัวที่มหลวงปู่เจี๊ยะมาเป็นปีเลย ถูก ถูก หงายท้อง เพี้ยวเลย โดยกิเลส อย่างที่พูดนะ โดยนามธรรมเราไม่รู้หรอก กิเลส ละเอียดมาก เราไม่รู้ที่เราผิด แล้วเราเห็นเห็นอยู่นี้ นี่ผ้าจิวรคับ ก็บอกไม่ใช่ ก็ผ้าจิวรจับอยู่นี้ บอกไม่ใช่ ก็จับอยู่นี้ทำไมไม่ใช่ ก็มันสมมุติ ก็ไม่รู้มันนะ ก็จับอยู่นี้

โยม ๒: แล้วอาจารย์แก้อย่างไรครับที่เอาหัวไปชน

หลวงพ่ : เอาหัวไปชน เฮ้ย เราไม่แก้ อาจารย์แก้เราสิ

โยม ๒: แก้ให้ว่า ว่าอย่างไร

หลวงพ่ : แก่ก็ พลิกทิวทัศน์ไป พลิกว่านี่เห็นไหม ท่านทำอย่างนี้ แล้วเหตุผลอย่างนี้เอง มีไหม เอ็งเคยทำอย่างนี้ได้หรือเปล่า

โยม ๒ : โดยใช้เรื่องรูปหรือเรื่องนามครับ

หลวงพ่ : ด้วยคำพูด ด้วยท่านสะกิด

โยม ๒ : อาจารย์จะยกตัวอย่างสักนิดได้ไหมครับ

หลวงพ่ : ยกตัวอย่างเลยละ เพราะเวลาเราพิจารณาจิตไปอยู่กับท่าน แล้วท่านจะให้เราพิจารณาต่อไป ท่านบอกว่าเราคุยธรรมะกันแล้วนี่ มันเหมือนกับมีทางไปได้อีก แต่เราคิดว่าตรงนี้มีมันจบ ท่านก็บอกว่า ท่านอยู่ ท่านจำพรรษาอยู่ที่บ้านตาดกับหลวงตา หลวงตาก็บอกว่า เจี๊ยะ เจี๊ยะเอ๊ย เจี๊ยะพิจารณากายลองพิจารณาจิตดูสิ แล้วบอกท่านก็พิจารณาค้นหนึ่ง พอเข้ามา ก็บอกเลย เหมือนกัน คือท่านมาบอกว่ามันเหมือนกัน ทีนี้ถ้าเราพิจารณาจิตได้ เราต้องพิจารณากายได้ เราก็ลอง อืม ลอง เพราะท่านพูดถึงว่า พูดถึงว่า หลวงตาท่านพูดอย่างนั้นแล้ว ถ้าหลวงตาทำได้ หลวงปู่เจี๊ยะทำได้ ถ้าเราเป็นของจริงเราต้องทำได้ เราก็ไปลองเลย นั่งเลย นั่งสมาธิ เรากำหนดจิตขึ้นมาเลย เรากำหนดกายขึ้นมาเลย พอกายขึ้นมาเลยเป็น โครงสร้าง เหมือน อนาคติมี่ที่เราสอนนักเรียนเลย เหมือนโครงกระดูกอย่างนั้นเลย แล้วมันละลายลง ละลายลงหมดเลย เราก็บอกว่า อาจารย์ละลายหมดเลย แล้วมันเหลืออะไรละ โอ้โฮ ยังเหลืออีกหรือวะ ภูนี่กว่าละลายแล้วก็จบ พอมันปล่อยมัน..

โยม ๒ : เหลือแต่ผู้รู้

หลวงพ่ : ยัง เรายังไม่ถึงตรงนั้น มันเหลือผู้รู้ แต่มันเหลืออะไรมันต้องตอบได้สิ แต่
นี่เราไปเห็นนะ

โยม ๒ : ก็คือเราตั้งขึ้น

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒ : เราไม่ได้ผลักมันออกไป

หลวงพ่ : ใช่ คำว่าตั้งขึ้นนะมันต้อง ถ้าจิตมันไม่มีกำลัง มันตั้งได้อย่างไร

โยม ๒ : ครับ ต้องมีความเพียรถึงจะตั้งได้

หลวงพ่ : ไช่ จิตไม่มีนี่เราจะไม่เห็นรูปหรืออก มันมีแต่โครงสร้าง มันมีแต่สัญญา มันมีแต่อารมณ์ความรู้สึก มันไม่เห็นมันไม่รู้หรืออก ที่จะรู้จะเห็น ได้นี้มันต้องมีกำลัง มันถึงทำของมันได้

โยม ๒ : ฉะนั้น อาการอย่างนั้น เราจะมีจิตใจหรือเสียใจไหมละครับอาจารย์

หลวงพ่ : มันก็ดีใจสิ พอมันละลายหมดเลย เราก็นี้กว่าเราจะเอาผลงานนี้ไปรายงาน ท่าน พอขึ้นไปรายงาน

โยม ๒ : คำว่าจิตใจมันก็เป็นเรา

หลวงพ่ : ไช่ แหม ไอ้พวกกันนี้ละ

โยม ๒ : ผมไม่ได้ว่าอาจารย์ ก็ผมเป็นผู้ดูอะอาจารย์

หลวงพ่ : เราจะบอกว่าจะ เวลาพวกมันได้ทั้งหมดนะ แต่เวลาพอไปเจอเหตุการณ์ เท่านั้นแหละ งบเป็นไก่ตาแตกเลย

โยม ๒ : อันนี้ผิงไม่เข้าตาจนครับ เจียผิงไปให้ผู้อื่นได้

หลวงพ่ : ล้อกันอยู่ใหญ่ ท่านมีเหตุผลมาให้เราทคให้เราสอบ ให้เราทคให้เราสอบ จนเริ่ม หืม หรือว่า ไม่ยอมรับหรืออก หรือว่าวะ พอหรือว่าสักพัก น่าจะ พอน่าจะแล้ว

โยม ๒ : ไช่เลย

หลวงพ่ : อือ พอน่าจะบ๊ีบ มันต้องย้อนกลับแล้ว พอย้อนกลับขึ้นมามันก็มาจับ พอย้อนกลับ จิตมันย้อนกลับแล้ว พอจิตมันย้อนกลับแล้วมันจับได้ โอ้โฮ มึงอยู่นี่ พออยู่นี่ พอจับอยู่นี่บ๊ีบแล้วไช่เข้าไปที่ท่านทำ พอเข้าไปขลุกขลิกจบ เข้าไปขลุกขลิกจบบ๊ีบ ตอนนี้ท่านพูดอะไรมานะ พูดไปหอะ พูดมาเลย พูดไปหอะ มันเข้าใจกันหมด แต่ก่อน ท่านพูด เออ ก็เข้าใจบ้าง เอ๊ะ ข้างบนนี้ทำไมกูไม่รู้ ทำไมข้างบนกูไม่รู้ แต่พอมันจบแล้ว นะ โห้ ใครเทศน์มาเถอะ ใครก็ได้เทศน์มาเถอะ กูฟังได้หมดละ รู้เลยถูกหรือไม่ถูก

โยม ๒ : อาจารย์เท่าที่พระอาจารย์เล่าแบบนี้ กว่าเราจะรู้ถึงที่สุด ก็ต้องมีอาการ โลกธาตุสั้นสะเทือนทุกรายเลยไหมครับ

หลวงพ่ : โลกธาตุห้วนไหวนี่นะ โลกธาตุไหว โลกธาตุคือธาตุสี่ โลกนอกโลกใน
ธาตุสี่คือร่างกายมันไหว

โยม ๒ : มันต้องแสดงอาการให้เรารับทราบ

หลวงพ่ : มันเป็นคนละครดัด เราไม่อยากจะพูด เพราะที่หลวงตาท่านโลกธาตุ
ห้วนไหว ขณะของท่านใหญ่มาก แต่ของเราไม่ไปตรงนั้น ของเราเราเป็นขั้นก่อนหน้า
นั้น ก่อนนั้นอยู่ที่บ้านตาด เดินจงกรมอยู่ พิจารณากามราคะ พิจารณาถึงการเคลื่อนไหว
ของจิต แล้วพิจารณาไป บ่ายโมง มันขาดประมาณบ่ายโมง เดินจงกรมอยู่ แดดเปรี้ยวๆ
อย่างนี้ะ โอ้โฮ ไอ้ฟ้านี้ ครึ้น! ครึ้น! ครึ้น! โอ้โฮ ภูเขาอันคนเดียวนะ ก็พระพุทธรูปนี้ไอ้ห้า
ครึ้น! อยู่บ้านตาดนะ เดินจงกรมอยู่ก่อนบ่ายโมง เพราะเราถามตลอดใจ เพราะบ่ายโมง
ต้องไปฉันทน์น้ำร้อนใช้ใหม่ เราเดินตั้งแต่เช้าแล้ว พอถึงจุดโคลนเมกซ์ของมัน มันโยนตัวลง
โอ้โฮ ครึ้น! โลกธาตุนี้ไหวหมดเลย

โยม ๒ : หมายถึงเกิดขึ้นได้โดยยังไม่ต้องเป็นพระอรหันต์ด้วยใช่ไหมครับ อันนี้
ขึ้นพระหัตถ์ก็ได้

หลวงพ่ : ก็นี่ของเราไง อันนี้มันคือวาสนาบารมีไง ของคนไม่เหมือนกัน นี่เราเกิด
ตรงนี้ แล้วพอขึ้นไปชั้นบน ไปอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะนี่ไง พออยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะ
มาอัดกันตรงนั้นนะ เวลาลงนะ เวลาเข้าใจเพราะอะไร เพราะหลวงตาท่านบอกถ้าเห็นจุด
และต่อมแล้วนี่ เพราะหลวงปู่มันไม่อยู่ ท่านก็เลยต้องเสียเวลาไปอีก ๘ เดือน พอเราไป
จับของเราได้นะ ภูเขาไม่ไปไหน ภู่นั่งเฝ้าเลย ภู่นั่งเฝ้า เพราะหลวงตาเทศน์บ่อยๆ ภูเขาไม่ไป
ไหน ภู่นั่งเฝ้าอยู่ตรงนี้ มันก็เป็นอยู่ประมาณ ๘-๘ วัน พอมันแยกออกมา ก็พลิกปี่
โอ้โฮ พลิกหมดเลย จบ

โยม ๒ : แต่ก็ยังแสดงอาการอยู่

หลวงพ่ : นิดเดียว มันไม่แรง ไม่แรงเหมือนของครูบาอาจารย์ มันอยู่ที่วาสนา ที่
หลวงตาท่านบอก ท่านพูดถึงอาจารย์สิงห์ทอง เห็นไหม หายไปเลย หายไป พอคุณนี่
ของหลวงปู่บัวขางคานขาด วิบเลย

โยม ๒ : อาจารย์ถามนอกเรื่องอีกนิด แล้ว วิชา ๓ ที่อาจารย์บอกจะแบก
จำเป็นต้องมีทุกท่านไหมครับ

หลวงพ่ : วิชา ๓ บุปเพณิวาสนาสติญาณ

โยม ๒ : จตุปปาตญาณ

หลวงพ่ : อี มันมีแต่ละองค์ คือแต่ละชนิด

โยม ๒ : ไม่จำเป็นว่าเป็นพระอรหันต์ต้องมีวิชา ๓ เป็นขั้นต่ำไม่จำเป็นหรือเปล่า
ครับ คือหมายถึงว่า

หลวงพ่ : สุขวิปัสโกมีหรือเปล่า

โยม ๒ : คือในตำราว่าไม่มีใช่ไหมครับ ว่าแห้งแล้ง

หลวงพ่ : แต่มี แต่มีของท่านไง วิชา ๓ เป็นพื้นฐาน

โยม ๒ : ก็คือเป็นเหตุของตน แต่ไม่มีจตุปปาตญาณของสัตว์โลก

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒ : ถ้าไม่เข้าใจจตุปปาตญาณ จะเข้าใจความขึ้นไปของการเกิดดับใช่ไหม
ครับ

หลวงพ่ : แน่นอน วิชา ๓ มันเป็นพื้นฐาน มันแต่ละบุคคลใช่ไหม เพราะว่าพอจิต
มันเข้าไปแล้ว พอเข้าไปถึง พุคถึงว่าจิตสงบแล้ว จิตสงบเป็นสมาธิแล้ว วิปัสสนาเป็น
โสคาบัน เป็นสติทา อนาคา ไอนี้มันเป็นจิตอาการของจิตมัน ๒ มีประกบกัน พอไปถึง
ตัวจิตเดิมแท้ที่ส่องใสนี่ เพราะพระอนาคามันจะทิ้งกามราคะ ทิ้งข้อมูล พอเข้าไปถึงตรง
นี้ปั๊บ พอเข้าถึงตรงนี้ปั๊บ พอเข้าถึงตรงนี้ นี้ ข้อมูลมันเปิด อดีตเห็นหมด แล้วถ้าอดีตเห็น
หมดถ้าวิปัสสนาไป บางทีเราไม่ทัน มันเห็นจตุ(จตุปปาตญาณ)

โยม ๒ : ครับ แต่เห็นในส่วนของตน คือความเข้าใจในส่วนของตน

หลวงพ่ : ไข่ ที่เห็นตรงนี้นะ มันยังไม่เห็นตัวมันเองด้วย เพราะเราเป็นอย่างนี้มาก่อน แล้วค่อยมาอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะไง พอหลวงปู่เจี๊ยะเข้ามานี่ เราถึงเข้าไปเห็นตัวมัน พอเห็นตัวมันปั๊บ โอ้โฮ เวิร์กกรรม ภูนิกว่ามึงไปไหนแล้ว โอ้แบบนี้ เราถึงบอกว่าถ้าเป็นความจริง เพราะถ้ารู้แบบนี้แล้ว เห็นใหม่ เวลาเทศน์มันจะติดอะไร เวลาเทศน์เพราะอะไรนะ นี่คือวัฏฏะ ตัวนี้มันเป็นเจ้าวัฏจักรที่มันไปในวัฏฏะ แล้วพอมันไปเห็นตัวเจ้าวัฏจักรแล้ว มันจะไปติดอะไร ในการแสดงธรรมจะไปติดอะไร

โยม ๒ : อาจารย์คือจี้ คือผมมีความเข้าใจ น่าจะผิดคือว่า จูตูปปาตญาณหรือบุพเพนิวาสานุสสติญาณก็ตาม มันเป็นเรื่องเข้าใจความนัยของใจตน คือจำเป็นจะต้องเกิดเป็นรูป รูปร่างนะครับ ว่าชาติโน้นภพโน้นเป็น เกิดเป็นนั่นเป็นนี่ จำเป็นใหม่ครับ ผมมองว่ามันไม่ใช่ลักษณะนั้นความเห็นผม ก็ปรึกษาอาจารย์ด้วย หรือว่าต้องเป็นรูปเสมอ

หลวงพ่ : เป็นรูปนี่นะ ประสาธนะ ถ้าพูดถึงตรงนี้ เอาตรงนี้เป็นตัวตั้งนะ ศาสนานี้คลอนแคลนเลย เพราะว่าอะไรรู้ใหม่ เพราะว่าฤทธิชีไพร กภาพเทวิล ระลึกอดีตชาติได้ ๔๐ ชาติยังไม่ไปไหนเลย การระลึกอดีตชาติได้นี้แค่เข้าสมาธิ ก็บอกข้อมูล ข้อมูลนี้เข้ามาถึงจิตเดิมแท้ อัปนาสมาธิ ถ้าเข้าไปแล้ว ถ้ามีวิสาขามันก็ทำได้ คำว่าระลึกอดีตชาติได้นี้ ฤทธิชีไพรเขาก็ระลึกได้นะ แต่จริงหรือไม่จริง เชื่อถือได้แค่ไหนอันนี้อีกเรื่องหนึ่ง

ที่นี้อย่างในศาสนาเรา ถ้าเข้ามาถึงตรงนี้ได้ปั๊บมันก็เป็นแบบพระพุทธเจ้าวิชา ๓ พระพุทธเจ้าก็เข้าอย่างนี้เหมือนกัน แบบอย่างพระพุทธเจ้า คือบุพเพก่อน เห็นใหม่ ปลุกขามแล้วก็มีขมิขาม มันเข้าบุพเพก่อนแล้วก็จูตูปปาตญาณ แล้วค่อยอาสาวัชขญาณ นี่คือหลัก แต่พระอรหันต์ทุกๆ ไปนี่ อย่างที่โยมพูด ถ้ามันไม่ได้เห็นเป็นรูปธรรม มันก็ต้องมาเห็นข้อมูลนี้ มันต้องลบข้อมูลนี้ มันถึงไม่มีความลังเลสงสัย ไม่มีความลังเลสงสัย ถ้ามีความลังเลสงสัย มันจะเป็นพระอรหันต์ได้ไง แล้วจิตสามัญญสำนึกเอ็งสงสัยตัวเองใหม่ ทุกดวงใจสงสัยตัวเองหมด แล้วถ้าเอ็งยังสงสัยอยู่เอ็งจะเป็นพระอรหันต์ได้ไง

โยม ๒ : ไข่ครับ ผมถึงถามว่าต้องแสดงเป็นรูปธรรมใหม่ละครับอาจารย์

หลวงพ่ : ก็แสดงเป็นรูปธรรม คืออย่างนี้นะ

โยม ๒ : ก็อย่างเช่น สมมุติบอกว่า อ้อ ถ้าเราจะเป็นปลา เป็นอะไร

หลวงพ่ : นี่ องค์หลวงปู่ฝั่งนี้ไง

โยม ๒ : ไร่ครับ แต่ว่าหมายถึงว่าจำเป็นจะต้อง...

หลวงพ่ : ไม่จำเป็น ไม่จำเป็นเพราะอะไร เพราะมันไม่จำเป็น ไม่จำเป็นหมายถึงว่าทำไมลูกศิษย์หลวงปู่มัน หลวงปู่คำดี หลวงปู่ฝั่ง หลวงปู่แหวน ทำไมคนที่หลวงปู่มันไว้ใจให้ทำงานคือหลวงปู่ฝั่งกับหลวงปู่อะไรนะ หลวงปู่ฝั่งกับหลวงปู่ชอบที่ว่าสอนเทวดาได้ เราจะบอกว่าแม้แต่พระอรหันต์ วุฒิภาวะของพระอรหันต์ยังไม่เท่ากันเลย ทีนี้พอคะแนนเท่ากันก็ว่าสนามมันไม่เท่ากัน แล้วจะบอกว่าพระอรหันต์ต้องจิตบรรทัดให้เดิน ไม่ใช่ อริยสัจจิตบรรทัดไว้ แต่ของใครของมัน

โยม ๒ : คือถ้าอย่างนั้นอาจารย์จะอธิบายว่าไม่สงสัยในคนด้วยอะไรหรือครับ ถ้าไม่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้หรือครับ

หลวงพ่ : ไม่สงสัยตรงไหน เรื่องอะไร ขึ้นไหน

โยม ๒ : ที่อาจารย์พูดเรื่อง บุญเพ็ญครับ คืออย่างคนทั่วไปแบบว่าเราต้องสงสัยในคนแน่เพราะเรายังไม่รู้แจ้ง ทีนี้เราจะไปพระอรหันต์เราต้องรู้แจ้งนี้ครับ รู้แจ้งในตัวบุพเพ ถึงอยากจะถามอาจารย์ว่าต้องเป็นรูปธรรมเสมอไหม คำตอบคือไม่ใช่ใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : เฮอะ รูปธรรมก็มี เพราะรูปธรรมนี้มันเป็นของหายไปด้วย มันเข้าไปค้นข้อมูลเพราะมันมีตัวภพ มันมีตัวใจ ตัวใจในภพมันสะสมข้อมูลไว้หมดแล้ว มึงไม่ต้องไปหาที่ไหนหรอก ใจเอ็งนั่นแหละ ค้นเข้าไปมันเปิดออกมาหมด นี่รูปธรรม แล้วตัวนี้รูปธรรมมันใกล้เคียงกัน แต่ไม่ได้แก่ แต่พอมันไปอาสวัคขญาณมันทำลายหมดแล้วยังชัดเจน เพราะพอมันถอนอัตตานุทิฏฐิแล้ว หมดแล้ว คือสิ่งที่ปิดข้อมูลไม่มี มันดึงออกมาเลย โอ้โฮ ยิ่งชั่วร้ายใหญ่ มันไปชั่วร้ายที่อาสวัคขญาณ ไม่ได้ชั่วร้ายที่บุพเพหรอก

โยม ๒ : ถูกครับ คืออย่างนี้อาจารย์ คือผมถามแบบภาษาง่ายเลยก็แล้วกันนะครับ อาจารย์ คือภาษาว่าเหมือนชาวบ้านเขาพูดบอกว่า ถ้าอย่างนั้นการที่คนเราตายเกิดมีจริงหรือไม่จริง

หลวงพ่ : มีจริง ยิ่งกว่าจริงด้วย

โยม ๒: และหมายถึงว่าพระอรหันต์จะต้องเข้าใจข้อนี้เสมอทั้งที่การปฏิบัติของพระปฏิบัติ เราต่าง...

หลวงพ่ : ใช่ แหม แล้วไม่ถาม ถามตั้งแต่ต้นเลยก็จบไปแล้ว

โยม ๒: ไม่ใช่ครับ ผมมองว่าอย่างนี้ครับ ผมมองว่าเราล้างความเห็นผิด คือลอบอวิชา ก็คืออัสวัภยญาณ

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๒: อืม ผมยังมองว่ามีหรือไม่มีภพชาติก่อน ไม่น่าจะเกี่ยวกับการที่เราเข้าถึงอัสวัภยญาณ

หลวงพ่ : โอ้ นี่คิดโดยโลกๆ ใจ เรากลับเห็นตรงนี้ เรากลับเห็นว่าตรงนี้สำคัญที่สุดเลย ถ้าไม่สำคัญที่สุด ทำไมพระเวสสันดรไม่เหมือนเป็นพระพุทธรเจ้า ชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ต้องสละลูกสละเมีย ชาติของพระโพธิสัตว์ทั้งหมดต้องสละทั้งนั้นมันถึงจะมีอำนาจวาสนามาขนาดนี้ แล้วพูดถึงว่าถ้าไม่สำคัญ ไม่สำคัญวาสนามาจากไหน ไม่สำคัญมาสนใจเรื่องศาสนา干什么 ไม่สำคัญทำไมคนทำสมาธิง่าย ทำสมาธิยาก เพราะเราเห็นตรงนี้เราเข้าใจตรงนี้ พอถึงเวลาเราสอน เราถึงไม่มีรูปแบบตายตัวที่จะบังคับให้คนทำตายตัวไป เพราะเราต้องปล่อยไปแล้วแต่ความถนัดของเขาแล้วแต่สิ่งที่เขาสร้างมาไป โยมนี้ชอบกินกล้วยเดี่ยว เขาบังคับให้ไปกินอย่างอื่น โยมเบื่อตายเลย โยมกินกล้วยเดี่ยวเขาจะมาเสิร์ฟให้ก็ถูกใจสิ ภาวนาอย่างไรให้มันถูกกับจริตของเรา ก็ต้องเสิร์ฟให้เขาพอดีของเขา พอดีของเขา แล้วถ้ามันพอดีของเขานี้มาจากไหน สำคัญ อ้าว รักษาโรคอยู่นี้ เวลาเขามาถึงบอกเขารักษาเลย ไม่ถามอาการเขาเลย ไม่ถามประวัติคนไข้เลยหรือ

โยม ๒: ก็ส่วนมากคนไข้จะลืมประวัติตัวเองนะครับ

หลวงพ่ : เวลาคนไข้มาไม่ถามเลยหรือมีมาโรงพยาบาลมาทำไม เพราะอะไร เพราะว่าประวัติคนไข้มันละมันบอกโรคคนไข้

โยม ๒: คนไข้ก็จะจำอดีตตัวเองไม่ได้นะครับอาจารย์ คนไข้แบบนี้ คนไข้ทางใจ

หลวงพ่ : นี่เปรียบเทียบ เปรียบเทียบ มันต้องเป็นอย่างนี้ เราถึงเข้าใจเวลาครูบา อาจารย์สอน ท่าน สังเกตหลวงตาตอนนี้สิ ไครมาถามอะไรท่าน ท่านเบื่อ เพราะอะไรนะ เรื่องมันยาวนานะ เอ็งคิดคฤหาสนาเอ็ง การกระทำของเอ็ง แล้วกว่าจะมาคุยกันนาทีสอง นาที เรื่องมันยาวนานะ บางทีถ้ามาถามปัญหาใช้ใหม่ แล้วบางคนคิดว่าทำไมไม่ตอบ มัน พุศกันไม่รู้เรื่อง เรื่องมันยาว มันไม่มีเวลาแล้วเหนื่อย เพราะมันเห็นตรงนี้ไง โห้ เมื่อวาน เห็นไหม ที่เมื่อวานเขาถามมาอะอะไร ไอ้อิน โคนิเซีย เห็นไหม ถามเมื่อวาน ว่าไปอยู่ที่ ไหน เขาว่าไม่เป็นๆ มาให้หลวงตารับประกัน ทำไมต้องให้หลวงตารับประกัน ตัวเองไม่ รับประกันตัวเองหรือ

โยม : เหมือนท่านจูพีนตกอะไรใช้ใหม่คะ ทำไมพระพุทเจ้าถึงได้ชี้ให้ลูบผ้า ขาว แต่เผชิญถ้าท่านไม่ชี้แล้วจะเป็นยังไงคะ

หลวงพ่ : อ้าว ไม่ชี้สิ ชี้คนอื่นทำไมไม่เป็น สมมุติว่ามาชี้ให้เอ็ง เอ็งลูบ ๕๐ ผืนเอ็งก็ไม่ เป็นพระอรหันต์ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะว่าในธรรมบทไง เพราะว่า เอ็งคูสิ พี่ชายเป็น พระอรหันต์นะ แล้วน้องชายจูพีนตกบอกว่าให้ท่องคาถาข้อเดียวยังท่องไม่ได้ พี่ชาย เป็นพระอรหันต์ไม่เห็นข้อมูลตรงนี้เพราะว่าอะไรเพราะวาสนา แบบกลิ้งจตุรทรรศน์นะ คือจิตมันย้อนอดีตได้สั้นยาวต่างกัน แล้วอย่างบางทีมันย้อนไม่ได้เลยก็มี พระอรหันต์ไม่ ย้อนเลยก็มี บางทีย้อนได้ชาติหนึ่งสิบชาติร้อยชาติพันชาติไม่ใช่พระอรหันต์สักชาติหนึ่ง พระพุทเจ้าไปคัดกรอเลยเพราะรู้มีวาสนาไป

“จูพีนตกเธอจะไปไหน”

“จะไปลี้ก”

“ทำไม”

“เพราะพี่ชายให้ลี้ก”

“บวชเพราะใคร บวชเพราะเรา ไม่ต้องลี้ก เอาผ้าขาวไปลูบ”

พอลูบๆๆ เลย ลูบผ้าขาว เพราะคนจิตมันละเอียดอ่อน เพราะลูบผ้าขาวแล้วมัน คำ เพราะมือมันละเอียด พอละเอียดก็เป็นพระอรหันต์เลย โอ้โฮ มีอภิญญาด้วย แล้ว พระพุทเจ้าบอกตรงนี้ไง ชาติหนึ่งเคยเป็นกษัตริย์ กษัตริย์นี้ออกตรวจพลสวนสนาม

เวลาเขาตรวจ กษัตริย์นะ รถม้าฝุ่นมันมาผ้าเช็ดหน้านี่เช็ด แล้วมันเห็นนะ คนเรามัน กษัตริย์นะ มันประณิตแล้วพอเห็น มันเลยฝังใจ การฝังใจนี่อย่างไร ที่เราทำบุญกันนี้เรา ฝังใจ นี่โง่บุพเพนิวาสา

บุพเพนี่มันฝังอยู่ที่ใจ ข้อมูลมันไปไหน ทำดีทำชั่วกันมาทั้งนั้น ที่มานี่บอกอย่า เสียใจ ทำดีทำชั่วเราทำมาทั้งนั้นแหละ เราทำมาทั้งมือ แล้วมันถึงมาถึงความรู้สึกอันนี้ มันมีข้อมูลนี้ใช่ไหม พอมันลุ่มมันก็ปังอันนี้ใช่ไหม พอปังอันนี้มันก็ไปปลดเลย อันนี้ สะเทือนแล้วปล่อย เป็นพระอรหันต์เลย เราถึงบอกว่าตรงนี้พอพระพุทธเจ้าท่านเห็นว่า อันนี้มันอยู่ในใจของ สิ่งของมันฝัง ข้อมูลนี้มันฝัง เหมือนกับเอาระเบิดไปวางไว้ในใจ แล้ว ก็เอาผ้าขาวนี้จุดชนวนเข้าไป มันระเบิด ตูม! พระอรหันต์เลย

แต่เขาพอจะจุดบ๊ีบไม่รู้จักชนวน ไม่รู้จักระเบิดอยู่ไหนก็ไม่รู้ ก็ของมันตรงๆ ซึ่งๆ หนานี้ สำคัญ ที่นี้พอเราบอก ถ้าไม่สำคัญนะ เราพูดอย่างนี้บ่อย เรามาเปรียบเทียบกับ โยม ครอบครัวหนึ่งมีลูกสามสี่คน ถ้าพูดถึงโตโยต้ารุ่นเดียวกัน ออกจากสายการผลิต เดียวกันต้องเหมือนกันหมดเลย ลูกสามสี่คนเหมือนกันไหม เพราะอะไร ร่างกายนะดี เอ็นเอพอแม่หมดเลย กรรมพันธุ์พ่อแม่หมดเลยแต่ใจไม่ใช่ เพราะอะไร เพราะมันเกิดนี้ ใจที่มันสร้างมาไม่เหมือนกันนี่ไง แม้แต่ห้องเดียวกันออกมายังไม่เหมือนกันเลย แล้ว จะให้เหมือนกัน พระอรหันต์นี้ต้องรู้เหมือนกัน เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ หรือก นี่ข้อเท็จจริงเป็นอย่างนี้ ที่นี้เวลาสอนต้องสอนอย่างนี้ อ้าว ว่าไป

โยม ๒: ผมถามเพื่อความรู้อะไร นะครับ ไม่ได้ถามแบบเขี่ยครับอาจารย์

โยม ๑: ถามก่อน เมื่อกี้พูดว่า หลวงพ่อบอกว่ารำพึงกาย แต่ว่าถ้าเกิดเราไม่รำพึง กาย แต่ว่าเราต้องการที่จะสาวเข้าไปหาตัวจิต

หลวงพ่อ: หาตัวจิต ก็จิตสงบแล้ว คุณอาการของจิต จิตนี้มันเป็นนามธรรม จิตมัน แสดงตัวอะไร มันแสดงตัวที่ความคิด

โยม ๑: คือ ณ ขณะนั้นคิดว่ามันไม่คิด

หลวงพ่อ: ไม่คิดเราก็อยู่กับมัน อยู่กับจิต อยู่กับผู้รู้ เวลาภาวนาไป เวลาเราเห็นนิมิต เห็นอาการตกใจ เราไปตกใจ สิ่งที่เกิดเพราะเราเห็นแล้วเราตกใจเราก็ไปกับมัน ไปเลย

ถ้าเห็นอะไรบีบ ย้อนกลับมาที่ผู้รู้ ย้อนกลับมาที่จิต เพราะจิตมันเป็นคนเห็น ถ้าเราย้อน
 มาที่จิต เหมือนเราปิดสวิทช์บีบ ทุกอย่างดับหมด ทีนี้เราจะเห็นถึงจิตใจไหม ทีนี้ตัวจิต
 มันโดยตัวมันเอง มันต้องแสดงออก จิตนี้เหมือนน้ำ น้ำใสสี เป็นอย่างไร น้ำในแก้ว ถ้า
 เราไม่เห็นมีสีเลย เราก็คิดว่าไม่มีน้ำ ถ้าเติมสีลงไป เราจะเห็นว่า เอาสีเขียวสีแดงมันก็จะ
 เห็นสี ทีนี้ก็จะเห็นสี ถ้าจิตมันสงบแล้ว พอเข้าไปเรื่อยๆ คุณความรู้สึกของมัน จิตเศร้าหมอง
 จิตฟ่องใส จิตนี้ จับตัวนี้ เราจับตัวนี้บีบ คุณอาการของมัน คุณอาการก็ได้ คุณตัวมันก็ได้ คุณ
 ความรู้สึก ความรู้สึกก็คือเรานี้ เก่งไปหมดเลย รู้ไปหมดเลย แต่ไม่รู้จัก มึงนะ ได้

โยม ๑ : คุณอาการ

หลวงพ่ : ใช่ คุณอาการกับความรู้สึกใจ เวลาคิด จับมัน ค่อยจับมัน ถ้าจับมันได้นะ
 ค่อยจับ ถ้าจับได้นะ โทษนะ ถ้าโยมจับได้นะ เราบอกว่า แข่งร้อยเมตร จุดสตาร์ทมันอยู่
 ตรงนี้ที่เขาวิ่งร้อยเมตรกัน แต่โทษนะ หาจุดสตาร์ทไม่เจอ ทำมาตั้งนานหาจุดสตาร์ทไม่
 เจอ จุดสตาร์ทคือจิตใจ ถ้าจับจิตได้ จับจุดสตาร์ทได้นะ เราจะเริ่มแข่ง ก็จะเริ่มวิปัสสนา
 ที่ทำทำกันมา ทำอะไรก็ไม่รู้ ก็เพราะทำวิปัสสนากัน วิปัสสนากัน วิปัสสนาอะไรของมึง
 จุดสตาร์ทตรงไหน

โยม ๑ : เหมือนในชีวิตประจำวันที่เรากำลังทำงานอยู่ แล้วเราก็มารู้ว่าเราก็กทำแบบนี้
 อยู่ แล้วเราก็กได้ทำแบบนี้อยู่ตลอดเวลา อันนี้เป็นการภาวนาที่ดีไหมคะ

หลวงพ่ : ไม่ อันนี้เรารักษาใจ อันนี้ครูบาอาจารย์ท่านสอนอย่างนี้ วัว วัวนะเราเลี้ยง
 เราเลี้ยงผูก ถึงเวลาใช้งาน เขาก็ไปแกะเชือก ไปใช้งานเลย ถ้าอีสานนี้วัวมันเยอะ พอไป
 เลี้ยงเขาเลี้ยงไว้ในป่า เขาปล่อยในป่าเลย แล้วถึงเวลาค่อยไปหามา ถ้าเราทำงานอยู่ เรา
 กำหนดอยู่ เหมือนเราผูกวัวไว้ เพราะมันหน้าที่การงานใช่ไหม เรามีสติอยู่ด้วย เราก็กผูกวัว
 ไว้ วัวผูก คือผูกใจไว้กับสติ กับภาวนาของเรา พอถึงเวลาแล้วเราจะนั่งสมาธิ เรานั่ง
 ภาวนา เราจะเดินจงกรม ก็วัวอยู่นี่ไง ก็จับเชือกมามันก็ง่ายขึ้นไง ถ้าไม่อย่างนั้นก็ปล่อย
 ไปกับชีวิตประจำวันใช่ไหม พอจะเข้าทางจงกรม จะมานั่งสมาธินะ โอ้โฮ มึงอยู่ไหนวะ
 กูจะหา มึงนี่มึงอยู่ไหน อยู่ในป่า มันไปหมดเลย มันไปกับงานหมดเลย มันไปกับ
 ชีวิตประจำวันหมดเลย แต่ถ้าเรารักษาของเราไว้มันอยู่กับเรา เห็นไหม ถึงจะไม่ใช้
 ละเอียดแต่ก็อยู่กับเรา พอเรามานั่งปั๊บบ มันก็อยู่กับเราแล้ว นี่ อยู่ตรงนี้

โยม ๑ : ในชีวิตประจำวัน ชั้น มันเหมือนชั้นทำงาน ชั้นทำงาน สมมุติถ้าเกิดเราผูกโทสะขึ้นมาแล้ว ก็มีสติเข้าไปรู้ เหมือนกับคล้ายๆ ผูกไว้ยูนิดหนึ่ง อย่างนี้ไม่รู้จะดีหรือเปล่า

หลวงพ่ : ดีหมด ได้หมด

โยม ๑ : แต่อันนี้เป็นกำลังที่มันหยาบๆ

หลวงพ่ : แน่นอน ประสาเรา เราไม่รักษาเลย เราไม่ดูแลเลย จิตมันไปหมด พลังงานที่ส่งออก เราพูดบ่อย น้ำนี้เราสาดไปในอากาศ มันไปหมดเลย อากาศนี้มันอยู่ในธรรมชาติของมัน แล้วใจนี้มีความรู้สึกมันก็ส่งออกหมด ลองนึกถึงอเมริกาตอนนี้สิ ไปแล้ว แล้วมันก็ไปอยู่อย่างนี้ คือพลังงานมันมีอยู่แต่มันเหมือนมันบานหมดเลยมันไปหมดเลย แต่ถ้าเราตั้งสติปั๋วเราก็จะล้อมมันเข้ามา ยิ่งพุทโธนี่เห็นใหม่ พุทโธนี่ เล่นเทนนิส ดีเข้าไปกำแพงก็กลับมา พุทโธนี่คือมันออกพุทโธ พุทโธ มันไปไม่ได้เลยนะ พุทโธกั้นไว้เลยนะ พุทโธๆ กั้นมันจนมันรวมตัวมาไง เราก็ดูของเรา รักษาด้วยดี นามธรรมแก้ด้วยนามธรรม จิตแก้ด้วยจิต อะไรอย่างอื่นมันทำไม่ได้หรอก สร้างเทคโนโลยีมาเลย เครื่องยนต์กลไกแล้วจะมาบังคับให้จิตเป็นสมาธิ มึงสร้างไปเถอะ ฝ่อกยังไม่เจอเลย

โยม ๑ : แต่พอขึ้นละเอียดเข้าไปแล้ว การทำงานของชั้นมันจะลดลง พลังงานจากจิตเลยมันคือจิต

หลวงพ่ : ใช่ ถ้าจิตมันสงบนะ คือไม่มีชั้น มันจะหดตัวเข้ามา ชั้นคือเปลือกส้ม ชั้นคือสิ่งที่จิตมันแสดงตัว มันอยู่ มันหุ้มจิตอยู่ พอทะลุชั้นเข้าไป เปลือกส้ม พอถึงเปลือกส้มก็เจอเนื้อส้ม สมาธิมันเฉยๆ อยู่ สมาธิคือนิ่ง มันไม่คิด คิดคือชั้น แล้วพอมันคลายตัวออกมา มันคลายตัวออกมา มันก็คลายตัวออกมาที่พลังงานตัวนี้ ที่ความคิด มันก็ออกมาสื่อความหมายกัน แต่ถ้าสมาธิเข้ามามันจะหดเข้ามาๆ จนมันนิ่ง ไม่รับรู้อะไรเลย นั่นคือผ่านชั้นเข้าไป นั่นชั้นไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชั้น ไม่ต้องกลัว อ้าว ว่าไป

โยม ๑ : ก็คือ จากที่ปฏิบัติมาค่ะหลวงพ่ คือใช้ลักษณะเหมือนสติ สติเข้าไป อบรมสมาธิ คือเมื่อมีอะไรเกิดขึ้นเรารู้ รู้เสร็จแล้วมันก็จะสงบลง พอสงบลงอยู่เรื่อยๆ ก็เข้ามาดูที่ รูปคือชั้นของดิน แต่ว่ามันก็เข้าไปอยู่ในอัปนาได้ไหมคะ แต่ว่าพอถอนออกมาแล้ว มันไม่คิดแล้ว มันไม่คิด

หลวงพ่ : ได้ เวลาเข้าถึงอัปนา

โยม ๑ : ครั้งเดียวนะคะ

หลวงพ่ : ไซ้ เวลาเข้าไปถึงอัปนา เข้าสมาธินี้ เราเข้าไปถึงได้ เหมือนกับเรา โทษนะ เราเข้าไปในธนาคารได้ เงินในธนาคารเต็มเลย เราเข้าไปในธนาคารแล้วเราก็ออกมาแล้วเราก็พยายามฝึกรู้เข้าไปบ่อยๆ ฝึกจนเราเป็นเจ้าของธนาคารเลย สมาธินี้ นะ ไม่รักษาสมาธินี้เสื่อมหมด ถ้าไปรักษาที่เหตุคือตั้งสติ คือกำหนด โทษนะ เมื่อกี้เราบอกว่าซึ่ยังทำได้เลย ยุบหนอพองหนออะไรนี้เราไม่ได้ค้ำเลยนะ แต่เราค้ำที่คำสอนนะ คำสอนว่าเป็นวิปัสสนา มันหลอก หลอกให้เราสำคัญตนว่าเราได้ทำวิปัสสนาอยู่

พอหลอกว่าสำคัญวิปัสสนาอยู่แล้วนี่มันไม่รู้หรือว่านี่คือสมณะนี่คือการปล่อยวาง ถ้าเราหลอกตัวเองว่าเราวิปัสสนาอยู่คือเราทำงานแล้ว เราก็ไม่ต้องทำงานอีกไซ้ใหม่ แต่ถ้าเราไม่หลอกตัวเอง เราบอกว่าเป็นสมณะ แล้วถ้าเกิดไปเห็นข้อเท็จจริง เห็นจริงตามข้อเท็จจริงแล้วถึงไปวิปัสสนา แล้วเราจะมึนอีกเสด็จหนึ่ง ที่เราจะต้องทำอีกขั้นตอนหนึ่ง แล้วเราจะได้ผลจริง ใอันนี้แค่สมณะ แค่เราทำเข้าไป เราเข้าไปในธนาคาร เข้าบ่อยครั้งๆ เข้า จนธนาคารนี้เป็นของเราหมดเลย

ที่นี้พอเรามีเงินมีทองแล้ว เราจะใช้จ่ายได้แล้ว ถ้าเราไปเห็น ทำไปเถอะ ถ้าคนเราทำจริง ทำไป ทำไป เดียวจะเห็นจริง เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะมันก็อยู่กับเรานี้ หลบกันอยู่ในนี้ นี่มันก็อยู่กับเรา มันก็อยู่กับเรา แต่ทำไมพวกมึงหากันไม่เจอวะ ทำไมไม่เจอ พอทำบ่อยๆ เข้า ของอยู่กับเรา เราหันไปหากก็เจอเจอ ถ้าเจอแล้วนะวิปัสสนาเกิดตรงนั้น วิปัสสนาเกิดบึ้นนะ พอมันเข้าใจวิปัสสนา แต่ถ้ามันไม่มี เราไม่รู้เรื่องจิตติ จิตินี้มันติดหนึ่ง แล้วมันจะเอาเปรียบตลอดเวลา

แล้วพอเราว่าเป็นวิปัสสนาแล้วนะ มันก็บอกว่านี้ นี่ มันติดใจ เวลาครูบาอาจารย์มีลูกศิษย์นะ แก่ลูกศิษย์เขาจะแก้จิต แก้ตรงติดนี้ ให้ออกมาทำงานแก้ยากมาก แต่นี่โดยสังคมเขาบอก นี่คือวิปัสสนาแล้วคือว่าไปให้อ้อโก้ คือไปเสริมกิเลส ให้ความสำคัญกับกิเลส แล้วมันจะแก้กันอย่างไร ของเรานี้ แก้ให้มาวิปัสสนา แต่ของเขาพยายามส่งเสริมว่าคือวิปัสสนา มันผิดตรงนี้ ที่เราค้ำอยู่เราค้ำตรงนี้ แต่เวลาบอกว่าแม้แต่ซึ่ยังเป็นคำ

บริการไม่ได้ แล้วยุบหนอพองหนอ ไอ้นามรูป มันจะเป็นคำบริการไม่ได้ใหม่ ทำไมจะไม่ได้ แต่ไปสำคัญว่าเป็นผล

โยม ๑ : มันเหมือนกับการฝึกสติมากกว่า

หลวงพ่ : แน่นอน

โยม ๑ : ฝึกสติแล้วอบรมจนเกิดสมาธิ

หลวงพ่ : แน่นอน

โยม ๑ : แล้วเราค่อยไปสตาร์ทที่ ที่สมาธิ

หลวงพ่ : ให้มันเห็นก่อนใจ ให้มันเห็น มันเหมือนกับกรณีขึ้นศาล ถ้าเราไปพิพากษาหลังจำเลย ก็เท่านั้นนะ เอาจำเลยมันขึ้นมา แล้วให้จำเลยมันโต้แย้ง พอปัญญามันเกิดนะ พอปัญญามันเกิดนะ พอกิเลสมันแพ้ะ โอ้โฮ ว่างหมดเลยนะ แต่บางวันนะ กำลังไม่พอ ปัญญามันเกิดแต่สู้กิเลสไม่ได้ กิเลสมันชี้หัวปัญญานะ โอ้โฮ โลกมีคือเลย ใต้สวนแล้วไม่ใช่ว่ามีจะชนะหรือชนะ เดี่ยวกิเลสมันก็ยันหน้าหงายเหมือนกัน

โยม ๑ : จุดที่จะเรียกว่าวิปัสสนานั้นคือต้องมีกำลัง

หลวงพ่ : ใช่

โยม ๑ : ไม่ใช่ช่วงสร้างเหตุ..... ในเมื่อใช้สติเข้าไปประลึกรู้

หลวงพ่ : ใช่ๆ สุกทำยแล้วมันก็ต้องมาทำอย่างนี้คือเราต้องสร้างขึ้นไปไง คนเรามันต้องสร้างขึ้นไป เราให้รู้ว่าสร้างจริง รู้ว่าสร้างจริง รู้ว่าทำงานจริง พอเรารู้จริงเราทำของเราจริง โอ้โฮ กิเลสนี้ร้ายนัก กิเลสนี้หลอกเราหัวปั่นเลย แล้วเราไปฟังธรรมมาแล้วเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น โอ้โฮ ตายเลย วิปัสสนุกิเลส ความว่าง ว่าง ใสสะอาด ผ่องใส อะไร วิปัสสนุกิเลสหมดเลย ใสๆ ใครว่าว่าง ใสๆ กิเลสทั้งนั้น

โยม ๑ : หลวงพ่คะ สมมุติเอาจริงๆ เลยนะคะ ในเชิงปฏิบัติจริงๆ ถ้าเข้าอัปปนา สักพักหนึ่งพอถอนออกมาแล้ว หูจะได้ยินแล้วคะ คราวนี้เหมือนจะได้ยินแล้ว แล้วจิตกลับเข้ามาอยู่ที่ เออ เขามาตั้งอยู่แถวนี้ แต่เมื่อกี้หลวงพ่ว่ามันไม่ต้องผ่านทางกาย เราก็

ผ่านทางจิต เข้าไปคูจิตสมมุติว่าทางนี้เราจะเดินแล้ว มันเหมือนกับทางเสียงต้องทำ
อย่างไร

หลวงพ่ : เพราะมันจะเดิน พอเห็นจิตใช่ไหม พอเราเห็นจิต จิตคืออะไร พอเห็นจิต
จิตนี้เป็นรูปธรรม ในจิตนั้นมันมี รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าไม่มี รูป เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นตัวจิตไม่ได้ มันเป็นอารมณ์ไม่ได้ไง อารมณ์ความคิดเรา
มันมีขั้น ๕ นะ มันมีข้อมูล ถ้าไม่มีข้อมูลคิดออกมาได้อย่างไร แล้วเวลาวิปัสสนาไป
แล้ว มันแยกแล้วนี่นะมันไม่ขาดนะ ในรูปมันก็มี เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ใน
สัญญามันก็มี รูป มีสังขาร วิญญาณ ในสัญญามันก็มีเวทนา ในขั้นๆ หนึ่ง มันมีจิตมี
ขั้น ๕ ซ้อนอยู่ในขั้น ๕ อีก แยกเข้าไปอีก แยกเข้าไปอีก ถ้ามันไม่ขาดนะ ถ้ามันไม่
ขาดปัญญาต้องไล่เข้าไปไล่เข้าไป อันนี้มันอยู่ที่กิเลส โทษนะ กิเลสใครแน่น แก่นกิเลส
ใครเหนียวแน่น กิเลสใครเปราะบาง นี่แหละวิปัสสนา เวลาทำวิปัสสนามันถึงไม่
เหมือนกันไม่เท่ากัน นี่ถามว่าให้ทำอย่างไรนะ อ้าว ว่าไป

โยม ๑ : เราคิดว่า ณ เวลานั้นที่ออกมาจิตเป็นสุข แต่พออยู่ข้างใน มันจะเนียนๆ
นามมันจะเนียนๆ มันไม่มีความคิด แต่พอออกมาแล้วรู้สึกว่าเป็นสุขเพราะฉะนั้นเราต้อง
ดูความสุขที่จิตอยู่ ณ จุดนั้นใช่ไหมคะ

หลวงพ่ : ใช่ อยู่ ทุกข์ควรกำหนด

โยม ๑ : ให้ดูให้สติระลึก

หลวงพ่ : ใช่ สุขเป็นผลไง พอเข้าไปแล้วพอออกมาเป็นสุข เราก็อยู่กับสุข

โยม ๑ : ใครใครรู้มันก็กิน

หลวงพ่ : ใช่ เดี่ยว เดี่ยวก็หมดไป แป๊บเดียว

โยม ๒ : อาจารย์จะบอกว่าอ้อมก็ได้ แต่เดี๋ยวมันก็หมด

หลวงพ่ : เดี่ยวมันก็หมดไป พอหมดไปเราก็สร้างใหม่ ไม่มีปัญหาหรอก

โยม ๑ : แต่พอเริ่มทุกข์ก็ต้องกลับไปทำสมาธิ แล้วก็ย้อนออกมาดูแบบนี้

หลวงพ่ : ใซ่ๆๆ ต้องทำ สมาธินี้ะมันจะอยู่ได้เพราะเหตุ เราต้องตั้งสติแล้วควบคุมมันตลอด ถ้าเราควบคุมเป็นแล้วนะ ไม่ต้องไปห่วงสมาธิเสื่อมเลย โทษนะ ผลักมันไปมันก็ไม่ไป สมาธินี้ ถ้าเราชำนาญแล้ว ผลักมันไปมันยังไม่ไปเลย ถ้าอยากได้สมาธินะ ต้องวิ้งหนี ถ้าควบคุมมันจะวิ้งหนี แต่ถ้าชำนาญแล้วนะ ผลักมันไปมันยังอยู่กับมึงเลย ไม่ไปไหนหรอก เพราะเราอยู่ที่เหตุ เราคุมได้หมด แต่ถ้าเราไม่เป็นนะ วิ้งตะครุบมันเถอะ เหมือนตะครุบเงาะ วิ้งไปมันก็ไปโน่นโน้นๆ ไปตลอด

โยม ๑ : แล้ว พุทโธ ของหลวงพ่อนี้คืออะไร คุณเฉพาะคำบริกรรมหรือคุณลมหายใจด้วยคะ

หลวงพ่ : ใหม่ๆ มานะ วันนั้นเราสอน มีกรุงเทพฯ มา เราบอกลมหายใจเข้าพุท ลมหายใจออกโธ แล้วพอออกไปเขาถามว่า แล้ว พุทโธ กับลมหายใจจะไม่แยกกันหรือแยก แต่ใหม่ๆ มาเราจะสอนว่าพุทโธไปด้วยกันก่อน เพราะว่าถ้าไม่สอนอย่างนี้ะ เหมือนกับว่าเขาจะจับจดหรือว่าสับสน มันไม่เป็นรูปธรรมไง เข้าพุท ออกโธ แล้วพอไปนะเดี๋ยวกี้หลับ พอหลับแล้ว คุณบอกว่าเอ็งถนัดอะไรละ ถนัดลมก็เอาลมไว้เฉยๆ ถนัดพุทโธๆ เฉยๆ เพราะว่าพุทโธ พุทโธคือพุทธานุสสติ ลมคืออานาปานสติ แต่มันเป็นรูปธรรม เพราะว่าสิ่งที่การปฏิบัติเป็นเรื่องของนามธรรม แล้วคนมาจากโลก มันจับไปนี่มันจับอะไรไม่ได้เลย ก็ต้องเอารูปธรรม อ้าว มึงจับนี้ไว้ ลมหายใจเข้านะ นึกลมหายใจเข้าออกพุทโธนะ แล้วพอเดี๋ยวกี้หลับ อ้าว มึงก็เตะมันทิ้งไปสิ ก็คือมึงก็เอาแต่ตัวมึงก็ได้ มันเป็นสตีปไป สอนคนเด็กๆ ก็ต้อง โอ้โฮ น่าเบื่อ

โยม ๑ : ั้งวิธีการจะเข้าสมาธิก็แตกต่างกันไป ของใครของบุคคลหนึ่ง

หลวงพ่ : ใซ่ ต้องคอยโธมันขึ้นมานะ แล้วก็เหม

โยม ๑ : เพราะมันเป็นเทคนิคเฉพาะคนใซ่ใหม่คะ

หลวงพ่ : นิสัย หนึ่งนิสัย วาสนา บางทีทำ บางคนบ๊ึบๆ ได้ บางคนทำตั้งนานกว่าจะได้ บางคนทำทั้งชีวิต แล้วอยู่กับครูบาอาจารย์หลายองค์ พรรษาท่านมากเลย ตอนไปใหม่ๆ ท่านบอกหงบเว้ย คุณทำไม่ค่อยได้หรอก แต่ก็ปฏิบัติไปอย่างนี้ให้ภพชาติมันสั้นเข้ามา โอ้ เราจะเคารพท่านมากเลยนะ คือท่านเป็นสุภาพบุรุษไง ท่านบอกเรากวานานี้ โอ้โฮ กวานามาด้วยกัน ชูคงค์มาด้วยกัน ทำไม่ค่อยได้เลย แต่ว่าไม่หนี เพื่อให้ภพชาติมัน

สั้นเข้ามา นี่ขนาดนี้ทำ คือได้ไม่ได้ก็หัวปักหัวปำ คุมอยู่อย่างนี้ ดีกว่าไปทุกข์ยากอย่าง โยม ออกไปนี่ทุกข์ยาก หากินนี้ทุกข์ยากมากเลย มันอยู่อย่างนี้ ยังไงก็ดันอยู่อย่างนี้ แล้ว จะไปกับใครล่ะ ก็อยู่อย่างนี้ ได้ก็เอาไม่ได้ก็เอาอยู่อย่างนี้ ไม่ไปไหน ให้ภพชาติสั้นลง แล้วถ้าได้ขึ้นมาเนี่ย โอ้โฮ สุดยอดเลย เวลาพวกโยมมาจะพูดบ่อย เริ่มต้นจะบอกว่าชีวิตมี คุณค่า แล้วเห็นใจมาก พอเกิดมาตั้งแต่มีชีวิตมาจนปานนี้ คุณติ เรามาอยู่อย่างนี้ เกือบยี่สิบ ปี เราบวชมาแล้ว ๓๐ ปี ๓๑ ปีนี้ พูดอย่างนี้ทุกวัน พูดทุกวัน พูดทุกวัน แล้วก็ไม่มีหนี เพราะอะไร เพราะเห็นใจใจ เพราะตายไปแล้วหมดนะ เพราะตายไปแล้วบุญกุศล สร้างใหม่ ไปเกิดเป็นเทวดานะ โอ้โฮ อีกก็ล้านปีกว่าเราจะได้มาเกิดใหม่ ศาสนาอีกก็ รอบยังไม่ได้เกิดเลย ทำบุญอย่างนี้ปฏิบัติอย่างนี้ ไปเกิดเป็นพรหม ไม่ลงมาอีก อีกก็หมื่น ปีไม่รู้ ไม่เจอหน้ากันอีกแล้ว

โยม ๒ : อาจารย์อย่าเพิ่งแข่งครับ

หลวงพ่ : ไม่ได้แข่ง อ้าว ก็นั่งอยู่แล้ว ก็ไปเป็นพรหมอยู่แล้ว จิตมันเป็นอยู่แล้ว ถ้า มันว่างๆ มันนิ่ง มาอีกทีไม่เจอเราแล้ว เราไปแล้ว

โยม ๒ : ลงมาจากพรหมหยกๆ จะไล่ขึ้นไปอีกแล้วหรือครับ

หลวงพ่ : เพราะเหตุมันเป็นอย่างนี้มันไปโน่น สวรรค์ในอก นรกในใจ ถ้ามันหมด นี้เราไปจริงๆ แล้ว ไอน้ำมันที่ปัก ใจตัวจริงมันอยู่นี่ แต่เวลามันไปแล้วมันก็ไปอยู่ที่นั่น

โยม ๒ : อาจารย์แข่งกันอีกแล้ว

หลวงพ่ : พูด พูดถึงเหตุผล เหตุเป็นอย่างนี้ ผลจะต่อเป็นอย่างนั้น นี่ใจเราบอกว่า เวลาปฏิบัติ ก็เลสมันเหมือนตัวเครื่องบิน ถ้ามันยังมีตัวเครื่องบินอยู่นะ มันต้องขึ้น เครื่องบิน ถ้ามีจิกตัวที่งั้นะ สวรรค์ในอก คุมไม่ไปแล้ว คุมไม่ไปหรอก มึงไปเถอะ คุมจิกตัว ที่หมดแล้ว คุมไม่ไปกับมึง มันอยู่ที่นี้ ปฏิบัติแล้วมันเห็นจริงนะ พอเห็นจริงอย่างนี้ชักมา เอะ แล้วอยากให้ชัก ชักเพื่ออะไรนะ ชักเพื่อประโยชน์คนภาวนา หลวงตาเวลาท่านไป หาหมู่คณะนะ คนที่แบบว่าดี๊ๆ ถามมา ถามมาดี ถามมา เขาก็ถาม ๕ ประโยค ๑๐ ประโยค เขาก็ถาม เพราะยังถาม ยิ่งตอบได้ เขายิ่งตั้ง ถามมา มรรค ผล นิพพาน ใครว่าไม่มี ถามมา ถามมา มันก็ถาม ถามก็อธิบาย

โยม ๒ : ถามอาจารย์ก็ได้ครับ ไม่ให้เป็นพรหมทำอะไรครับ

หลวงพ่ : วิปัสสนาให้มันขาดชะ

โยม ๒ : จริงๆ มันก็คือนะอาจารย์ แต่ว่า

หลวงพ่ : จับให้มันคั่นให้ตาย จับให้มัน สติให้ดี จับให้มันคั่นให้ตาย โธ่ ขนาดใช้ไม่ได้ เวลาวิปัสสนา เหมือนนักมวย ป้อนกิเลสเข้ามาเลย พอเข้าไป มันป็นออกมาชะ ชุกกลางให้ได้ชะ คิวมันไม่ทันมัน ไปอีกแล้ว โธ่ ถ้าไม่เคยวิปัสสนาจะไม่รู้หรือว่ากิเลส นี่มันขนาดไหน ไอ้ไปไอ้โลมลูกคำมันนี่ โธ้ย ตั้งนานอยู่นี่เองหรือ

โยม ๒ : เออ ให้มันว่านอนสอนง่าย

หลวงพ่ : เออ เสริมมัน

โยม ๒ : คือจากที่มันคั่นมาก มันว่านอนสอนง่าย

หลวงพ่ : ไซ้ นั่นละ ไปยอมจำนนกับมัน โธ่ ไม่เคยเห็นตัวมันนะ เวลาตีขึ้นมา ไอ้ไซ้ ไซ้ปัญญา มันสนุกมาก มันก็ต้อนเข้ามาชะ เผลอหน่อยมันป็นออกไปแล้ว หันกลับมาฉิบหาย เหนื่อยมาก สู้กับกิเลส พุดถึงสนุกสนุกมากนะ เราพุดกับเด็กๆ เกมส์ คอมพิวเตอร์มีงนะ มันส์ไม่เท่าถูหรือ กูมันส์กว่าเยอะ เวลาสู้กันมันส์กว่าเยอะเลย เตียวแพ้วเตียวชนะ เตียวได้คะแนนเตียว โธ้ย ปวดหัวฉิบหาย ไอ้เกมส์นะมัน กดเฉยๆ ไอ้กูนี่เกือบตาย เวลาหลวงตาท่านพุดเราฟังแล้วซึ่งมาก ท่านบอกว่าหัวใจดวงเดียวนี้ เตียวกิเลสนั่ง เตียวธรรมะนั่ง ถ้าธรรมะนั่งก็สุขสบาย ถ้ากิเลสนั่งก็ทุกข์ หัวใจดวงนี้ แก้อึดนตรีไฉ ผลัดกันนั่ง เตียวธรรมะก็ได้นั่งครอง เตียวกิเลสก็ได้นั่งครอง

โยม ๑ : อย่างคนบางคนก็คิดว่าตัวเองสำเร็จ แล้วคิดว่าเป็นนิพพานเลยคะอย่างนี้ แสดงว่าเขาไม่ได้คิดเหมือนที่ท่านอาจารย์พุดอยู่ แล้วเขาก็เข้าใจว่าตัวเองสำเร็จเป็นนิพพาน อย่างนี้ก็แสดงว่า แม้กระทั่งแก่พระ โสดาบันเขาก็ไม่ได้

หลวงพ่ : ไม่ได้

โยม ๑ : แล้วอย่างนี้เขาสอนลูกศิษย์ต่อ ด้วยคิดว่าเขาไซ้ เขาบาปไปหมดคะ

หลวงพ่ : บาบ

โยม ๑ : ไปสร้างเจดีย์สร้างอะไร โดยคิดว่าตัวเองใช่แล้ว

หลวงพ่ : ทิฏฐิด้วย เขาเกิดทิฏฐิมาก เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะมันไม่มีเหตุมีผล โช้แค่สงบๆ สมาธิมันก็เป็นไป แล้วถ้าพูดถึงมันเป็นแค่โศคาบัน มันรู้แล้ว เพราะเป็นโศคาบันบ๊ีบ พระโศคาบันมันก็ต่างจากนั้นแล้ว

โยม ๑ : ที่นี้ว่าอย่างท่านอาจารย์บอกว่า จะเป็นสันทิฏฐิโกโช้ใหม่คะ

หลวงพ่ : โช้

โยม ๑ : เขาก็เข้าใจว่านี่คือสันทิฏฐิโก โดยที่ไม่ไปหาครูบาอาจารย์ที่จะตรวจสอบ

หลวงพ่ : สันทิฏฐิโกของกิเลสไป

โยม ๑ : นี่คะ แล้วเขาจะรู้ได้อย่างไร คือคนบางคนเขาคิดอย่างนี้ แล้วก็ตั้งตัวอย่างนี้ เขาเป็นกัน

หลวงพ่ : มันเป็นอย่างนี้เยอะ ตอนนี้เป็นอย่างนี้เยอะ มันเป็นอย่างนี้เยอะด้วยนะ มันไม่ใช่เป็นอย่างนี้ เราเห็นนะ บางทีเขาบวชเข้ามาเขาตั้งเป้ามาเป็นอย่างนี้เลย คือเขานี้เราเห็นพระหลายองค์ เพราะอะไร เพราะมันมีครูบาอาจารย์โช้ใหม่ ก็ศึกษาประวัติ แล้วก็สร้างประวัติของตัวเองให้เป็นอย่างนั้น ก็ทำมา แล้วพอเข้ามาแล้ว พรรษาสอง พรรษา โอ๊ย เขาฮือฮากันมาก พอคูไปๆ ก็เฒ่าไป เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะในวงการพระนี้ มันจะมีการตรวจสอบ

ที่นี้ในวงการพระนี้มันเข้ามาไม่ได้ มันเป็นอย่างนี้เยอะ แล้วมีชื่อเสียง ชื่อเสียงใหม่ ที่ไปบวชกับหลวงตา มีชื่อเสียงขึ้นมา หลวงตาสั่งห้ามเทศน์ห้ามเทศน์ไว้หมดแล้ว เพราะนี้หลวงตายังอยู่นะคืออย่าง มันแบบว่าเขาต้องฟังใจ ที่นี้หลวงตาสั่งห้ามเทศน์หมดแล้วนะพวกนั้น สั่งเลยห้ามเทศน์ ไม่ให้ออกสังคมเลย เพราะออกไปแล้วมันยุ่ง แต่อย่างที่ว่า เพราะอะไรที่ว่า พอมันว่างๆ ขึ้นมา มันเป็นอย่างนี้จริงๆ

พอจิตสงบนะ พอจิตสงบขึ้นมาพอมันว่างขึ้นไปเพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะอย่างนี้เวลาเขาไม่มีเหตุมีผล เวลาเขาพูดไม่มีตัวกูของกู ไม่มีตัวกูของกู มันไม่มีเหตุมีผลอะไร

เลย แล้วเวลาพอไม่มีเหตุมีผลมันดูตรงนี้ได้ไง เพราะว่าลูกศิษย์ของเขา เขาพูดให้ฟัง บอกว่าพอหลวงปู่มันมีชื่อเสียง เขาก็ไปถามว่าหลวงปู่มันปฏิบัติอย่างนั้น โอ้โฮ ต้องทำกันขนาดนั้นเชียวนะ แสดงว่าพวกนี้หุงข้าวยังไม่เป็นเลย

ไม่เคยหุงข้าวไม่เคยทำกับข้าว แต่มันกินทุกวันนะ คนหุงข้าวทำกับข้าวจะกว่าจะทำได้มันยากไหม แล้วคนที่เขาหุงข้าวเขาทำกับข้าวเขาทำมานะ คนไม่เคยทำนะ โอ้โฮ ต้องทำกันขนาดนั้นเชียวนะ แสดงว่า แสดงว่าไม่เคยทำอะไรเลย มันเป็นปรัชญาเฉยๆ คิดเฉยๆ แล้วก็ว่ากันไป แล้วก็เชื่อกันไป แล้วก็สร้างภาพกันไป กรุงเทพฯ เป็นทั้งหมดเลย ไม่มี ไม่มีหรอก ถ้ามีนะ พระอริยบุคคลมีหิริ โอตตัปปะ มีความละอาย มันมีความละอายในใจของมัน มันมีความละอาย มีหิริ โอตตัปปะ มีความสะอึกแล้วต่อบ่าไป

โยม ๑ : เขาไม่รู้หรือเปล่า

หลวงปู่ : ไม่รู้อะไร มันเอาสตางค์อยู่นั้น ไม่รู้ได้อย่างไร ไม่รู้ขึ้นคัทเอาต์โน่นนะ มันไม่ได้ดูที่ภาวนา มันดูที่สตางค์ ดูที่แบงก์ เอาละ พอแล้ว